

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

MAGISTERSKÉ PREZENČNÍ STUDIUM

2011 – 2013

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Pavλίna Jelínková

**Analýza cestovního ruchu v turistické oblasti
Znojensko a Podyjí**

Praha 2013

**Vedoucí diplomové práce:
Doc. PhDr. Václav Horčíčka, PhD.**

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

MASTER FULL-TIME STUDIES

2011 - 2013

DIPLOMA THESIS

Pavlína Jelínková

**Analysis of tourism in the tourist area of Znojmo and
Podyjí**

Prague 2013

The Diploma Thesis Work Supervisor:
Doc. PhDr. Václav Horčíčka, PhD.

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená diplomová práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne

.....

Pavλίna Jelínková

Poděkování

Chtěla bych poděkovat všem, kteří se jakýmkoli způsobem podíleli na realizaci této práce. Zvláštní poděkování patří vedoucímu mé diplomové práce Doc. PhDr. Václavu Horčíčkovi, Ph.D. za odborné vedení, za pomoc a rady při zpracování této práce.

Anotace

Diplomová práce se zabývá analýzou cestovního ruchu v turistické oblasti Znojensko a Podyjí. První kapitoly se zaměřují na historii turistické oblasti, její památky a atraktivitu, národní park Podyjí-Thayatal, vinařství, rekreační oblast Vranovská přehrada, cykloturistiku a pěší turistiku. V dalších částech je popsána spolupráce a propagace Znojenska a Podyjí a materiálně-technická základna cestovního ruchu. Součástí této práce je také dotazníkové šetření o povědomí občanů České republiky a Dolního Rakouska o Znojensku a Podyjí. V závěru práce jsou uvedeny návrhy a doporučení pro zlepšení atraktivnosti této oblasti. Některé kapitoly jsou doplněny o tabulkové přehledy návštěvnosti zdejších atraktivit za období 2007-2011.

Klíčové pojmy

Cestovní ruch, diplomové práce, dotazníková šetření, kulturně-historické památky, národní park Podyjí-Thayatal, propagace, přírodní atraktivita, statistické přehledy, turistická oblast Znojensko a Podyjí, ubytovací a stravovací zařízení, vinařství.

Annotation

This diploma thesis deals with the analysis of tourism in the tourist area of Znojmo and Podyjí. The first chapters focus on the history of the tourist area, its sights and attractions, national park Podyjí-Thayatal, viniculture, Vranovská dam recreational area, cycling and hiking. The following sections describe the cooperation and promotion of Znojmo and Podyjí and material-technical base of tourism. One part of this work is also a survey of awareness of the Czech and Lower Austrian citizens about Znojmo and Podyjí. The conclusion includes suggestions and recommendations for improving the attractiveness of this area. Some chapters are supplemented with tabular summaries concerning attendance of local attractions and sights for the period 2007-2011.

Key words

Accommodation and catering facilities, advertising, cultural-historical monuments, diploma thesis, national park Podyjí-Thayatal, natural attractiveness, questionnaire, statistical overviews, the tourist area of Znojmo and Podyjí, tourism, viniculture.

OBSAH

ÚVOD	8
1 HISTORIE TURISTICKÉ OBLASTI ZNOJEMSKO A PODYJÍ.....	10
1.1 Historie města Znojma	10
1.2 Historie dalších významných měst a obcí Znojemska a Podyjí	13
2 PAMÁTKY A ATRAKTIVITY ZNOJEMSKA A PODYJÍ	18
2.1 Přírodní atraktivity	18
2.2 Kulturně-historické památky	19
2.2.1 Památky města Znojma	19
2.2.2 Památky a atraktivity v okolí	22
3 NÁRODNÍ PARK PODYJÍ – THAYATAL	31
3.1 Národní park Podyjí	31
3.2 Národní park Thayatal	36
3.3 Flóra a fauna	39
3.4 Přeshraniční spolupráce	41
4 VINAŘSTVÍ	45
4.1 Historie vinařství na Znojemsku	45
4.2 Znojemská vinařská podoblast	46
4.3 Vinařská sdružení a jejich akce	50
5 DALŠÍ ATRAKTIVITY ZNOJEMSKA A PODYJÍ	58
5.1 Rekreační oblast Vranovská přehrada	58
5.2 Cykloturistika	61
5.3 Pěší turistika	63
6 SPOLUPRÁCE A PROPAGACE	66
6.1 Partnerská města	66
6.2 Projekty přeshraniční spolupráce	67
6.3 Propagace a reklama	70
7 MATERIÁLNĚ-TECHNICKÁ ZÁKLADNA CESTOVNÍHO RUCHU	73
7.1 Ubytovací a stravovací zařízení	73
7.2 Infrastruktura dopravy	75
7.3 Kulturní, sportovní a jiná zařízení	78
8 DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ O POVĚDOMÍ OBČANŮ ČESKÉ REPUBLIKY A DOLNÍHO RAKOUSKA O TURISTICKÉ OBLASTI ZNOJEMSKO A PODYJÍ ..	80
8.1 Metodika výzkumu	80
8.2 Vyhodnocení dotazníkového šetření	80
9 DOPORUČENÍ A NÁVRHY PRO ZVÝŠENÍ ATRAKTIVNOSTI OBLASTI.....	84
ZÁVĚR	86
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	89
SEZNAM TABULEK	97
SEZNAM PŘÍLOH	98

ÚVOD

Cestovní ruch je v současné době jedno z nejdůležitějších odvětví. Je spojen s cestováním osob, poznáváním různých památek, atraktivit, ať už přírodních, kulturních, sportovních a dalších. Umožňuje lidem rozšířit si vědomosti o obcích, městech i státech, o historii i kultuře. Cestovní ruch v sobě zahrnuje jak služby dopravní, tak i stravovací a ubytovací. Je velkým finančním přínosem do rozpočtu měst a obcí. Se zvyšováním návštěvnosti roste příjem z cestovního ruchu, který tvoří poplatky z ubytovací kapacity, za rekreační pobyt a ze vstupného. Dále přispívají do rozpočtů odvody daní podnikatelských subjektů (daň z příjmu fyzických a právnických osob, daň z přidané hodnoty a jiné). Cestovní ruch umožňuje i velké množství pracovních příležitostí.

Turistická oblast Znojensko a Podyjí se rozkládá na ploše 1 590 kilometrů čtverečných, tvoří ji 144 obcí a měst a žije v ní přes 113 000 obyvatel. V této oblasti je cestovní ruch na vysoké úrovni, nachází se zde nejmladší národní park Podyjí-Thayatal, velké množství kulturně-historických památek a atraktivit a rozsáhlá Znojenská vinařská podoblast. Z tohoto důvodu je téma diplomové práce „Analýza cestovního ruchu v turistické oblasti Znojensko a Podyjí“.

Cílem diplomové práce bude analyzovat potenciál cestovního ruchu v nejvýznamnějších oblastech turistické oblasti Znojensko a Podyjí, které se podílejí na jeho rozvoji. Dalším cílem budou návrhy a doporučení, jak zpopularizovat oblasti s nižší atraktivitou. Hypotézou této práce bude potvrdit či vyvrátit, zda je nejlákavější oblastí z pohledu obyvatel České republiky a Dolního Rakouska a z pohledu přínosu cestovnímu ruchu vinařství.

Diplomová práce se bude nejprve zabývat historií turistické oblasti Znojensko a Podyjí, zaměří se na historii města Znojma a dalších významných měst a obcí této oblasti. Bude se jednat o města Moravský Krumlov, Vranov nad Dyjí, Jevišovice, Miroslav, Hrušovany nad Jevišovkou a obec Bítov. V další části budou popsány památky a atraktivity, které budou zahrnovat jak přírodní atraktivity, tak kulturně-historické památky města Znojma a okolí.

Pozornost bude věnována i národnímu parku Podyjí-Thayatal, bude zde rozepsána zvláště česká část národní park Podyjí a rakouská část národní park Thayatal, dále jejich flóra a fauna a přeshraniční spolupráce. Poté bude následovat kapitola, zaměřená na vinařství, kde bude zmíněna historie vinařství na Znojensku, Znojenská vinařská podoblast a nakonec vinařská sdružení a jejich akce.

V této práci bude také zmínka o dalších atraktivitách, ke kterým bezpochyby patří rekreační oblast Vranovská přehrada, velmi rozšířená cykloturistika a pěší turistika. Další část se bude zabývat spoluprací a propagací Znojemska a Podyjí, která se zaměří zejména na partnerská města, projekty přeshraniční spolupráce, propagaci a reklamu turistické oblasti. Následující kapitola bude obsahovat informace o materiálně-technické základně cestovního ruchu, která bude zahrnovat ubytovací a stravovací zařízení, infrastrukturu dopravu, kulturní, sportovní a jiná zařízení.

Nedílnou součástí diplomové práce bude dotazníkové šetření o povědomí občanů České republiky a Dolního Rakouska o turistické oblasti Znojemska a Podyjí. Tato část bude rozdělena na metodiku výzkumu a vyhodnocení dotazníkového šetření. Poslední kapitolou budou doporučení a návrhy pro zvýšení atraktivnosti turistické oblasti. Diplomová práce bude obsahovat také přílohy s tabulkami, grafy a fotografiemi.

Mezi metody zpracování této práce bude patřit studium odborné literatury, zaměřené zejména na historii a památky turistické oblasti Znojemska a Podyjí, dále studium internetových zdrojů a statistické přehledy. Další použitou metodou bude kvantitativní výzkum, který bude prováděn technikou dotazníkového šetření. Toto šetření bude realizováno osobním dotazováním v šesti oblastech České republiky a jedné oblasti Dolního Rakouska.

Přínos diplomové práce bude spočívat v podrobném zmapování potenciálu významných oblastí cestovního ruchu v turistické oblasti Znojemska a Podyjí. Dalším přínosem bude zjištění z dotazníkového šetření, jaké množství obyvatel České republiky a Dolního Rakouska navštěvuje Znojemska a Podyjí a jak hodnotí nabídku této oblasti. Přínosné také budou návrhy a doporučení na zatraktivnění oblastí cestovního ruchu a zvýšení návštěvnosti turistické oblasti.

1 HISTORIE TURISTICKÉ OBLASTI ZNOJEMSKO A PODYJÍ

1.1 Historie města Znojma

Znojmsko patří, díky otevřenosti kraje bez větších přírodních překážek a díky příznivé poloze, k nejstarším osídleným oblastem ve střední Evropě. Patří také k nejlépe probádaným, a to díky neúnavné práci desítek nadšených badatelů archeologů.¹ V místech hradu stávala podle staré pověsti v téměř pusté krajině vysoká věž, která byla obývaná loupežníky. Vysoko nad zemí byl její vchod a lapkové museli vyslovit smluvené heslo při návratu z kořistných výprav, aby jim spustili jejich druzi provazový žebřík. Znojmo se prý časem vyvinulo z odpovědi, která zněla „známo“ nebo „mi to známo“. Od podhradí, v minulosti zvané „jáma“, odvozuje jiná pověst jméno města. Název Znojmo se pokusili odvodit někteří němečtí badatelé od Ptolemaiova Medoslania (Slanium – Znaim), ale tato krkolomná teorie byla vytlačena názorem, že z příčestí trpného od kmene znoj, které znamená úpal, žár (znojiti – páliť, žhaviti), vzniklo jméno města. Znojmo bylo tedy prastarým kultovním místem, jak se zdá.² Znojmu se kdysi říkalo Moravská Trója, Stráž na Dyji, Moravský ráj, Bašta německví, Dílna historie, Bílá metropole, Perla jižní Moravy, Pohádka dyjských stránek, Vzorné hraničářské město nebo Brána Podují.³

První písemná zmínka o Znojmě je z roku 1048. V této době se na hradě razily mince, znojmské denáry. *„Předchůdcem Znojma bylo keltské a později slovanské hradiště na protějším ostrohu, které počátkem 11. století kníže Břetislav nahradil kamenným hradem, sídlem údělných knížat z rodu Přemyslovců. Podhradí a jeho osady pak král Přemysl Otakar I. nadal těsně před rokem 1226 výsadami a dovolil zřídit dokonalejší opevnění. Tak vzniklo královské město.“*⁴ Mezi stoletími 11. a 12. bylo založeno romantické podhradí. Řada památných staveb se zachovala z doby středověkého města, které bylo ve Znojmě ve 20. letech 13. století. Přemysl Otakar I. založil před rokem 1226 gotické město. V roce 1226 povýšil Přemysl Otakar I. Znojmo na královské město. Bylo první svého druhu na jižní Moravě a bylo opevněno hradbami, některé jsou dochovány dodnes. Široce otevřené kosoúhlé výseči se podobal areál města, s hradem ve vrcholu. Jen tři hlavní brány mělo město, Horní,

¹ SVOBODA, J. Trojí předěl. *Znojmo: V krajině středního Podují*. 1998, s. 6-7. ISSN 1211-6181.

² SVOBODA, J. *Průvodce městem Znojmem*. Znojmo: Městská osvětová beseda ve spolupráci s Okresním kulturním střediskem, 1989.

³ SVOBODA, J. *Průvodce městem Znojmem: Kudy kam ve Znojmě: turistický průvodce*. Znojmo: Richter, 1990.

⁴ JANKŮ, V. a J. SVOBODA. *Znojmo*. Úvaly: České panorama, 1994. s. 31. ISBN 80-901717-1-0.

Střední, Dolní, a před nimi se nacházela tři předměstí. Tehdy bylo Znojmo rozděleno na čtyři čtvrtě. V první čtvrti začínají Dolní branou zápisky 1363, pokračují Českou ulicí, zde se připomíná lázeň. Střední brána ležela v druhé čtvrti, kláštery minoritů a klarisek a „domus pretorii“, což je radnice, náležely do čtvrti třetí. Lázní u židovské synagogy a Horní Lázní začínala čtvrtá čtvrť. Město vyhořelo dvakrát, poprvé v roce 1327 při návštěvě krále Jana Lucemburského a podruhé, když se konala svatba Oty Habsburského s dcerou Jana Lucemburského roku 1335.

Ve Znojmě existovaly troje veřejné lázně ve 14. století, v Lazebnické ulici, v České ulici a ve Veselé ulici vedle staré židovské synagogy. Když zemřel císař Zikmund v roce 1437, byl vystaven v kostele sv. Mikuláše. Král Ladislav vykázal z města židy a daroval Znojmu synagogu, lázně, židovské domy a hřbitov, to se stalo roku 1454. Ve 14. a 15. století vznikalo bludiště podzemních chodeb a sálů pod celým areálem středověkého města, šlo o propojení sklepních prostor měšťanských domů a paláců. V té době bylo ve Znojmě asi 5000 obyvatel. Největší rozkvět a blahobyť zde byl koncem 16. a začátkem 17. století. Obnovené zřízení zemské Markrabství Moravského bylo vydáno na prvním pobělohorském sněmu, který se sešel roku 1628 ve Znojmě za přítomnosti krále Ferdinanda II. Touto událostí byla téměř zlikvidována feudální stavovská monarchie na Moravě.⁵

Díky Napoleonským válkám se prokázalo, že pevnostní funkce města je bezvýznamná. Po celou první polovinu 19. století bylo historické jádro izolováno od svého okolí. Roku 1847 byla zbořena Dolní brána, o šest let později byla Horní brána přeměněna na byt a v roce 1863 byla odstraněna i Střední (Císařská) brána. Ke zrušení roboty došlo roku 1848. Proti spojení Moravy a Čech v jednu zemi se postavil zemský sněm, v němž mělo Znojmo dvě hlavy. Znojemský kraj byl přeměněn v řadu okresních hejtmanství, jelikož v roce 1860 došlo ke zrušení tohoto kraje. O sedm let později se stalo město statutárním a roku 1896 se vzdal magistrát titulu královského města. V roce 1880 byl založen přírodní park horského typu zvaný Gránice. Podskalský (Kamenný) mlýn, který byl založený v raném středověku, stával až do 19. století v Dyjské čtvrti. Avšak roku 1897 vyhořel a na jeho místě byla v roce 1903 postavena městská vodní elektrárna. Potom se budova zrekonstruovala a dnes je v ní umístěno soukromé muzeum automobilových veteránů.

Městský statut byl zrušen v roce 1928. O deset let později mělo Znojmo asi 28 000 obyvatel. 7,8 procent investic bylo vyčerpáno v 50. až 60. letech 20. století na kulturu ve Znojmě jako například opravy památek, kina, školy, koupaliště, hřiště,

⁵ JANKŮ, V. a J. SVOBODA. *Znojmo*. Úvaly: České panorama, 1994. ISBN 80-901717-1-0.

nový ústřední stadion a další. Roku 1945 se Znojmo stalo otevřeným městem, k převzetí města došlo osmého května. Pro své kulturně-historické památky a umělecké kvality bylo Znojmo prohlášeno roku 1950 městskou památkovou rezervací. Tato událost byla důležitá pro obnovu historického jádra města. Významný průmysl v roce 1954 byl Jihomoravský pivovar, Znoimia (znojenské okurky), znojenská keramika a Vinařsko-ovocnářské družstvo. Nejvýznamnější památka, Rotunda sv. Kateřiny se stala, v období socialismu (1962), národní kulturní památkou. Ve Znojmě se nachází dva kamenolomy, první je při znojenské údolní nádrži a druhý na Cínové hoře. Nejdůležitější průmyslová odvětví, která proslavila Znojmo i ve světě jsou výroba keramiky, výroba sterilovaných okurek a také vinařství.⁶

Ve druhé polovině 16. století začalo pěstování okurek na Znojemsku. Zasloužil se o to loucký opat Šebestián Freyták z Čepirohu. Údajně měly mít okurky léčivé účinky proti moru, který postihl Znojmo v roce 1672. Při příležitosti založení Kapucínského kláštera na Dolním náměstí v roce 1628 byly tyto okurky, naložené v cukru a v koření, prezentovány Ferdinandu II., tato událost je uváděna jako první zmínka o okurkách jako znojenské specialitě. Protože byla ve Znojmě dobrá půda, rozrostlo se pěstování okurek. Aby déle vydržely, došlo ke konzervování, prvně ve slanečném nálevu a později ve sladkokyselém a kořeněném (konečná podoba). V letech 1850 až 1860 nastal velký rozmach. Lahvová etiketa s černým disneyovským kocourem Felixem Monteho Felixe a jeho vnuka, která prošla celým světem, přispěla k proslulosti znojenských okurek. Po válce vznikl nový závod ve Znojmě, který si dal název Znoimia, kromě okurek začal konzervovat i všechny ostatní druhy zeleniny a ovoce. Protože Znoimia nesplácela dluh Komerční bance, odkoupila ji v roce 2001 její konkurenční firma Hamé Babice. O rok později byl název změněn na Fruta, a.s. a rokem 2003 tato firma zkrachovala z důvodu velkých dluhů. Zásahu na následném znovuzrození tradice má Občanské sdružení Znojenské okurky.⁷

Výroba piva ve Znojmě se traduje od roku 1278. Za vlády Karla IV. se v záznamech objevuje sládek Hostan, který měl právo vařit pivo. Roku 1709 se v sousedství znojenského hradu postavil nový pivovar, který o 11 let později zahájil svou výrobu. V roce 1885 byl vybudován další pivovar. V roce 1924 se oba pivovary sloučily do akciové společnosti První znojenský pivovar a sladovna, která byla největším výrobcem piva v regionu. Roku 1948 byl pivovar znárodněn a začleněn do svazku Středomoravských pivovarů a následně do národního podniku

⁶ JANKŮ, V. a J. SVOBODA. *Znojmo*. Úvaly: České panorama, 1994. ISBN 80-901717-1-0.

⁷ JANKŮ, V. et al. *Historie Znojma v obrazech*. Brno: K-Public, 2005.

Jihomoravské pivovary. Roku 1993 byl pivovar privatizován. Od Jihomoravských pivovarů a.s. ho koupil HOSTAN s.r.o. Roku 2002 došlo k fúzi s a.s. STAROBRNO. Pivovar Hostan se tak stal členem Heineken Group. O tři roky později se výroba přesunula do pivovaru v Brně. 15. června 2009 skončila definitivně výroba piva Hostan ve Znojmě. V prosinci 2010 byl areál pivovaru úředně přepsán na město Znojmo, které ho koupilo zpět. Některé části areálu pivovaru budou možná prohlášeny kulturní památkou. O využití areálu bývalého pivovaru se jedná.⁸

Jedno z nejstarších řemesel je výroba keramiky. První písemná zmínka o znojemských hrnčích je z roku 1579. Podmínkou pro znojemskou keramickou výrobu byla naleziště kaolínových hlín hlavně u Přímětic a Únanova (18. a 19. století), naleziště jsou zachovány dodnes. V 18. století byl ve Znojmě keramický průmysl na prvním místě. Ke konci 19. století se již ve Znojmě běžně vyrábělo keramické nádobí v různém provedení a kvalitě (i kamnářské kachle). V roce 1879 založil vídeňský rodák R. Ditmar ve Znojmě továrnu na výrobu "fajence (hliněné pórovité zboží polévané glazurou) a majoliky (keramika s cínčitou glazurou)", která byla v tehdejší době největší v celé rakousko-uherské monarchii. Znojemské výrobky se dostaly až do Ameriky, do severní Afriky a Orientu. Na tuto tradici navázaly i Keramické závody ve Znojmě ve druhé polovině 20. století, později se staly součástí evropské firmy Keramik Holding A. G. Laufen ve Švýcarsku. Pár let poté se stala novým majitelem španělská firma Rocca, která zrušila výrobu užitkové keramiky ve Znojmě a zanechala pouze výrobu sanitární keramiky.⁹

1.2 Historie dalších významných měst a obcí Znojemska a Podují

Díky vhodným přírodním podmínkám patří poloha města Moravský Krumlov ke starým sídelním oblastem. Král Přemysl Otakar II. povýšil kolem roku 1260 starší osadu, která je připomínána na počátku 13. století, na město, které je ze tří stran obklopené řekou Rokytnou a později opevněné pásem hradeb. Na meandry řeky odkazuje jméno Krumlov, neboť křivý, ohnutý znamená německé slovo krumm. Na šíji meandru, na západě, bránil přístupu do města hrad, který se poprvé připomíná v roce 1289. V 16. století zaznamenalo město největší rozkvět, pány z Lipé byl upraven krumlovský hrad na honosné renesanční sídlo. Významným centrem společenského

⁸ MOŠTĚK, M. *Znojmo má definitivně pivovar Hostan*. [online]. © 2010 [cit. 2012-11-19]. Dostupné z: http://znojemsky.denik.cz/zpravy_region/znojmo-ma-definitivne-pivovar-hostan20101214.html

⁹ HAVLÍK, L. *Znojmo: Z minulosti města a jeho památek*. Brno: Krajské nakladatelství, 1956.

a kulturního dění se stalo právě toto sídlo. Město trpělo zvláště v roce 1645, v období třicetileté války, na více než půl roku ho obsadili Švédové. Vyplenili město a nově budovaný zámek zdevastovali.¹⁰

Rezidenční město Moravský Krumlov bylo město nazýváno v roce 1661. Název města byl v roce 1688 podle Pozemkové knihy Stadt Máhrische Cromau. Pro město byly nebezpečím povodně, řeka Rokytá se vylila ze svého koryta (1670, 1698), a požáry (1682, 1686, 1690 a 1697). Na svém politickém, kulturním a hospodářském významu postupně ztrácel Krumlov v první polovině 19. století, ačkoliv ležel mezi Brnem a Znojmem. Sídlem úřadu berní správy, okresního soudu a okresního hejtmanství se Krumlov stal v roce 1850. V roce 1851 měl Krumlov přes 3 000 obyvatel, k městu byly připojeny obce Rokytá, Rakšice a Dobřínsko. Železniční trať Brno-Znojmo byla otevřena slavnostně v roce 1871. Železnice znamenala velkou naději na hospodářský vzestup pro město, ačkoliv byla železniční stanice vzdálena od města přibližně dva kilometry. Cukrovar, který byl vystavěný na počátku 80. let 19. století, se stal ve městě průkopníkem průmyslové výroby. Obecní jatky a rozsáhlé obecní sýpky byly postaveny začátkem 90. let 19. století.¹¹

Letectvem Rudé armády bylo město ve dnech sedmého až osmého května 1945 silně bombardováno. Zasaženo bylo 383 domů z celkového počtu 502 domů, 113 bylo zcela zničeno. Obdobný jako v dalších městech republiky byl poválečný osud. V hmotových formách i v původní uliční zástavbě byly naštěstí obnoveny rozbombardované domy. Rok 1950 byl významný, monumentální plátna Muchovy Slovanské epeje byla zapůjčena do města a zpřístupněna veřejnosti byla v roce 1963.¹²

Dalším významným městem je Vranov nad Dyjí. Název města je odvozen od slovanského osobního jména Vran, neboli černý. Vranov patří původem mezi nejstarší moravské osady, vznikaly v podhradí důležitých pohraničních hradů. Zmínky z nich zasluhují na rakouské straně Hardegg a u nás zejména Vranov, Znojmo a Bítov. Kosmova kronika připomíná hrad Vranov již před rokem 1100. Kolem roku 1240 patrně vznikla osada Vranov, při povýšení podhradního osídlení na trhovou ves. Název Vranov nad Dyjí získává osada roku 1323 a na městečko je povýšena v roce 1516. Od roku 1568 se traduje znak. Městečko bylo popleněno za třicetileté války (1618 až 48), švédskému dobývání však hrad odolal.

¹⁰ DUDÁK, V. *Putování vinařským krajem*. Praha: Práh, 2011. ISBN 978-80-7252-324-5.

¹¹ *Z historie města Moravský Krumlov*. [online]. [cit. 2012-11-25]. Dostupné z: <http://www.mkrumlov.cz/historie-mesta-moravsky-krumlov.html>

¹² DUDÁK, V. *Putování vinařským krajem*. Praha: Práh, 2011. ISBN 978-80-7252-324-5.

Městečko překročilo během své dlouhé historie pomyslné hranice zámeckého podhradí, proslavila jej vranovská kamenina typu wegwood zejména v 19. století. Stanislav Mniszek, majitel vranovského dominia, zakoupil místní výrobu kameninového zboží průměrné kvality v roce 1816. Kýžený výsledek přinesly rozšíření produkce a zdokonalení výrobní technologie, obdobím vrcholného rozkvětu se pro továrnu stala 30. a 40. léta. Sortiment zboží, který masově pronikal na tuzemský i zahraniční trh, se vyráběl rozsáhlý, například kuřácké, toaletní, jídelní a psací soupravy, kávostroje, vázy, květináče a ohříváče. Vážné výrobní a odbytové potíže se začaly množit koncem 40. a v průběhu 50. let. Továrna byla definitivně uzavřena v roce 1882.¹³

Historie obce Bítov je spjata s hradem Bítovem. První písemná zmínka o něm je z let 1061 až 1067. S výstavbou Vranovské přehrady úzce souvisí výstavba nového Bítova. V roce 1908 dala akciová společnost Podyjské závody první podnět k vybudování přehrad. Osud starého Bítova byl zpečetěn v roce 1912, kdy o výstavbě Vranovské přehrady bylo rozhodnuto. Zákaz všech stavebních prací včetně oprav byl vydán v roce 1912. Než došlo k výstavbě nového Bítova, trvalo dalších 20 let.¹⁴

Pro výstavbu nového Bítova byla vypsaná soutěž v únoru 1931 (rok po započetí stavby Vranovské přehrad), na zastavovací plán a náčrty typových stavení, zemským úřadem v Brně. Zemský úřad zjišťoval před vyhlášením soutěže, zda by přestěhování do sousedních Vysočan nebo finanční vyrovnání Bítovským nestačilo. S penězi se spokojilo pouze pět z celkových 50 majitelů usedlostí. Vybudování nové obce požadovali důrazně všichni ostatní, protože je pojilo silné pouto k Bítovu. Požadavkům občanů se snažil vyhovět zemský úřad, moderně a účelně měla být vybudována nová obec. Požadavky obce zemědělské a letního sídla měly být sloučeny v návrhu.

Jako ojedinělý úkol byla od počátku chápána stavba Bítova. Důkazem bylo to, že v tehdejší Československu byl Nový Bítov první nově vybudovanou obcí od základu. Na základě komplexního architektonického plánu byla obec vystavěná. Zemský úřad Brno vypsali v březnu 1932 soutěž na provedení stavby. Provedení stavebních prací čtyřem firmám však zadalo ministerstvo veřejných financí. Výhradně z místních zdrojů byl získáván stavební materiál, například cihly, kámen, písek, dřevo a vápno. Obytné budovy byly dokončeny již v březnu téhož roku. Později měly být dokončeny některé komunikace a objekty občanské vybavenosti. Občané se odmítli

¹³ *Vranov nad Dyjí:informace*. [online]. © 2011 [cit. 2012-11-31]. Dostupné z: <http://www.vranov-nad-dyji.eu/pro-turisty/vranov-nad-dyji-informace>

¹⁴ *Historie obce*. [online]. © 2012 [cit. 2012-12-5]. Dostupné z: <http://www.obec-bitov.cz/informace-obce/historie/>

nastěhovat z těchto důvodů. Začali se však stěhovat začátkem roku 1933, protože vodou, z již dokončené Vranovské přehrady, hrozilo zatopení starého Bítova. Oficiální výstavba Nového Bítova byla dokončena 28. října 1935 na slavnostním vysvěcení kostela sv. Václava.¹⁵

Jevišovice patří k dalším historickým městům. Z roku 1289 pochází první zmínka o Jevišovicích. Majitelem byl Boček z Kunštátu. Po více než tři století patřily tomuto rodu. Na konci 13. století byl v místě hradiště postaven hrad. Jednou z bašt husitství na jihozápadní Moravě se staly zmíněné Jevišovice. Památník na vrchu Žalově připomíná tuto část jevišovických dějin. Pánové z Kunštátu postavili na protějším ostrohu nový hrad, poté co byl starý hrad dobyt a rozbořen. Jevišovice a přilehlé statky přešly po roce 1736 na rod Ugartů, který zde vládl 161 let. Jevišovické panství koupil v roce 1898 vídeňský bankéř Biederman, vídeňský průmyslník Vilém Offenheim koupil Jevišovice v roce 1916 a nechal vystavět historickou budovu „Komenium“, která je dnes součástí Základní školy Jevišovice. V roce 1932 panství koupil Larisch-Monnich.

Jevišovice se postavily v době boje za národní svobodu do čela zápasu proti poněmčenému Znojmu. V září 1871 byl uspořádán v Jevišovicích na protest proti germanismu mohutný tábor lidu (16 000 občanů Znojemska), který vedl notář Jan Vlč. Při této příležitosti se poprvé zpívala píseň „Kde domov můj“ na Znojemsku. Jevišovice se jako první z měst, před koncem první světové války, přihlásily k národní přísaze, která vyjadřovala požadavek svobody. Ten vyslovil Alois Jirásek 13. dubna 1918. Historické jádro Jevišovic bylo vyhlášeno v roce 1990 městskou památkovou zónou.¹⁶

Následujícím městem je Miroslav. První písemná zmínka je z roku 1222, písemnou listinou potvrdili český král Přemysl Otakar I. a jeho manželka Konstancie věnování vinného desátku rajhradským benediktinům. Zhruba o tři století dříve hovoří neoficiální zprávy o tom, že moravští vinaři při zřizování vinic v okolí Znojma řídili práce. Tvrz zde stála již v polovině 13. století. Spojením tří původně samostatných osad, které jsou zmiňované od 14. století, vznikla dnešní Miroslav. Jedná se o osady Mitterdorfu, Václavova a České vsi. Z let 1929 a 1930 pocházejí žádosti o povýšení na město, ale až v roce 1965 k němu došlo. Pozornost milovníků přírody i odborníků

¹⁵ *Historie obce*. [online]. © 2012 [cit. 2012-12-5]. Dostupné z: <http://www.obec-bitov.cz/informace-o-obci/historie/>

¹⁶ *Historie města Jevišovice*. [online]. © 2012 [cit. 2012-12-7]. Dostupné z: <http://www.jevisovice.cz/index.php?nid=885&lid=cs&oid=1074225>

odedávna poutaly Miroslavské kopce, které byly navrženy do seznamu chráněných území v 60. letech.¹⁷

V Miroslavi působila židovská obec, po roce 1454 se výrazně rozrostla, protože z královských měst Brna a Znojma byli vyhnáni Židé a usadili se na půl cesty mezi nimi, tedy v Miroslavi. V 16. století zažila židovská obec největší rozkvět. Po náletu v roce 1945 se z židovské čtvrti zachovalo asi 20 domů v Brněnské a Radniční ulici. Synagoga, která byla původně klasicistní, novorománsky upravená, byla přestavěna na kulturní dům. U Nádražní ulice se nachází židovský hřbitov s nejstarším dochovaným náhrobkem z roku 1667.¹⁸

Posledním uvedeným historickým městem jsou Hrušovany nad Jevišovkou. První písemná zmínka o obci je z roku 1131/1141. Jan z Lichtenburka a pán na Vítově roku 1331 porazil a zahnal do Moravy vpadlé Rakušany v bitvě u Hrušovan. V obci stála tvrz od druhé poloviny 14. století, v letech 1378 až 1588 se připomíná. Po roce 1699 vyrostl pravděpodobně na základech tvrže dnes nefunkční a omšelý barokní zámek, který byl vybudovaný pány z Althanu. Hrušovany nad Jevišovkou byly povýšeny na městečko 28. dubna 1495 králem Ladislavem II. Jagelonským a obdržely právo užívat městský znak se dvěma proti sobě plovoucími rybami uvnitř. Původní slovanský název Gruspan, který byl odvozený od osobního jména Hruš, byl do německé podoby Grusbach později zkomolen v souvislosti se změnami ve vlastnictví zdejšího majetku a v osídlení.

Hrušovany patřily vladykům z Bukoviny a z Hrušovan, Geblům z Hrušovan (z Kučerova), pánům z Vajtmile a z Pernštejna a nakonec Čertorejským z Čertorej. V době bitvy na Bílé Hoře bylo panství v Hrušovanech konfiskováno a prodáno tajnému císařskému radovi Siegfriedu Kryštofu Breunerovi. Po bitvě na Bílé Hoře připadly Hrušovany hrabatům z Althanu téměř na dvě století (1668 až 1840). Do rukou hrabat z Hardeggu (Kammel-Hardeggové) poté přešly dědictvím, stejně tak jako hraběcímu rodu Khuen-Belassi v letech 1880 až 1945. Od poloviny 19. století dochází k výraznějšímu rozvoji městečka. Hrušovany se proslavily cukrovarem, roku 1851 byl uveden původní objekt do provozu. Roku 1866 byla zahájena stavba železniční trati, která spojovala Vídeň s Brnem. Tato trať měla železniční uzel právě v Hrušovanech nad Jevišovkou. V roce 1996 se staly Hrušovany nad Jevišovkou městem.¹⁹

¹⁷ KRUPICOVÁ, I. *Historie*. [online]. © 2009 [cit. 2012-12-10]. Dostupné z: http://www.mesto-miroslav.cz/vismo/dokumenty2.asp?id_org=9537&id=1284&p1=1351

¹⁸ DUDÁK, V. *Putování vinařským krajem*. Praha: Práh, 2011. ISBN 978-80-7252-324-5.

¹⁹ *Historie města Hrušovany nad Jevišovkou*. [online]. © 2011 [cit. 2012-12-12]. Dostupné z: <http://www.hrusovany.cz/historie/d-1013/p1=52>

2 PAMÁTKY A ATRAKTIVITY ZNOJEMSKA A PODYJÍ

2.1 Přírodní atraktivity

V okolí Znojma je k vidění mnoho přírodních atraktivit. Nejvýznamnější atraktivitou je národní park Podyjí s vinicí Šobes. Protéká zde řeka Dyje. Název řeky „Dujas“ byl poprvé uveden listinně v roce 985. Značí „šumící vodu“ a je odvozen z ilyrského jazyka. Ilyrové byli součástí Byzantské říše a také byli na Balkáně slovanským kmenem.²⁰

Krásná vyhlídka na kaňon Dyje je Králův stolec. Nachází se na okraji národního parku Podyjí, je hojně navštěvovaný. Stojí zde na vrcholku skály dřevěný altánek. Králův stolec je pojmenovaný na památku polského krále Jana III. Sobieského podle pověsti. V roce 1683, když táhl tento král na pomoc Vídni obléhané Turky, sledoval přechod svých vojsk přes Dyji odsud. V 60. letech byl vodami znojemské přehradní nádrže vzdut konec dyjského údolí, dnes by již vojska tudy nepřešla.²¹

Na česko-rakouských hranicích se nalézají Hardeggská vyhlídka. Tato vyhlídka byla obnovena po roce 1990 rakouským turistickým klubem a nabízí nádherný výhled na rakouské město a hrad Hardegg. Zákruty řeky Dyje je možné si prohlédnout z tohoto místa. Jsou zde zakázána jakákoliv motorová vozidla, dá se sem dostat pouze na kole nebo pěšky.²² Jedna z nejkrásnějších vyhlídek národního parku Podyjí je Sealsfieldův kámen. Najdeme ji pět kilometrů na jihozápad od středu Znojma, v lesích nad Trauznickým údolím. Naproti Sealsfieldovu kameni lze spatřit u řeky strmou Býčí skálu a otvírá se zde rokle Mločího potoka. V těchto místech vzdutí vod znojemské přehrady končí.²³

Za zmínku stojí také přírodní park Gránice, který se rozkládá mezi Znojemem a Hradištěm. V roce 1880 začal Okrašlovací spolek ve Znojmě vytvářet park v údolí potoka Gránice. Mezi další přírodní atraktivity Znojma patří Karolíniny sady s Rajskou zahradou (vznikly v roce 1824), Lesopark v Gránickém údolí (Znojemský malý "Grand Canyon"), Jubilejní park (dlouho měl název Hybešův, byl založen u příležitosti desátého výročí Československa v roce 1928), Kraví hora (je zde výskyt chráněné užovky hladké) a Městský park (neboli Husovy a Štefánikovy sady, jsou to parky, které

²⁰ IROVSKÝ, B. *Hrady a zámky na řece Dyji*. Znojmo: Družstevní agentura Znojma, 1990.

²¹ KOS, J. a M. Schneider. *Podyjí: nejkrásnější turistické trasy*. Praha: Freytag & Berndt, 2001. ISBN 80-7316-004-8.

²² *Blízké okolí*. [online]. © 2012 [cit. 2012-12-15]. Dostupné z: <http://www.obec-bitov.cz/informace-o-obci/blizke-okoli/>

²³ KACETL, J. *Sealsfieldův kámen*. [online]. © 2008 [cit. 2012-12-17]. Dostupné z: <http://www.znojmocity.cz/64-sealsfielduv-kamen/d-2878/p1=4894>

se rozkládají na trase z Horního na Dolní náměstí). Je zde také spousta vyhlídek, například Vyhlídka na konci ulice Přemyslovců, Jižní přístupová cesta na znojemský hrad, ulice Na vyhlídce, Kraví hora a další.

V okolí Moravského Krumlova se kromě přírodního parku Rokytná, Mohelnské hadcovské stepi, Krumlovského lesa a zámeckého parku nachází národní přírodní rezervace Krumlovsko-rokytenské slepencové skály (od roku 2005). Toto území se nalézá severovýchodně od Moravského Krumlova, nad řekou Rokytnou v Boskovické brázdě. Lesy a lesostepi pokrývají unikátní prvohorní slepencové skály, vyskytuje se zde více jak 550 druhů vyšších rostlin, tedy celá řada unikátních rostlinných společenstev. Vede tudy naučná stezka Krumlovsko-rokytenské slepence. Začíná v zámeckém parku, směřuje ke kapli sv. Floriána přes lokalitu Střelnice a potom přes Rokytanu Krumlovským lesem kolem Mariánské studánky zpátky do Moravského Krumlova.²⁴

Mezi další přírodní atraktivity patří například Hevlínské jezero (v roce 1996 vyhlášeno za přírodní památku), zámecký lesopark ve Vranově nad Dyjí nebo přírodní park Jevišovka (od roku 1992 přírodním parkem). Přírodní rezervaci s bohatou teplomilnou vegetací lze nalézt na stráních pod zříceninou hrádku Lapikus.

V okolí Miroslavi se nachází národní přírodní památka Miroslavské kopce (od roku 2004). Jižně od města Miroslavi o ploše 28 hektarů sestává toto ojedinělé území z botanického hlediska z šesti izolovaných lokalit. Zdejší stepní vegetace je nejvýznamnější přírodní památkou Miroslavských kopců, vyskytuje se zde řada chráněných a vzácných druhů rostlin. Celkem bylo na tomto území zjištěno 342 druhů rostlin, při výzkumu v letech 1991 a 1992.²⁵ V turistické oblasti Znojemsko a Podyjí je k vidění samozřejmě i spousta dalších přírodních atraktivit.

2.2 Kulturně-historické památky

2.2.1 Památky města Znojma

Znojemské podzemí (fortifikační architektura)

Ve 14. a 15. století vznikalo bludiště podzemních chodeb a sálů pod celým areálem středověkého města, šlo o propojení sklepních prostor měšťanských domů

²⁴ Národní přírodní rezervace Krumlovsko-rokytenské slepencové skály. [online]. © 2009 [cit. 2012-12-17]. Dostupné z: <http://dokrumlova.cz/priroda/slepence>

²⁵ KRUPICOVÁ, I. *Památky města*. [online]. © 2009 [cit. 2012-12-20]. Dostupné z: http://www.mesto-miroslav.cz/vismo/dokumenty2.asp?id_org=9537&id=1576

a paláců. Hlavním důvodem stavby pravděpodobně bylo vytvořit úkryt pro obyvatele a jejich majitele v době napadení nebo přímo obsazení města. Sklepy zároveň také sloužily k uskladnění piva, vína, ovoce, zeleniny a dalších potravin a umožňovaly tak i dlouhodobý pobyt v případě potřeby. Toto podzemí patří k největším v Evropě, je dlouhé 30 kilometrů. Nachází se pod celým centrem města a má čtyři patra pod sebou. Pro veřejnost je přístupný necelý kilometr. V roce 2009 zvítězilo Znojemské podzemí v prestižní soutěži oblíbeného turistického portálu Kudy z nudy.²⁶

Znojemský hrad (fortifikační architektura)

Byl postaven v 11. století. V roce 1100 se zde konala svatba českého knížete Bořivoje II. Ve 12. a 13. století došlo ke gotické přestavbě hradu Přemyslem Otakarem I. Hrad sloužil jako místo konání zemských sněmů a četných diplomatických jednání. V předhradí se později vybudoval pivovar a hrad byl částečně přestavěn na barokní zámek. Ke srázu nad údolím se netradičně otevírá čestný dvůr, nikoli k městu (vzhledem k místu). Tento dvůr tak vytváří komorní uzavřený prostor s jedinečnou vyhlídkou. V současné době sídlí v jeho prostorách Jihomoravské muzeum ve Znojmě (jedno z nejstarších muzeí na jižní Moravě), které zde umístilo stálou historickou expozici.²⁷

Rotunda svaté Kateřiny (sakrační architektura)

Jedná se o nejvzácnější památku Znojma a nejstarší a nejzajímavější stavební památku zachovanou v dokonalém stavu v ČR. Přemyslovský cyklus je nejstarší zachovanou genealogií panovnického rodu v Evropě a je to vůbec první česká historická malba.²⁸

Její vznik se odhaduje v 80. letech 11. století, když kníže Konrád I. Brněnský zakládal ve Znojmě nový přemyslovský hrad. Rotunda se nachází v předhradí, přímo před vstupem do vnitřního hradu. V interiéru se nacházejí románské nástěnné malby znojemských Přemyslovců, je zde galerie přemyslovských knížat 10. a 11. století. Význam rotundy upadl v 19. století v zapomnění, byla zde zřízena košíkářská dílna, pivnice s tančírnou a chlév pro vepře. Malby byly několikrát restaurovány ve 20. století. V roce 1962 byla prohlášena národní kulturní památkou. Je přístupná veřejnosti, avšak jen v omezeném počtu, smí dovnitř maximálně deset osob v průběhu jedné hodiny. Rotunda není přístupná za deště a vysoké vlhkosti.²⁹

²⁶ DUDÁK, V. *Putování vinařským krajem*. Praha: Práh, 2011. ISBN 978-80-7252-324-5.

²⁷ KROB, M. *Znojmo město památek*. Brno: Blok, 1974.

²⁸ SVOBODA, J. Nejstarší obrazárna v České republice. *Znojmo: V krajině středního Podyjí*. 1998, s. 10-11. ISSN 1211-6181.

²⁹ DUDÁK, V. *Putování vinařským krajem*. Praha: Práh, 2011. ISBN 978-80-7252-324-5.

Loucký klášter (sakrální architektura)

Mohutné budovy premonstrátského kláštera v Louce patřily k jednomu z nejmocnějších opatství Moravy a Dolních Rakous. Klášter byl založen roku 1190. Jedná se o pozdně románskou i barokní stavbu. Roku 1784 byl klášter zrušen, později sloužil jako kasárna. V centru klášterního komplexu se nachází bazilika sv. Václava a Panny Marie, která patří k nejzajímavějším pozdně románským kostelům v českých zemích. Dnes je tu umístěno návštěvnické centrum Znovínu Znojmo.³⁰

Chrám sv. Mikuláše (sakrální architektura)

Společně s dvoupatrovou Svatováclavskou kaplí se stal kostel sv. Mikuláše nejkrásnější znojemskou dominantou, a to svou polohou na ostrohu naproti hradu a na vrcholu příkré stráně nad Dyjí. Zároveň se jedná o největší kostel ve Znojmě. Stavba tohoto chrámu proběhla v 11. století. V první třetině 14. století došlo k obrovským požárům, díky kterým byl kostelík poničen, bylo nutno postavit zcela nový. Nový chrám se stavěl ve 14. a 15. století, v roce 1437 zde bylo vystaveno tělo císaře Zikmunda Lucemburského. Věž tohoto kostela patří k nejmladším částem budovy, vznikla teprve v polovině 19. století. Z interiéru nejvíce zaujmou návštěvníky gotické fresky, sanktuarium, gotická plastika bičovaného Krista u kůlu nebo barokní kazatelna v podobě zeměkoule.

Nachází se zde i uctívaná Chlebová madona, o níž vypráví pověst, vojsko nikdy netrpělo hladem, když ji nosilo s sebou. Sousední Svatováclavská kaple, což je její neoficiální název, je také pozoruhodnou památkou. Usuzuje se, že by mohlo jít o sv. Václava, podle orlice v průčelí na štítě rytíře. Kaple (dva kostelíky postavené nad sebou) je zasvěcena sv. Martinovi a sv. Anně. O kapli se vypráví, že věrozhvěstové sv. Konstantin a sv. Metoděj v ní kázali a že patří mezi nejstarší kostely ve střední Evropě.³¹

Hradiště (sakrální architektura)

Jde o jednu z nejcennějších archeologických lokalit na území Znojma, již z první poloviny prvního tisíciletí př.n.l. se zde nachází prehistorické hradiště slezsko-platenické kultury. Slované zde sídlili již v sedmém století. V devátém a desátém století bylo Hradiště významným sídelním centrem Velkomoravské říše, vzniklo tu velkomoravské hradiště. Zde, v místech kostela sv. Hippolyta a křižovnického kláštera, vznikla na konci devátého století první církevní stavba ve Znojmě a jedna z nejstarších sakrálních staveb v českých zemích vůbec rotunda s podkovovitou apsidou

³⁰ KACETL, J. *77 divů Znojma*. Znojmo: Znojemská Beseda, 2008.

³¹ SVOBODA, J. Pod ochranou sv. Mikuláše. *Znojmo: V krajině středního Podvyí*. 1998, s. 22-23. ISSN 1211-6181.

a pohřebišťem v okolí.³² Od 13. století dodnes patří Hradiště (kostel s klášteřem) křížovníkům s červenou hvězdou. V letech 1635 až 1666 byl kostel sv. Hippolyta přestavěn a později zbarokizován. Z Hradiště je pěkný pohled přes údolí Gránice na panorama Znojma.³³

Mezi ostatní nejnavštěvovanější památky Znojma patří Radniční věž (symbol města, jedna z nejmistrnějších ukázek pozdně-gotické architektury a tesařství v ČR), Minoritský klášter (dnes budova Jihomoravského muzea) a Vlčova věž. Mezi další památky patří Městské divadlo (zahrnuje některé prvky Jubilejního městského divadla ve Vídni), městské opevnění (patří k nejlépe dochovaným ukázkám městských hradeb v České Republice) a Chrám sv. Michala (druhý nejvýznamnější kostel ve Znojmě z 12. století, původem nejstarší kostel ve Znojmě).

Za zmínku stojí také Bazilika Panny Marie a sv. Václava v Louce, Dominikánský kostel Povýšení sv. Kříže, Kostel sv. Jana Křtitele s kapucínským klášteřem (později zde vznikla turistická ubytovna), Svatováclavská dvojkaple, Kostel sv. Alžběty a bývalý měšťanský špitál na Dolním náměstí, Kostel sv. Rostislava, Křížová cesta a kostel sv. Antonína Paduánského na Hradišti (jedna z prvních barokních staveb ve Znojmě, oblíbené poutní místo), Kostel Bičovaného Spasitele v Dyji (Milfroni), Dominikánský klášter (vznik v první polovině 13. století), Jezuitské gymnázium a kolej, Masarykovo náměstí (hlavní městské náměstí), Památník Prokopa Diviše v Příměticích (vynálezce bleskosvodu), Marešova vila (jedna z nejpozoruhodnějších ukázek meziválečného stavitelství) a další. Technickou zajímavostí je Křížový sklep v Příměticích.

2.2.2 Památky a atraktivita v okolí

Moravský Krumlov

Renesanční čtyřkřídlý zámek s trojpodlažním arkádovým nádvořím je cennou památkou města. Byl postavený na místě gotického hradu, s použitím části zdiva. Budovy západního předzámčí včetně koníren byly postaveny v době baroka. V podobě z konce 18. století se zachoval rozsáhlý zámecký park. Moravskokrumlovský zámek (po několika změnách) patří soukromé společnosti. Za návštěvu jednoznačně stojí tato perla záalské renesance, přestože je zámek z větší části nepřístupný. Přístupný je Rytířský sál a dva menší prostory, které jsou vyhrazené expozicím věnovaným středověkému lékaři a filozofovi Paracelsovi a lékaři MUDr. M. Odstrčilovi.³⁴

³² RICHTER, V., B. SAMEK a M. STEHLÍK. *Znojmo*. Praha: Odeon, 1966.

³³ PERNICA, M. *Podyjí a Jihlavské vrchy*. Praha: Olympia, 1978.

³⁴ DUDÁK, V. *Putování vinařským krajem*. Praha: Práh, 2011. ISBN 978-80-7252-324-5.

Ve městě sídlila židovská komunita, v Růžové a Palackého ulici se zachovala část bývalého židovského ghetta. Zcela zdevastována náletem a poté zbořena byla bohužel renesančně-barokní synagoga v Palackého ulici. Židovský hřbitov, který byl založený v 16. století, leží podél Ivančické ulice, asi 500 metrů jihozápadně od zámku. Dochovaly se zde náhrobní kameny barokního typu ze 17. století.

Krajinnou dominantu východně nad městem tvoří atypicky řešený poutní kostel sv. Floriána z let 1694 až 1697. Byl vybudovaný na půdorysu obdélníka se čtyřmi vížkami v rozích, dříve i vyšší pátou věží uprostřed. Na památku zhoubného požáru města v roce 1690 byl vybudován tento kostel a byl zasvěcen sv. Floriánovi jako novému patronu města a ochránci před požáry.

Areál kláštera obutých augustiniánů s kostelem sv. Bartoloměje na Klášterním náměstí je další významnou památkou. Byl vybudovaný kolem 80. let 14. století, opuštěn byl v době husitských válek. Po roce 1489 byl zrušen a v letech 1638 až 1643 došlo k obnově a barokní přestavbě, vznikla zde kolej piaristů. Kostel se později rozšířil o kapli Panny Marie, která je postavena na půdorysu sedmicípé hvězdy. Z konce 17. století pochází barokní sousoší Ecce homo, které stojí před kostelem. V současnosti sídlí v klášteře Městský úřad Moravského Krumlova.³⁵

V Palackého ulici stojí farní kostel Všech Svatých (původně sv. Vavřince), který je v jádru románský, gotický a barokně přestavěný. Pochází z poloviny 13. století, v 17. století shořel a byl postaven nový. V blízkosti kostela stojí fara z roku 1873, nachází se zde také klasicistní pohřební kaple Lichtenštějnů (Lichtensteinská hrobka). Zachovanou památkou je renesanční, později upravovaný Knížecí dům (číslo popisné 40) z první poloviny 13. století, který je opatřený zvlněnou atikou a členěný vysokými pilastry. V současnosti zde sídlí městské muzeum a galerie.

V okolí Moravského Krumlova můžeme vidět řadu dalších památek. Za zmínku stojí například Kostel sv. Vavřince (hodnotná gotická stavba, dominanta městské části Rakšice), Kaple Panny Marie u Rokytné (byla zde Mariánská studánka), Hradisko Rokytná (několikrát předmětem archeologického výzkumu, odhalil svědectví historie Moravského Krumlova a jeho přilehlého okolí), Kostel sv. Leopolda (v městské části Rokytná, románská stavba ze 13. století), zřícenina hradu Templštejn (ze 13. století, u obce Jamolice, je zde Templářská cyklostezka), Křížová cesta na zámku v Bohuticích (unikátní sbírka 54 soch v životní velikosti s motivem Křížové cesty) a Archeologické naleziště u Vedrovic (v lokalitě Krumlovského lesa, obec usiluje o zřízení vlastní expozice). Zajímavostí je také muzeum československého opevnění

³⁵ DUDÁK, V. *Putování vinařským krajem*. Praha: Práh, 2011. ISBN 978-80-7252-324-5.

1935 až 1938 severně od obce Olbramovice, tvoří ho soustava vojenského opevnění včetně expozice vnitřního vybavení vojenských bunkerů.³⁶

S Moravským Krumlovem je také spojena Muchova Slovanská epopej. Vlastní zrod se datuje od roku 1904, kdy zformoval umělec v USA vřelý vztah k Slovanstvu do konkrétní podoby, chtěl vybudovat jakési budoucí společenské a kulturní centrum Slovanstva. Pracoval na něm na zámku Zbiroh u Rokycan. V roce 1928 byl instalován v novém paláci pražských vzorkových veletrhů a později na výstavišti v Brně konečný výsledek 20-ti leté umělecké práce (20 pláten 6x4 a 6x8 metrů). Epopej odkázal Alfons Mucha Praze s podmínkou, že pro expozici zbuduje samostatný výstavní objekt. To se však nestalo, a proto byla epopej v roce 1950 svěřena restaurátorské péči, veřejnosti byla zpřístupněna v Rytířském sále zámku v Moravském Krumlově v roce 1963.

O obrazy se vede několik let spor, jde o spor Prahy a Moravského Krumlova o nárok na epopej. Nyní je umístěna v Praze (v květnu 2012 vystavena ve Veletržním paláci), ale o definitivním umístění zatím rozhodnuto nebylo. Příkoří a bezpráví umělec odmítal. *„Účelem mého díla nebylo nikdy bořit, ale vždy stavět mosty, neboť nás všechny musí živit naděje, že celé lidstvo se blíží, a to tím snáze, dobře-li se pozná navzájem. Vývoj každého národa může se zdarem pokračovat jen tehdy, vyrůstá-li organicky a nepřetržitě z vlastních kořenů.“*³⁷

Vranov nad Dyjí

Státní zámek Vranov nad Dyjí vznikl ve druhé polovině 11. století jako zeměpanský hrad, v průběhu 12. a 13. století se mění na pevnost z kamene. Kolem roku 1680 je přestavěn na moderní panskou rezidenci, po roce 1876 byla provedena generální oprava zámku a jeho interiéry jsou přizpůsobeny pohodlným letním pobytům. Půvab Vranova nad Dyjí je, že to tedy není jen hrad, ale i zámek. Vranovský sál předků je šarlatový tubus, přerušovaný bílými svislicemi do daleka svítících pilířů a korunovaný mansardovou střechou. Křehčí a bizarnější než sál předků je Kaple Nejsvětější Trojice, z roku 1746 (též zvaná Kaple výběrčího), dodává vzdušnému zámku jeho pohádkovou nadskutečnost. Gotická hranolová strážní věž je z pozdního 14. století, je nejstarší dochovanou součástí hradního opevnění. V letech 1973 až 1979 došlo k důkladné obnově zámku. Od roku 1949 je Vranov státní zámek.³⁸ Od roku 2001 je to národní

³⁶ *Historie a kultura*. [online]. © 2009 [cit. 2012-12-27]. Dostupné z: <http://dokrumlova.cz/historie-a-kultura>

³⁷ MALIVA, J. *Muchova Slovanská epopej*. Brno: Krajské středisko státní památkové péče a ochrany přírody, 1968. s. 6.

³⁸ KUSÁK, D., J. PAUKERT a K. JANÍČEK. *Státní zámek Vranov nad Dyjí*. Praha: ČTK-Pressfoto, 1988.

kulturní památka, točily se zde například filmy *Andělská tvář*, *XXX* nebo pohádka *Nesmrtelná teta*.

Významnou památkou Vranova nad Dyjí je kostel Nanebevzetí Panny Marie, byl postaven v první polovině 13. století. Zaklenut byl v gotice (rozšířen o dnešní sakristii), k jeho postupné barokní přestavbě došlo roku 1645. Dalšími památkami jsou Kaple sv. Ondřeje (rotunda s apsidou zaklenutá kopulí z první poloviny 13. století), Kaple Panny Marie Ochránitelky (z 90. let 18. století), Mniszkův kříž (vznikl po roce 1847 na tzv. Křížovém vrchu, je součástí turistické stezky Karla Claryho, což byl kníže, který zde zemřel na choleroou epidemii), Claryho kříž (krajinná dominanta v lese nad přehradní hrází), Morový sloup (barokní památka z roku 1713, připomíná epidemii tzv. černé smrti v roce 1680), Felicitina studánka (součástí turistické stezky Heleny Mniszkové), Lusthaus (lovecký letohrádek z roku 1780, je ve správě národního parku Podyjí) a pohraniční opevnění (unikátní technická památka, 19 bunkrů, jsou volně přístupné a ve třech je možná prohlídka dobového vybavení).³⁹

Mezi památky v okolí Vranova nad Dyjí patří například Kostel sv. Máří Magdalény v Lančově (románská stavba z první poloviny 13. století), Kostel sv. Bartoloměje v Šafově (z roku 1735) nebo Kostel stětí sv. Jana Křtitele ve Starém Petříně. V obecní knize z roku 1536 je poznamenáno, že se tento kostel nazývá die Zlölferin a patří mezi 12 nejstarších kostelů postavených po rozšíření křesťanství na Moravě.⁴⁰

Bítov

Jeden z nejstarších a nejromantičtějších hradů je hrad Bítov, který byl založen v první polovině 11. století jako centrum bítovského kraje. Hrad měl sloužit k ochraně českého státu. V 19. století byla uskutečněna v duchu romantismu velká část přestaveb. Hradní palác z poloviny 13. století a válcová věž s břitem patří k nejstarší části pevnosti. V duchu novogotiky je zařízen přístupný interiér s iluzivními freskami A. Schüllera. Nachází se zde ZOO barona Haase, což je expozice 50-ti preparovaných psů nejrůznějších ras. Jedná se o největší kolekci toho druhu na světě. Hrad Bítov byl vyhlášen v roce 2001 národní kulturní památkou, natáčely se zde například pohádky *Tajemství staré bambitky* a *Sen o krásné panně*.⁴¹

³⁹ *Památky Vranova nad Dyjí*. [online]. © 2007-2012 [cit. 2012-12-29]. Dostupné z: <http://www.ouvrano.cz/pamatky-vranova-nad-dyji>

⁴⁰ GRMELA, V. *Kostely a kaple na Vranovsku*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2004. ISBN 80-7192-934-4.

⁴¹ ŠTURC, L. *Znojmo – průvodce po městě*. Brno: K-public ve spolupráci s Jihomoravským muzeem ve Znojmě, 1994.

Zřícenina hradu Cornštejn je považována za jedno z nejromantičtějších míst Jižní Moravy, její rozloha je neskutečná. Zřícenina stojí poblíž výšinného sídliště z pozdní doby kamenné na strategické poloze západní strany kopcovitého výběžku, ze tří stran obtékaného řekou Dyjí. Název Cornštejn je odvozen z německého Zorn (hněv) a Stein (skála), tím měla být vyjádřena síla i pevnost hradu. Hrad byl postaven ve 20. letech 14. století, přestal být obýván v 16. století, tím hrad zpustl. Nikdy nebyl dobyt ve smyslu zničen díky předsunutému opevnění (parkánu), byl pouze vyhladověn Jiřím z Poděbrad.⁴²

V 70. letech 20. století proběhla na Cornštejně rekonstrukce, kterou provádělo tehdejší Krajské středisko státní památkové péče a ochrany přírody v Brně. Rekonstrukce či dostavba nebyla dokončena a v polovině 80. let byl hrad převeden do správy Jihomoravského muzea ve Znojmě. V roce 2011 proběhla další rekonstrukce, vznikla nová vyhlídka a dřevěné ochozy na hradbách, je umožněna prohlídka hradního sklepení s mučírnou a výstavou o hradních skřítcích. Památkou provádí kromě průvodců trojjazyčný informační a orientační systém s odpočívadly. V prostorách této zříceniny se natáčely pohádky jako například Císař a Tambor nebo Nebojsa. Za návštěvu stojí určitě i rozhledna Rumburak u Bítova, která je s výškou 30 metrů nejvyšší a nejmohutnější rozhlednou na jižní Moravě. Rozhledna je v nadmořské výšce 500 m.n.m., z ochozu je možné vidět hrady Bítov a Cornštejn, část Vranovské přehrady a za dobrého počasí i Alpy.⁴³

Jevišovice

Při archeologických průzkumech v Jevišovicích bylo objeveno mnoho prehistorických kultur. Na „Starých zámcích“ byly nalezeny zbytky pravěkého hradiště, tato kultura byla pojmenovaná Jevišovická kultura. V Jevišovicích jsou k vidění dva zámky. Tzv. Starý zámek gotického původu v dominantní poloze nad Jevišovkou, byl roku 1668 barokově a renesančně přestavěn. Nový zámek ve stylu anglické gotiky vznikl roku 1879 na místě barokního letohrádku. Zámek je obklopen parkem se vzácnými dřevinami. V zámeckém parku stojí sochy L. Mattielliho, které pocházejí z Louckého kláštera ve Znojmě.

Na řece Jevišovce byla postavena minipřehrada (1894 až 1897), k jejichž výstavbě byli povoláni inženýři z Itálie. Tato přehrada byla první přehradou na Moravě a dokonce je nejstarší ve střední Evropě. V současnosti je přehrada v Jevišovicích

⁴² KACETL, J. Cornštejn – hrad nad Dyjí. Znojmo: Jihomoravské muzeum ve Znojmě s přispěním Okresního úřadu Znojmo, 2000. ISBN 80-902-383-4-3.

⁴³ *Blízké okolí*. [online]. © 2012 [cit. 2012-12-15]. Dostupné z: <http://www.obec-bitov.cz/informace-o-obci/blizke-okoli/>

vyhlášena technickou památkou, je využívána hlavně k rekreaci a rybolovu. Památník s kalichem na kopci Žalov připomíná, že na počátku 15. století byly Jevišovice střediskem husitství na Znojemsku.⁴⁴

Mezi další památky patří Kostel sv. Josefa (z roku 1830, jsou zde varhany z roku 1748) nebo budova Komenia (z roku 1922, na průčelí budovy je plastika J. A. Komenského). Jedna z dominant cestovního ruchu v Jevišovicích je Sýpka Jevišovice, což je kulturně-sportovní centrum (památkově chráněná stavba), nachází se zde internetové učebny, bowling, kuželky, kulečnický, restaurace, galerie a Turistické informační centrum Jevišovice.⁴⁵ Raritou tohoto města je první krokodýlí farma v České republice.

Miroslav

K dominantám města patří miroslavský zámek. První zmínka o vodní tvrzi je sice až z roku 1387, ale podle pověsti byl vodní hrad založen na přelomu devátého a desátého století. V 16. století došlo k renesanční přestavbě (z hradu na zámek). V současnosti je budova zámku nevyužita, pouze za dveřmi s figurálně zdobeným portálem je maličké muzeum města. Mezi další památky Miroslavi patří Chrám sv. Petra a Pavla (katolický kostel, nejvýznamnější barokní památka města z roku 1729), evangelický kostel (z roku 1846), radnice (z roku 1914, sídlo Městského úřadu), Zvonička a kříž v Kašenci (dominanta obce z roku 1785) a židovský hřbitov.⁴⁶

V okolí Miroslavi jsou další památky. V obci Hostěradice je to Kostel svatě Kunhuty na náměstí, Kaplička na návrší nad vsí, Kaplička Panny Marie, Socha svatého Jana Nepomuckého a Socha svatého Josefa. Z Miroslavských Knínic stojí za zmínku Socha svatého Jana Nepomuckého, zámek Miroslavské Knínice, zámecký park a Kostel sv. Mikuláše. V Jiřicích u Miroslavi je možno vidět Kostel svatě Anny, Sochu svatého Jana Nepomuckého (před kostelem) a židovský hřbitov. V Damnicích lze nalézt Zvoničku a Krucifix a v Dolenicích Kapli Pozdvižení svatého Kříže na návsi a Sochu svatého Jana Nepomuckého.

Hrušovany nad Jevišovkou

Barokní, klasicistně přestavěný zámek v Hrušovanech pochází z roku 1669. Je značně zchátralý, poté co tu hospodařila armáda. Od roku 2000 je ve vlastnictví Městského úřadu, vyžaduje kompletní stavební rekonstrukci. V roce 1882 byl postaven,

⁴⁴ LÍBAL, D. a L. HAVLÍK. *Znojmo: Městská památková rezervace a památky v okolí*. Praha: Sportovní a turistické nakladatelství, 1961.

⁴⁵ *Památky a zajímavosti*. [online]. © 2012 [cit. 2012-12-30]. Dostupné z: <http://www.jevisovice.cz/index.php?nid=885&lid=cs&oid=695030>

⁴⁶ KRUPICOVÁ, I. *Památky města*. [online]. © 2009 [cit. 2012-12-20]. Dostupné z: http://www.mesto-miroslav.cz/vismo/dokumenty2.asp?id_org=9537&id=1576

nedaleko zámku v Hrušovanech, zámek Emin dvůr („Emin zámeček“), který byl vyzdoben malbami Alfonse Muchy z roku 1881, které byly bohužel při požáru roku 1948 zničeny. Ve 20. letech 20. století proběhla rekonstrukce zámku. Tento zámeček stojí v lesíku Hoja, což je dnes přírodní rezervace nížinného lesního prostoru.

Dále se v Hrušovanech nachází barokní kostel sv. Štěpána (z roku 1758) s rodovou hrobkou Althanů, barokní fara a sloup Nejsvětější Trojice (z roku 1711). Jedná se o dvě barokní sochy, dnes jsou umístěny v galerii u hřbitova. Oblíbený hlavně u dětí je westernový areál Rolftown s prvním evropským muzeem Pony Expresu a Buffalo Billa.⁴⁷

Ostatní památky

Z ostatních památek je nejvíce známý státní zámek Uherčice. Pozdně gotické kamenné sídlo (tvrz) bylo postaveno na konci 15. století. Přibližně na tomtéž obdélném půdorysu proběhla kolem poloviny 16. století přestavba tvrze na renesanční zámek, dodnes v jádru dochovaný a tvořící východní část komplexu. Někdy je zámek označován jako „učebnice slohů“. V 80. letech 20. století se zámek ocitl na pokraji hrozícího zániku. Byl rehabilitován roku 1995 přechodem pod správu Památkového ústavu v Brně. V roce 1996 byla zahájena komplexní památková obnova a poté byl zámek částečně zpřístupněn veřejnosti. V roce 2001 byl zámek prohlášen národní kulturní památkou.⁴⁸

U Podhradí nad Dyjí je možné spatřit zříceninu hradu Frejštejna. Ve 13. století hrad vznikl a v 15. století se v něm usadil loupežný rytíř z Krajku, proto byl moravskými stavy hrad odkoupen a v roce 1487 zbořen. Malé zbytky válcové věže, hradní kaple i paláce se zachovaly z původního hradu.⁴⁹

V Hnanicích byl postaven původně raně gotický kostel sv. Wolfganga, zůstal zachován jako Studniční kaple. Přiléhá k ní pozdně gotický polygonální presbytář a monumentální síňové trojlodí z konce 15. století s mohutnou průčelní věží s ochozem a kamennou helmicovou střechou.⁵⁰

Asi tři kilometry od obce Olbramkostel se nalézá hrad zvaný Šenkenberk nebo také Šimperk. Byl vybudovaný ještě před rokem 1250 a patří mezi nejstarší moravská soukromá feudální sídla. V Jaroslavicích je možnost vidět zámek. Předchůdcem zámku byl dřevěný hrad Bočka ze Zbraslavi z poloviny 13. století. Po vypálení byl roku 1304

⁴⁷ DUDÁK, V. *Putování vinařským krajem*. Praha: Práh, 2011. ISBN 978-80-7252-324-5.

⁴⁸ *Státní zámek Uherčice*. [online]. © 2012 [cit. 2012-12-30]. Dostupné z: <http://www.zamek-uhercice.cz/>

⁴⁹ LÍBAL, D. a L. HAVLÍK. *Znojmo: Městská památková rezervace a památky v okolí*. Praha: Sportovní a turistické nakladatelství, 1961.

⁵⁰ DUDÁK, V. *Putování vinařským krajem*. Praha: Práh, 2011. ISBN 978-80-7252-324-5.

obnoven a přestavěn v pozdní gotice. Sjednocením s dřívějším předhradím vznikl v renesanci zámek, který získal v 18. století konečnou barokní podobu.⁵¹

V turistické oblasti Znojemska a Podyjí jsou k vidění i další památky, unikátní technickou památkou je vodní mlýn ve Slupi (od roku 1995 národní kulturní památka). Byl postaven v 16. století a byl největším svého druhu na Moravě. V roce 1983 byl zpřístupněn veřejnosti, expozice Technického muzea byla instalována v obytné budově mlýna. Součástí muzea je i výstava, která seznamuje návštěvníky s mlynářskou technikou od doby kamenné do současnosti. Na Znojemsku se najdou i vsi s cennou původní dochovanou venkovskou zástavbou, především Popice, Havraníky a Šatov.

Mezi nejnavštěvovanější památky Znojemska a Podyjí patří hrad Bítov, zámek Vranov nad Dyjí a Znojemské podzemí, donedávna to však byla také Slovanská epopej v Moravském Krumlově, která byla převezena do Prahy. Grafické znázornění statistického přehledu návštěvnosti památek lze nalézt v Příloze A.

Tabulka 1: Statistický přehled návštěvnosti památek Znojemska a Podyjí

Památka	2007	2008	2009	2010	2011	Celkem
Rotunda sv. Kateřiny ve Znojmě	4 722	5 241	3 814	2 677	3 666	20 120
Znojemské podzemí	28 456	28 029	50 618	46 817	47 576	201 496
Znojemský hrad	10 410	13 390	4 071	6 059	7 746	41 676
Slovanská epopej	23 004	25 541	35 174	59 053	17 778	160 550
Hrad Bítov	91 686	82 592	84 362	109 725	52 338	420 703
Zřícenina Cornštejn	10 452	10 939	11 252	15 318	16 824	64 785
Zřícenina Nový Hrádek	8 108	7 402	7 081	6 758	7 051	36 400
Zámek Vranov nad Dyjí	67 219	65 802	67 898	69 989	48 382	319 290
Zámek Uherčice	3 063	2 777	3 113	2 650	2 052	13 655
Celkem	247 120	242 713	267 383	319 046	203 413	1 279 675

Zdroj: NIPOS: Statistická data v publikacích: *Centrum informací a statistik kultury*. [online]. [cit. 2012-12-30]. Dostupné z: <http://www.nipos-mk.cz/?cat=126>

Osobní rozhovor s Ivo Žákem (propagace, výstavy, správa IT Jihomoravského muzea), Jihomoravské muzeum ve Znojmě, 13.12.2012.

Osobní rozhovor s Marcelou Knotkovou (vedoucí informačních center a podzemí), Znojemská beseda, 13.12.2012.

Osobní rozhovor s Marií Makovičkovou (pracovnice informačního centra), Městské informační centrum Moravský Krumlov, 24.1.2013.

⁵¹ ŠIMEČEK, P., M. PLAČEK a V. SKÁLOVÁ. *Copuli lapidum III: Hrady a hrádky v povodí Dyje a Jevišovky*. Brno: Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Brně, 2008.

Některé kulturně-historické památky jsou ve špatném stavu a je nutná oprava či rekonstrukce. Bylo by dobré se zapojit do dotačních programů k získání potřebných finančních prostředků. Velká škoda vznikla Moravsko-krumlovské oblasti přesunem Muchovy Slovanské epopeje z tamního zámku do Prahy. Celá oblast doufá, že soudní spory dopadnou kladně v jejich prospěch. Některé historické památky by se měly snažit atraktivními představeními, například na nádvořích, přilákat více návštěvníků.

3 NÁRODNÍ PARK PODYJÍ – THAYATAL

3.1 Národní park Podyjí

11. prosince roku 1978 byla vyhlášena na ploše 103 kilometrů čtverečných chráněná krajinná oblast Podyjí, jednalo se o velkoplošnou ochranu území mezi Vranovem nad Dyjí a Znojmem. V oblasti bylo posláním vytvářet zdravé životní prostředí a zachovat všechny hodnoty krajiny, její vzhled, typické znaky i přírodní zdroje. Podyjí se tak stalo, společně s CHKO (chráněná krajinná oblast) Žďárské vrchy, Bílé Karpaty, Pálava a Moravský kras, součástí sítě chráněných území Jihomoravského kraje. Intenzivní ochranné snahy předchozích roků byly zavrženy prvního dubna roku 1991, kdy byl vyhlášen na ploše 63 kilometrů čtverečných národní park Podyjí (NP Podyjí), jehož ochranné pásmo má výměru 29 kilometrů čtverečných.

Na styku dvou horopisných soustav leží východní okraj národního parku Podyjí. Český masiv, který je představovaný okrajem Českomoravské vrchoviny, se tu stýká s východnější Karpatskou soustavou, která zasahuje výběžky Dyjsko-svrateckého úvalu k Hnanicím a Šatovu. Nejnížší bod národního parku Podyjí je hladina Dyje ve Znojmě a má nadmořskou výšku pouze 207 metrů. Nejvyšší bod má nadmořskou výšku 536 metrů a je to Býčí hora u Vranova nad Dyjí.⁵²

Tvar k jihovýchodu skloněné zvlněné paroviny s výraznějším terénním zlomem na čáře Znojmo-Retz má okolí údolí Dyje. Velmi starými metamorfovanými a vyvřelými horninami je převážně tvořen geologický podklad oblasti. Velmi pestrý a členitý je reliéf území. Typické četnými meandry, kamennými moři a skalními stěnami je kaňonovité údolí řeky Dyje, které je do okolního reliéfu zaklesnuté místy až 200 metrů. V minulosti byla všechna podobná údolí v České republice zničena nebo pozměněna výstavbou komunikací, přehrad, rekreačních a průmyslových objektů.

Podle kvality přírodního prostředí je území národního parku Podyjí rozděleno do tří zón se zvláštním režimem ochrany pro každou z nich. Zejména jádrové území národního parku, které je tvořené údolním zářezem řeky Dyje, spadá do první zóny. Velkou část lesního komplexu, vřesoviště a louky zahrnuje druhá zóna. Nejvíce poznamenaná hospodářskou činností člověka je třetí zóna. Jedná se o okrajové partie lesního porostu a zemědělsky využívané plochy. Celé území národního parku

⁵² LAZÁREK, P. *Průvodce Národním parkem Podyjí – Thayatal pěšky a na kole*. Brno: K-public, 2007. ISBN 978-80-902504-9-9.

obklopuje ochranné pásmo. Jeho úlohou je chránit území parku před vnějšími civilizačními vlivy.⁵³

Prvního července byla zřízena Ministerstvem životního prostředí České republiky Správa národního parku Podyjí se sídlem ve Znojmě. Zajišťování ochrany přírody a krajiny na území národního parku Podyjí a jeho ochranného pásma je základním úkolem této organizace. Tyto hlavní okruhy činností plní Správa národního parku Podyjí:

- výkon speciální státní správy na úsecích ochrany zemědělského půdního fondu, ochrany přírody a krajiny, rybářství a myslivosti, včetně funkce dotčeného orgánu státní správy,
- realizace péče o daný majetek formou speciálních ochranných opatření v oblasti územní i druhové ochrany přírody, dále výkon práva hospodaření ke státním majetkům, zejména spočívající v péči o les i nelesní plochy, včetně výkonu práva myslivosti, a nakonec opravy a údržba budov, strojů a zařízení,
- odborné aktivity spojené s ochranou přírody, zejména koordinace výzkumu a monitoringu, podpora státní správy, tvorba plánů ochranného managementu (plán péče o národní park a jeho ochranné pásmo), inspekční a dozorová činnost, odborná dokumentace, metodická pomoc a naplňování dotační politiky resortu,
- práce v oblasti veřejných vztahů, především komunikace s veřejností, provozování návštěvnických středisek i dalších zařízení pro návštěvníky a informační, osvětová a výchovná činnost,
- spolupráce v sousedním Rakousku s přeshraničním národním parkem Thayatal a koordinace ochranného managementu (péče o les, vodní hospodářství, nelesní plochy, výzkum, turistika, monitoring, veřejné vztahy, strážní služba a další).⁵⁴

V roce 1997 bylo zřízeno Návštěvnické středisko Správy národního parku Podyjí v Čížově. Leží na nejfrekventovanější turistické trase do Rakouska v budově bývalé finanční stráže na konci obce. Nachází se asi šest kilometrů od Vranova nad Dyjí. Zbytky tzv. železné opony, což je na území jižní Moravy jediný památník tohoto druhu, je možné najít vedle budovy střediska. Návštěvnické středisko nabízí informační kancelář, stálou výstavu o přírodě Podyjí, prodej pohlednic a informačních materiálů,

⁵³ LAZÁREK, P. *Průvodce Národním parkem Podyjí – Thayatal pěšky a na kole*. Brno: K-public, 2007. ISBN 978-80-902504-9-9.

⁵⁴ ROTHROCKL, T. *Správa NP: organizace*. [online]. © 2012 [cit. 2013-1-2]. Dostupné z: <http://www.nppodyji.cz/sprava-np-urad>

tématické exkurze pro školy a jiné zájmové skupiny a přednáškový sál s možností promítání tematických filmů. Oficiální provozní doba je od dubna do října, ale na telefonickém kontaktu si lze domluvit návštěvu i mimo otevírací dobu. Počet návštěvníků tohoto centra se pohybuje v průměru okolo šesti až sedmi tisíc ročně, za období 2007 až 2010 to bylo celkem přes 28 000 návštěvníků. Národní park Podyjí ročně navštíví 250 až 350 000 návštěvníků, počet je ovlivněn především počasím, které je nevyzpytatelné a mění se. Grafické znázornění statistického přehledu návštěvnosti informačních středisek národního parku Podyjí je možné najít v Příloze A.

V roce 2004 byl zřízen v Havraníkách sezónní informační bod, ale neosvědčil se (počet návštěvníků byl okolo 380), takže už k těmto účelům neslouží. Od roku 2004 je zřízen Informační bod Správy národního parku Podyjí, je k dispozici návštěvníkům v sezóně (do roku 2007 červen až srpen, od roku 2008 květen až září) v areálu vranovského zámku. Návštěvnost tohoto informačního bodu se pohybuje okolo 70 000 návštěvníků ročně, za období 2007 až 2010 tento bod navštívilo celkem přes 73 000 lidí. K účelům informačního bodu poskytl státní zámek Vranov nad Dyjí galerijní místnost na nádvoří.⁵⁵

Tabulka 2: Statistický přehled návštěvnosti informačních středisek NP Podyjí

Informační střediska	2004	2007	2008	2009	2010	Celkem
Návštěvnícké středisko Cížov	9 089	7 766	6 148	7 886	6 702	37 591
Informační bod Vranov nad Dyjí	1 200	17 898	21 656	17 263	17 024	75 041
Informační bod Havraníky	376	-	-	-	-	376
Celkem	10 665	25 664	27 804	25 149	23 726	113 008

Zdroj: REITEROVÁ, L., M. ŠKORPÍK et al. *Plán péče o národní park Podyjí a jeho ochranné pásmo 2012-2020*. Znojmo: Správa národního parku Podyjí, 2012.

Ve středu národního parku Podyjí se nachází zřícenina hradu Nový Hrádek, která je od roku 2001 národní kulturní památkou. Je přístupný pěšinou mezi Lukovem a Podmolím. Jako lovecký hrádek byl vybudován markrabětem Janem Jindřichem (bratr Karla IV.) po roce 1358. Hrad postupně chátral, roku 1645 po švédském obléhání již nebyl zcela obnoven. Koncem 18. století byla z novější části, přestavované v renesanci, zřízena myslivna. 40 let byl objekt zcela nepřístupný (nachází se těsně u státní hranice). V roce 1989 umožnil tzv. sametový politický převrat volný pohyb

⁵⁵ KOS, J. *Návštěvnícké středisko*. [online]. © 2012 [cit. 2013-1-2]. Dostupné z: <http://www.nppodyji.cz/navstevnicke-stredisko-cizov>

a v garanci Národního památkového ústavu opětovné zavedení řízeného návštěvníckého provozu. Hrad tvoří dvě samostatné části, které jsou uprostřed spojené předhradím. Východní hrad, s renesančními profilovanými okny v patře, je zachovalejší než západní hrad, který má neobvyklý oválný půdorys s dvojicí masivních souběžných hradebních zdí.⁵⁶

Řeka Dyje dříve spojovala český a německý živel, se zpřístupňováním Podyjí začaly společně. Znojemská sekce Rakouského turistického klubu byla ustanovena v roce 1883. V okolí Znojma i Vranova provedli její členové první turistické značení. Vybudovali cestu z Popic k Sealsfieldovu kameni a vyznačili cestu z Čížova na Ledové sluje a z Nového Hrádku do Retzu.

Podyjí bylo rozděleno se vznikem dvou nových samostatných států České republiky a Rakouska po roce 1918 státní hranicí na dvě části, které náležely těmto státům. I nadále však byly oba břehy v těsném kontaktu. Zvýšeným zájmem široké veřejnosti o turistické využívání je charakteristické toto období. V roce 1919 vznikl ve Znojmě Klub československých turistů, který zřídil ve Znojmě, na Novém Hrádku a ve Vranově nad Dyjí, turistické noclehárny. Klub publikoval v novinách a vydával turistické průvodce. Členové klubu vyznačili hlavní, červeně značenou, turistickou trasu, která vedla ze Znojma do Jihlavy. Hardeggem, Novým Hrádkem a Vranovem nad Dyjí procházela tato trasa.⁵⁷

Na řece Dyji nad Znojemem vznikly dvě plovárny, vojenská na pravém břehu a občanská na protějším břehu. Až do roku 1966 sloužily široké veřejnosti, tehdy byla napuštěna Znojemská přehrada. Počátkem hlubokých společenských a sociálních změn v zemi byl rok 1948, pro veřejnost nepřístupné se stalo území Podyjí. Západně od Znojma zůstaly zachovány pouze v malé části dva okruhy na pravém a levém břehu, oba dlouhé asi deset kilometrů. Dvě tradiční vyhlídková místa nad Dyjí umožňovaly navštívit tyto okruhy, Králův stolec a Sealsfieldův kámen.

Železnou oponu a s ní i všechna předchozí restriktivní opatření smetl rok 1989. Klub českých turistů společně se Správou tehdejší Chráněné krajinné oblasti (od roku 1991 se Správou národního parku Podyjí) započal po zrušení hraničního pásma s postupným vyznačováním pěších a cyklistických tras v krajině Podyjí, dnes dosahuje

⁵⁶ ŠTURC, L. *Znojmo – průvodce*. 3. vyd. Brno: K-public, 2006. ISBN 80-902504-5-9.

⁵⁷ LAZÁREK, P. *Průvodce Národním parkem Podyjí – Thayatal pěšky a na kole*. Brno: K-public, 2007. ISBN 978-80-902504-9-9.

jejich síť v porovnání se sítěmi turistických tras národních parků v České republice největší hustoty.⁵⁸

Ideálním místem pro cykloturistiku je bezesporu Podyjí. Jedinečnou kulisu pro cyklisty, kteří nechtějí jen „jezdit“, ale přijíždí za poznáním a přírodní harmonií, vytváří hraniční hrady a zámky, nádherná příroda, členitý terén, rázovité obce, hluboké lesy i sluncem zalité louky a vřesoviště. Jízda na kole v Podyjí je možná pouze po značených cykloturistických stezkách, vymezených tedy známým standardním pásovým značením a směrovkami Klubu českých turistů. V národním parku cestují cyklisté převážně po lesních i polních cestách. Cestují však také po bývalé asfaltové obslužné komunikaci, která vedla do začátku roku 1990 podél železné opony. Z těchto důvodů je nejvhodnější používat zde horská či trekingová kola.⁵⁹

Na území národního parku Podyjí je celkem 82 kilometrů cyklistických tras (cyklotras), z toho 55 kilometrů jsou cyklotrasy Klubu českých turistů a 27 kilometrů jsou česko-rakouské cyklotrasy. V Podyjí je však vhodná i pěší turistika, nachází se zde 76 kilometrů turistických tras. Správa národního parku Podyjí každoročně připravuje pro příznivce tematických vycházek bohatý program, který je veden lektory z řad pracovníků Správy národního parku Podyjí či jiných odborníků.

Vyskytuje se zde také hipoturistika (jezdecká turistika, turista cestuje převážně na koni), nalézá se tu 53 kilometrů vyznačených tras. Jedná se o trasu Hradiště-Vranov nad Dyjí (Hradiště-Mašovická stělnice-Podmolí-Lukov-Horní Břečkov-Onšov-Vranov nad Dyjí, 30 kilometrů) a Kraví hora-Hnanice (Kraví hora-Konice-Popice-Havraníky-okolí Hnanic, 23 kilometrů). V národním parku se provozuje také lyžařská turistika, lyžuje se po stávajících turistických trasách.⁶⁰

Cíle národního parku Podyjí do budoucna v rámci turistiky jsou podporovat rozvoj měkkých forem turistiky (pěší turistika, cykloturistika, hipoturistika a lyžařská turistika), upravit a udržovat existující vyhlídky, případně zpřístupnit další, vybudovat trasy pro vozíčkáře, regulovat provoz motorových vozidel. Mezi další cíle patří zřídit nouzová nocoviště a rozšířit možnost koupání, usilovat o regulaci aktivit ve vzdušném prostoru nad národním parkem a pečovat o informační systém a turistickou infrastrukturu.⁶¹

⁵⁸ LAZÁREK, P. *Průvodce Národním parkem Podyjí – Thayatal pěšky a na kole*. Brno: K-public, 2007. ISBN 978-80-902504-9-9.

⁵⁹ LAZÁREK, P. *Na kole*. [online]. © 2012 [cit. 2013-1-3]. Dostupné z: <http://www.nppodyji.cz/na-kole>

⁶⁰ REITEROVÁ, L., M. ŠKORPÍK et al. *Plán péče o národní park Podyjí a jeho ochranné pásmo 2012-2020*. Znojmo: Správa národního parku Podyjí, 2012.

⁶¹ Tamtéž.

3.2 Národní park Thayatal

Rok 1984 je pro ochranu přírody v rakouské části Podyjí důležitý rok, podařilo se v něm městským zastupitelům Hardeggů i občanské iniciativě Za zachování Thayatalu zabránit výstavbě plánované přehrady u Býčí skály, která by zatopila od konce vzdutí Znojenské přehrady až k Hardeggů údolí Dyje. Podstatnou část přírodního bohatství kaňonu Dyje by toto vodní dílo nenávratně zničilo. V rakouské části říčního kaňonu bylo vyhlášeno v roce 1988 maloplošné chráněné území Naturschutzgebiet Thayatal. Prvního ledna roku 2000 bylo toto území na ploše 13,3 kilometrů čtverečných přehlášeno do kategorie národní park. Tímto vzniklo jedinečné bilaterální území evropského významu.⁶²

Národní park Thayatal patří od roku 2005 mezi 40 TOP výletních cílů Dolního Rakouska, kladl se důraz při hodnocení na zařízení, nabídku a péči o návštěvníky. První fáze projektu Region mezinárodního parku Podyjí-Thayatal byla uzavřena na jaře roku 2006. Nyní je partnery národního parku Thayatal 45 podniků cestovního ruchu v oblasti mezi Retzem a Waidhofenem an der Thaya (česky Bejdov nad Dyjí).

Národní park Thayatal je od roku 2010, stejně jako skoro všechny národní parky v Rakousku, certifikován jako vzdělávací instituce certifikátem ISO 9000. Je tím zaručeno jak kontinuální zlepšování v oblasti péče o návštěvníky, tak vysoká úroveň kvality. Rok 2010 byl ve znamení biodiverzity, na význam rozmanitosti poukazovalo mnoho akcí.

V rámci Nationalparks Austria (rakouské národní parky) se společně prezentuje šest rakouských národních parků, mezi nimi i národní park Thayatal. Jako projekt OSN Vzdělávání pro udržitelný rozvoj 2005 až 2014 byla oceněna rakouskou komisí UNESCO v listopadu 2011 síť vzdělávání pro životní prostředí v Dolním Rakousku. Národní park Thayatal je součástí této sítě, skládající se z celkem 63 organizací. Ve vzdělávání o životním prostředí se všechny tyto organizace angažují ve smyslu vzdělání pro udržitelný rozvoj. Poprvé k rozšíření národního parku došlo v roce 2011, což byl rok lesů. Podařilo se získat za podpory Evropské unie 30 hektarů lesa.⁶³

Národní parky jsou často rozděleny do jednotlivých zón. Tři zóny byly definovány nařízením národního parku Thayatal. První zónou je přírodní zóna, jakékoliv hospodářské zásahy jsou trvale zakázány na více než 90-ti procentech celkové rozlohy. Přírodní zónu s managementovými opatřeními tvoří druhá zóna. V této

⁶² LAZÁREK, P. *Průvodce Národním parkem Podyjí – Thayatal pěšky a na kole*. Brno: K-public, 2007. ISBN 978-80-902504-9-9.

⁶³ *Z historie*. [online]. [cit. 2013-1-4]. Dostupné z: <http://www.np-thayatal.at/cz/pages/z-historie-88.aspx>

zóně smí být na strukturálně bohatých okrajích lesa a na loukách prováděny i v budoucnosti ekologické zásahy, jako například kosení luk k udržení cenných nezalesněných ekosystémů. Poslední (třetí) zónou je vnější zóna se stavbami, jako kupříkladu historická zřícenina hradu Kaja, sloužícími pro zajištění těchto objektů.⁶⁴

V roce 1999 byla zřízena Správa národního parku Podyjí. Jedná se o společnost s ručením omezeným. Spolková republika Rakousko, která je zastoupená Ministerstvem životní kvality, a země Dolní Rakousko jsou společníky. Země Dolní Rakousko zřídila v roce 2000 k ochraně regionálních zájmů Radu národního parku Podyjí. Mezi obyvatelstvem a Správou národního parku představuje rada důležitý spojující článek. Radě přísluší schvalování ročního plánu a předkládání doporučení a návrhů pro Správu národního parku.⁶⁵

Hlavní cíl představuje v národním parku Thayatal ochrana druhů, zachování genetické rozmanitosti a rekreace. Mezi nejdůležitější cíle národního parku tedy patří udržení genetické rozmanitosti a ochrana druhů, zachování blahodárných účinků životního prostředí, jakož i rekreace a cestovního ruchu. Mezi sekundární cíle patří ochrana divočiny, vědecký výzkum a ochrana určitých přírodních nebo kulturních jevů a vzdělávání.⁶⁶

Správa národního parku se spolu s návštěvnickým centrem nachází v budově poblíž Hardeggu, která byla otevřena v létě v roce 2003. Tato budova se stala nejdůležitějším a centrálním návštěvnickým zařízením národního parku. V budově návštěvník nalezne informace pro turisty, bezbariérový přístup pro tělesně postižené, výstavu Dějiny přírody – historky z Podyjí, Správu národního parku, restauraci a kavárnu Thayatal, přednáškový sál a seminární místnost, obchod, přírodovědecké laboratoře a pobočku pošty.

Návštěvnické centrum národního parku je první kontaktní místo pro návštěvníky, kteří se chtějí o národním parku a jeho regionu dozvědět více informací. Vyškolení pracovníci národního parku zde poskytují informace o rozmanitosti zdejší fauny a flóry, krajinných zvláštностech národního parku, o turistických možnostech a nabídkách pro návštěvníky, ubytování a pohostinství v regionu národního parku a o atraktivních výletních cílech v regionu národního parku Thayatal, v České republice, ve Weinviertelu a Waldviertelu. Provozní doba návštěvnického centra je

⁶⁴ *Management přírodního prostředí: Příroda*. [online]. [cit. 2013-1-4]. Dostupné z: <http://www.np-thayatal.at/cz/pages/management-prirodniho-prostredi-101.aspx>

⁶⁵ *Spolurozhodování*. [online]. [cit. 2013-1-5]. Dostupné z: <http://www.np-thayatal.at/cz/pages/spolurozhodovani-96.aspx>

⁶⁶ *Management přírodního prostředí: Příroda*. [online]. [cit. 2013-1-4]. Dostupné z: <http://www.np-thayatal.at/cz/pages/management-prirodniho-prostredi-101.aspx>

od března do listopadu. Služeb národního parku zde každoročně využívá 25 000 návštěvníků.⁶⁷

Ve městě Hardegg se ještě nachází hrad Hardegg. Během první poloviny 12. století byl hrad postaven v rámci zakládání řetězce hraničních opevnění. Existenci dřevěného hradu již od desátého století však dokazují nejnovější výzkumy. Díky zemětřesení, katastrofálnímu požáru v roce 1764 a zchátralosti hradu byl hrad zbourán a při obnově města byl použit stavební materiál hradu. Ke konci 19. století byla zrekonstruována východní a jižní část hradního komplexu. Na hradě lze spatřit vzpomínkovou výstavu o Maxmiliánu Mexickém. Provozní doba hradu je od dubna do listopadu.⁶⁸

Východně od Merkersdorfu, blízko Dyje, se nalézá 800 let stará zřícenina hradu Kaja. Předchůdce hradu byla součást prvního řetězce opevnění podél Dyje (1050), v roce 1150 zde sídlí první pání. V roce 1432 byl hrad přestavěn do dnešních rozměrů, od té doby chátral. V roce 1969 došlo k založení Spolku pro údržbu hradu Kaja, poté se zřícenina pronajala a zahájily se rekonstrukční práce. Neodolatelný pohled na region národního parku Thayatal nabízí věž zříceniny Kaja. Pod stáletou lípou si mohou návštěvníci odpočinout na hradním nádvoří. Při návštěvě zříceniny lze spatřit mimořádnou výstavu a dokumentaci o dějinách tvrze, dále kašnu, rytířský sál, obdivuhodný palác původního středověkého hradu, zbrojnici, kapli a hladomornu. Provozní doba je od května do října, po telefonu lze domluvit prohlídky i mimo otevírací dobu.⁶⁹

V národním parku Thayatal je vhodná pěší turistika, je zde vyznačeno celkem šest pěších tras. Názvem i barvou značení jsou odlišeny a očíslovány. Správa národního parku každoročně připravuje návštěvníkům tematické vycházky. V národním parku jsou vyznačeny jen pěší trasy. Strmý terén totiž neumožňuje zřízení cyklistických tras. Velké množství velmi pěkných značených cyklotras nabízí jeho okolí, tyto cyklotrasy jsou napojeny na českou cyklistickou síť přes hraniční přechody Podmyče-Felling, Čížov-Hardegg a Hnanice-Retzbach.

Jízda na kolech je v Rakousku možná jen po stávajících silnicích a cestách mimo vlastní území národního parku. Dá se tu provozovat cykloturistika, ve velmi dobrém stavu jsou okresní silnice. Poskrovnu je motoristů, kteří jsou velmi ohleduplní

⁶⁷ *Správní budova a návštěvnícké centrum národního parku*. [online]. [cit. 2013-1-5]. Dostupné z: <http://www.np-thayatal.at/cz/pages/spravni-budova-a-navstevnicke-centrum-narodniho-parku-81.aspx>

⁶⁸ *Hrad Hardegg*. [online]. [cit. 2013-1-6]. Dostupné z: http://www.np-thayatal.at/cz/pages/hardegg-sehenswuerdigkeiten_detail.aspx?id=4&page=0&kat=-1&span=-1

⁶⁹ *Zřícenina hradu Kaja*. [online]. [cit. 2013-1-6]. Dostupné z: http://www.np-thayatal.at/cz/pages/hardegg-sehenswuerdigkeiten_detail.aspx?id=2&page=0&kat=-1&span=-1

k cyklistům, na rozdíl od mnohých českých řidičů. Pouze silniční kolo zde postačí k jízdě.⁷⁰

3.3 Flóra a fauna

Přirozenými a přírodě blízkými lesy je porostlé takřka celé údolí. Zbytky původních podhorských bučin s jedlí a tisem, které střídají východním směrem dubohabrové porosty, je možné najít v západní části. Lze se setkat mimo běžné lesní druhy dřevin také se vzácnějšími a pro Podyjí charakteristickými druhy, například dřínem obecným, višní mahalebkou, jalovcem obecným a skalníkem celokrajným. Klokoč zpeřený, javor klen a růže převislá rostou v inverzních polohách. Všechny domácí druhy dubů, lýkovec vonný, růže bedrníkolistá a galská a kalina tušalaj se vyskytují v teplejší jihovýchodní části parku. Endemický jeřáb hardeggský lze vidět pouze v Podyjí.

Lesní komplex má výměru asi 52 kilometrů čtverečných. Národní park Podyjí patří rostlinstvem k nejpozoruhodnějším a nejbohatším velkoplošným chráněným územím v České republice. Mozaikovitostí společenstev chladno-stínomilných i teplomilných se projevuje střídání expozic svahů dyjského údolí. Zvláště chráněných druhů rostlin je 77. K nejzajímavějším patří například brambořík nachový, koniklec velkokvětý, oměj jedhoj, divizna nádherná, kosatec pestrý, ploštičník evropský, kýchavice černá, volovec vrbový a 18 druhů orchidejí (například vstavač vojenský, střevíčník pantoflíček a další).⁷¹

Vykácením původních doubrav a následnou pastvou dobytka vznikly ve středověku v jihovýchodní části parku unikátní plochy vřesovišť a stepních lad. Významná jsou vřesoviště zejména výskytem vzácných teplomilných druhů rostlin (divizna brunátná, vstavač kukačka).

V národním parku Thayatal se na stepních trávnících a v lesostepích nachází strdivka vysoká, je to její jediné známé stanoviště v celém Rakousku. Mezi další rostliny, které se nachází v národním parku Thayatal, patří kupříkladu kosatec různobarvý, střevíček pantoflíček, lilie zlatohlavá a dřín obecný.

Díky nebyvalé rozmanitosti prostředí žije na území národního parku velké množství druhů živočichů. Bylo zjištěno 65 druhů savců (například netopýr Brandtův,

⁷⁰ LAZÁREK, P. *Na kole*. [online]. © 2012 [cit. 2013-1-3]. Dostupné z: <http://www.nppodyji.cz/na-kole>

⁷¹ LAZÁREK, P. *Průvodce Národním parkem Podyjí – Thayatal pěšky a na kole*. Brno: K-public, 2007. ISBN 978-80-902504-9-9.

hraboš mokřadní, vydra říční, vápenec malý nebo bělozubka bělobřichá). Podyjí obývá 152 druhů ptáků, jak potvrdily zoologické průzkumy, hnízdí zde asi 100 druhů. Několik druhů šplhavců obývá doupné stromy s množstvím přirozených lesních porostů, například datel černý, strakapoud prostřední i malý či žluna šedá. Pěnice vlašská, strakapoud jižní nebo dudek chocholatý osídluje vřesoviště a stepi s rozptýlenou zelení.⁷²

Několik párů výra velkého každoročně hnízdí v nepřístupných skalních stěnách. Stanovištěm druhů listnatých a smíšených lesů jsou hluboké lesy pod Vranovem nad Dyjí. Zde se lze setkat s holubem doupňákem, čápem černým a včelojedem. Konipasa horského, skorce vodního a vzácně také ledňáčka říčního lze spatřit v okolí řeky.

V Podyjí se z plazů vyskytují všechny čtyři druhy našich užovek, nápadná je z nich zvláště užovka stromová, která dosahuje až dvoumetrové délky. Naše největší ještěrka, ještěrka zelená, je ozdobou výslunných strání. K nejnápadnějším obojživelníkům patří čolek velký a dravý, mlok skvrnitý a několik druhů žab. V řece Dyji zastupuje ryby především lipan podhorní, pstruh obecný a vranka obecná. Několik druhů ryb parmového pásma v řece přežívá, ostroretka stěhovavá nebo parma obecná zde před vybudováním přehradních nádrží přirozeně žily.

V parku je hmyz velmi bohatě zastoupen. Kudlanka nábožná, pakudlanka jižní nebo ploskoroh pestrý jsou příklady chráněných druhů. 12-ti zvláště chráněnými druhy jsou zastoupeni motýli. Mezi chráněný druh patří především otakárek ovocný a fenyklový, pestrokřídlec podražcový a jasoň dymnivkový. Zajímavými druhy jsou reprezentováni také brouci, například roháč obecný, řada druhů krasců, střevlíků či nosatců, nosorožík kapucínek a tesařík obrovský.⁷³

V národním parku Thayatal je možné zahlédnout, mimo jiné, kupříkladu kočku divokou, čápa černého, ropuchu obecnou, roháče černého nebo raka říčního. Vyskytuje se zde i ještěrka zelená. Díky své populaci patří národní park Thayatal k nejvýznamnějším územím výskytu ještěrky zelené v Rakousku.

Národní parky Podyjí a Thayatal jsou součástí soustavy chráněných území evropského významu Natura 2000. Jedná se o náročný program na ochranu důležitých druhů a ekosystémů. Vytvoření soustavy 2000 ukládají dva nejdůležitější právní předpisy Evropské unie na ochranu přírody a krajiny. První je směrnice 2009/147/ES O ochraně volně žijících ptáků (směrnice o ptácích), na základě této směrnice jsou vyhlášovány ptačí oblasti (PO). Celý národní park Podyjí a další lokality navazující

⁷² LAZÁREK, P. *Průvodce Národním parkem Podyjí – Thayatal pěšky a na kole*. Brno: K-public, 2007. ISBN 978-80-902504-9-9.

⁷³ Tamtéž.

na jeho východní kraj zahrnuje ptačí oblast Podyjí (nejbližší ptačí oblast jsou Jaroslavické rybníky zřízené k ochraně kvakoše nočního). Předmětem ochrany jsou strakapoud jižní a pěnice vlašská. Mezi další celoevropsky chráněné druhy ptáků patří strakapoud prostřední, datel černý, ledňáček říční, žluna šedá, výr velký a sýc rousný.

Druhým právním předpisem je směrnice 92/43/EHS O ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin (směrnice o stanovištích). Na základě této směrnice jsou vyhlášeny evropsky významné lokality (EVL). V soustavě Natura 2000 je šest evropsky významných lokalit, které se nacházejí na území národního parku Podyjí (lokality Podyjí, Podmolí – strouha, Fládnitzské vřesoviště, Vranov nad Dyjí – základní škola, Popice – fara a Mašovická střelnice).⁷⁴

3.4 Přeshraniční spolupráce

Státní hranice mezi Českou republikou a Rakouskem, a tím i hranice mezi oběma národními parky, leží na nejhlubším místě uprostřed Dyje, na rozdíl od velehor. Příroda nekončí ani na hranici v oblasti Kostelní les (Kirchenwald) nebo u Věžní skály (Turmfelsen). Je důležité, aby tyto dva národní parky spolupracovaly bez hranic. Obě strany se z hlediska působení člověka, krajiny a zastoupení druhů od sebe příliš neliší. Pro rozvoj obou parků je nezbytná spolupráce, překonání jazykové bariéry však není vždy zrovna jednoduché. Správy obou parků se shodly již od počátku a formulovaly společné cíle pro budoucí management (v roce 2002). Zahájily spolupráci v roce 1999.

Liší se zde ale organizační rámcové podmínky. Národní park Podyjí je pracovištěm Ministerstva životního prostředí, kdežto rakouský národní park Thayatal je společnost s ručením omezeným. V národním parku Podyjí se stalo součástí Správy národního parku původní lesní hospodářství, národní park Thayatal má štíhlou strukturu. Dolnorakouský zákon o národním parku je v mnoha ohledech, např. v zákazu užívání, zřetelnější než český.

Obě správy se tedy shodly na definici společných cílů. Těchto cílů by měla každá země dosáhnout dle svých zákonných norem během deseti let. Jedná se o tyto cíle:

- podpora rozmanitosti druhů a autoregulace a zachování a rozvoj zvláštností přírodního prostředí,

⁷⁴ Natura 2000. [online]. © 2012 [cit. 2013-1-7]. Dostupné z: <http://www.nppodyji.cz/natura-2000>

- zmírnění nebo odstranění negativního dopadu aktuálních a historických zásahů člověka do přírody, obzvláště na řece Dyji a v lesích,
- nabídka rekreačních možností a přírodních zážitků,
- přímé i nepřímé zlepšení ekonomické situace regionu a zvýšení životní úrovně návštěvníků národního parku a obyvatel regionu,
- revize působení opatření prostřednictvím vědeckých pozorování a prohloubení poznatků o spojitostech přírodních cyklů za pomoci výzkumu,
- intenzivnější vystupování na veřejnosti v budoucnosti jako společný národní park dvou zemí.⁷⁵

O zajištění provozního řádu vodní elektrárny Vranov, který byl s ekosystémem Dyje slučitelný, usilují obě správy již několik let. Stupňový provoz elektrárny i současné zachování minimální vodní hladiny nejsou v souladu s přirozeným vodním tokem. Očekávané zlepšení nenastalo ani v oblasti rybolovu. Omezení převzala Česká republika v rámci hraničního úseku, platí zde podstatně volnější opatření než v Rakousku. Asi na 80-ti procentech říční délky povolilo Rakousko rybolov, je tu i schválená doba rybolovu a odběr. Na české straně existují od roku 2008 klidové zóny, které navazují na rakouské. Projekt příhraničního národního parku Podyjí-Thayatal je pokládán v mezinárodním prostředí za zdařilý model spolupráce a často je navštěvován a citován experty.

Podpisem dohody, mezi oběma národními parky, o přeshraniční spolupráci byla současně zřízena komise (od roku 2001), která projednává bilaterální otázky minimálně jednou ročně. Členy komise jsou ředitelé obou národních parků, předsedové rad obou národních parků, zástupce okresu Znojmo, respektive země Dolní Rakousko a jeden zástupce kompetentního českého a rakouského ministerstva.⁷⁶

Správa národního parku Podyjí se stala počátkem roku 2009 spoluřešitelem projektu Příroda bez hranic – Natur ohne Grenzen, vybrané otázky k sjednocení výzkumu přírody národního parku Podyjí-Thayatal. Správa národního parku Thayatal je vedoucím partnerem projektu, tzv. projektovým partnerem je Správa národního parku Podyjí. Projekt byl podán v rámci programu Evropská územní spolupráce Rakousko-Česká republika 2007-2013, prioritní osy dvě Regionální dostupnost a udržitelný rozvoj. Oblastí podpory je Životní prostředí a prevence rizik, tento projekt je spolufinancován z prostředků Evropské unie.

⁷⁵ NP Podyjí: přeshraniční spolupráce. [online]. [cit. 2013-1-7]. Dostupné z: <http://www.np-thayatal.at/cz/pages/np-podyji-90.aspx>

⁷⁶ Spolurozhodování. [online]. [cit. 2013-1-5]. Dostupné z: <http://www.np-thayatal.at/cz/pages/spolurozhodovani-96.aspx>

Doplnit chybějící údaje o vybraných přírodních fenoménech údolí řeky Dyje na území obou národních parků je hlavním cílem projektu. Je příkladem spolupráce na poli vědy a výzkumu, je zakotvena v rámci bilaterální deklarace. V roce 2009 byl zahájen tento projekt a ukončen byl počátkem roku 2012. Části projektu byly Netopýři a další drobní savci národního parku Thayatal, Pavouci a střevlíci suchých trávníků a luk v národním parku Thayatal, Plazi národního parku Podyjí-Thayatal, Kočka divoká v národním parku Podyjí-Thayatal, Ptáci národního parku Podyjí-Thayatal, Motýli v národním parku Podyjí-Thayatal a Monitoring mrtvého dřeva řeky Dyje v národním parku Podyjí.⁷⁷

Oba národní parky získaly Evropský diplom Rady Evropy. Evropským diplomem vyznamenává významná evropská chráněná území od roku 1965 Rada Evropy se sídlem ve Štrasburku (Francie). Jeden z účinných nástrojů k zachování, ochraně a propagaci nejvýznamnějších částí evropského přírodního dědictví představuje Evropský diplom. Diplom musí být Radou Evropy každých pět let znovu potvrzen. V roce 2000 získal Evropský diplom národní park Podyjí (obnoven v roce 2005 i 2010), národní park Thayatal ho obdržel v roce 2003 (prodloužen v roce 2008). Soupis několika doporučení, které vycházejí ze zjištěných skutečností, doprovází Evropský diplom. Příklad doporučení pro národní park Podyjí je nevyužívat řeku Dyji ke sportovním a rekreačním aktivitám nebo snížit negativní dopady kolísání hladiny řeky Dyje v důsledku provozu hydroelektrárny ve Vranovské přehradě.⁷⁸

Národní park Podyjí je členem národní sekce EUROPARC Česká republika. EUROPARC je federace evropských přírodních a národních parků, snaží se o ekologickou výchovu a vzdělávání, koordinaci záchrany posledních zbytků evropských přírodních krajín, implementaci sítě evropských chráněných území Natura 2000, včetně podpory ochrany mizejících druhů rostlin a živočichů, a o podporu aktivit příhraničních chráněných území. Oba národní parky, Thayatal a Podyjí, se v roce 2007 podrobily přezkoumání kvality a efektivnosti jejich přeshraniční spolupráce. Oběma parkům udělili odborníci diplom a vyslovili pochvalu společnému úsilí. Oba národní parky jsou v rámci IUCN (Mezinárodní unie pro ochranu přírody) zařazeny do kategorie II. (national parks – národní parky).⁷⁹

Cílem národního parku Podyjí do budoucna v rámci přeshraniční spolupráce s národním parkem Thayatal je nadále rozvíjet spolupráci mezi oběma správami

⁷⁷ *Projekt příroda bez hranic*. [online]. © 2012 [cit. 2013-1-8]. Dostupné z: <http://www.nppodyji.cz/projekt-priroda-bez-hranic>

⁷⁸ *Evropský diplom*. [online]. © 2012 [cit. 2013-1-8]. Dostupné z: <http://www.nppodyji.cz/evropsky-diplom>

⁷⁹ *Vyznamenání*. [online]. [cit. 2013-1-8]. Dostupné z: <http://www.np-thayatal.at/cz/pages/vyznamenani-91.aspx>

s ohledem na mezinárodní význam bilaterálního chráněného území. Chtějí se zaměřit na prohlubování komunikace a kooperace mezi správami, a to na všech možných úrovních, zejména ve smyslu doporučení vzešlých z certifikace popsané v rozboru kvality přeshraniční spolupráce v rámci projektu Transboundary Parks – Following Nature's Design (v rámci federace EUROPARC).⁸⁰

Národní park Podyjí-Thayatal je srovnatelný s jinými českými i zahraničními národními parky. Proto by měl poskytovat srovnatelné služby a možnosti, například více odpočívadel a vyhlídek, přístřešky proti dešti a turistické noclehárny. Také by nebylo na škodu více se soustředit na propagaci, neboť dotazníkové šetření prokázalo, že pouze malý počet lidí má o národním parku povědomí.

⁸⁰ REITEROVÁ, L., M. ŠKORPÍK et al. *Plán péče o národní park Podyjí a jeho ochranné pásmo 2012-2020*. Znojmo: Správa národního parku Podyjí, 2012.

4 VINAŘSTVÍ

4.1 Historie vinařství na Znojemsku

Archeologickými nálezy z doby římské jsou doloženy počátky znojemského vinařství, v době Velkomoravské říše nastal rozvoj pěstování vinné révy. Zejména klášter premonstrátů v Louce, který byl založený v roce 1190, trvale rozvíjel zdejší vinařskou tradici. V pozdním středověku zaznamenalo zdejší vinařství velký rozmach, i znojemští měšťané si zakupovali vinice v jednotlivých obcích a z obchodu s vínem bohatlo i samotné město Znojmo. Útlum přinesla třicetiletá válka, podařilo se ho však v následujících dvou stoletích úspěšně překonat. K nejoblíbenějším vínům na vídeňském císařském dvoře patřilo v 19. století znojemské Veltlínské zelené. Révokazová kalamita na konci 19. století znamenala na Znojemsku katastrofu.

Ve 20. století zahájila novou etapu znojemského vinařství výsadba odolnějších podnoží a také některých nových druhů vinné révy. V souvislosti s odsunem německého obyvatelstva a novým osídlením se rozvoj vinařství v některých lokalitách dočasně oslabil. Důkazem toho, že na staré tradice se podařilo úspěšně navázat, je současný stav vinařství Znojemska, jeho úspěchy i turistická atraktivita. Mohutné a prostorné přízemní lisovny, někdy s dvoupodlažním půdním prostorem, jsou typické vinohradnické stavby Znojemska. K neoriginálnějšímu patří vinné sklepy v Přiměticích, Vrbovci, Olbramovicích, Šatově a Havraníkách.⁸¹

Dodnes zachované terasy v Gránicích, na Hradišti, pod Královým stolcem a na Šobesu u Hnanic dokazují, jak dovedně se prosluněné jižní svahy využívaly. Z vinic Šobes se prý dodávalo víno i českým králům. Mnoho zvyků a slavností bylo spojeno s pěstováním vinné révy, tzv. „uzavírání hory“ bylo jedno z nejdůležitějších. Jednalo se o symbolické uzavření vinohradu po sv. Vavřinci (desátého srpna). Od té doby, pokud nikdo nechtěl přijít o ruku, nesměl vkročit večer do vinice. Celoročním obehnáním vinohradu drátěným plotem se to řeší dnes.⁸²

Vymezilo se několik vinařských oblastí (postupně uvedených v zákoně) od počátku 20. století. V roce 2004 nastala velká změna, vznikl Zákon č. 321/2004 Sb., o vinohradnictví a vinařství a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, který stanovil dvě vinařské oblasti, Čechy a Moravu. Tyto oblasti se dělí na podoblasti, v Čechách se nachází podoblasti Mělnická a Litoměřická. Oblast Morava zahrnuje podoblast Mikulovskou (Lednice, Mikulov, Valtice), Slováckou

⁸¹ DUDÁK, V. *Putování vinařským krajem*. Praha: Práh, 2011. ISBN 978-80-7252-324-5.

⁸² JANKŮ, V. *Znojemské Podyjí na kole i pěšky*. Znojmo: Richter-Znojmo, 1994. ISBN 80-900917-0-9.

(Břeclav, Mutěnice, Strážnice), Velkopavlovickou (Čejkovice, Hustopeče, Velké Pavlovice) a Znojemskou (Chvalovice, Moravský Krumlov, Znojmo).⁸³

4.2 Znojemská vinařská podoblast

Znojemská vinařská podoblast je rozlehlá a pestrá a zaujímá jihozápad Moravské vinařské oblasti. Kulturně převážně pod vlivem blízkého Brna zůstává její severní část (krajina kolem Dolních Kounic, Ivančic a Rajhradu). Oblast Podyjí (její jih) bezprostředně ovlivňuje historický klenot a mimořádně významné vinařské centrum město Znojmo. Nejméně známá je střední část podoblasti s centry v Moravském Krumlově a Miroslavi.

Svémi chuťově plnými a aromatickými bílými víny je zvláště proslulé Znojmo. Veltlínské zelené, Müller-Thurgau, Chardonnay, Muškát moravský, Neuburské, Pálava, Rulandské šedé, Rulandské bílé, Ryzlink vlašský, Ryzlink rýnský, Sauvignon, Veltlínské červené rané a Tramín červený jsou nejznámějšími bílými odrůdami. Z modrých odrůd se zde pěstuje hlavně Svatovavřínecké, Rulandské modré, Frankovka a Zweigeltrebe.⁸⁴

55 vinařských obcí spojuje nejdelší znojemská vinařská stezka (165 kilometrů). Severní část stezky ocení vyznavači rovných silničních úseků a pohodových cest mezi poli a vinicemi. Tato část začíná v Moravském Krumlově, klikaté partie v blízkosti meandrů řeky Dyje zaujmou spíše romantické duše. Národní park Podyjí a lesní partie severních úseků stezky si nejlépe vychutnají milovníci náročnějších terénů. Návštěva obcí jižně od Znojma se doporučuje milovníkům vína a tajemných sklepních labyrintů. Nejautentičtější podobu původních hospodářských staveb si ve své většině zachovaly vinařské kolonie v obcích Šaldorf-Sedlešovice, Šatov a Hnanice. Vína zdejších vinařů, které nabízí vinorodá jižní Morava, patří k těm nejlepším.

Ve Znojemské vinařské podoblasti plocha viničních tratí přesahuje 6 000 hektarů, při kategorizaci byla více než polovina viničních tratí zařazena do první kategorie (3 430 hektarů vinic u 1 108 pěstitelů v 91 vinařských obcích). Především na jižních svazích kolem řek Dyje a Jevišovky leží vynikající vinice, význačná poloha Kraví hora se nachází jižně od Znojma směrem na Konice. Polohy Peklo, Šác, Babičák, Frédy, Volné pole, Weinperky a řada dalších patří mezi nejlepší viniční tratě na celé

⁸³ Vyhláška č. 254/2010 Sb. ze dne 25. srpna 2010, kterou se stanoví seznam vinařských podoblastí, vinařských obcí a viničních tratí. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2010, částka 92, s. 3586-3616. ISSN 1211-1244. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=5785>

⁸⁴ DUDÁK, V. *Putování vinařským krajem*. Praha: Práh, 2011. ISBN 978-80-7252-324-5.

jižné Moravě. Slavná vinice Šobes leží nad meandry řeky Dyje přímo v národním parku Podyjí. Vína ze Šobesu se pila i na císařském dvoře ve Vídni. Ryzlink rýnský, pozdní sběr ročník 1997, byl, zejména díky originálnímu mikroklimatu ve vinici Šobes a díky pečlivé práci vinařů, zařazen mezi tisíc nejlepších vín světa (v roce 1999 v Paříži).

Znojmo je jedním z nejvýznamnějších vinařských center. V řadě vináren a v mázhauszech (výčep vína) historických domů, stinných arkádových dvorech a v historických sklepech lze víno ochutnat. Víno lze zakoupit i ve specializované prodejně firmy Znovín Znojmo, nalezneme zde také řadu dalších vinoték.

Plocha vinic sloučených obcí Nový Šaldorf-Sedlešovice představuje rozlohu 200 hektarů. V tratích Nad sklepy, Na dolině se rozkládají vinohrady, sedlešovická Kraví hora má nejlepší polohu a podloží. Proslulé jsou zde vinné sklepy z 18. až 20. století, celkem jich je 246. Areál Modrých sklepů v Novém Šaldorfu je asi nejznámější, vytváří celé náměstíčko s asi 180 sklepy, historický kládový lis z 18. století stojí v jeho středu. Podle zdejšího pískovce je odvozen název sklepů, způsobuje zbarvení interiérů sklepů do šedomodra (do Vídně byl prodáván mimo jiné odtěžený písek).⁸⁵

Místní zemědělské družstvo bylo jediným oficiálním producentem vína, založilo díky úspěchům na celostátních výstavách vín i vynikající pověst Modrých sklepů a šaldorfských vín. Společnost Agrodružstvo Nový Šaldorf, s Modrým sklepem a vlastní prodejnou vín ve Sklepní uličce, je dnes pouze jednou z mnoha vinařských firem, které potvrzují proslulost zdejších vín. Vinaři se sdružili v roce 2003 do Cechu vinařů Nový Šaldorf-Sedlešovice, v cechovní vinotéce ve sklepě č. 20 (U Nápravů) lze ochutnat jejich výborná vína.

Konice u Znojma mají jen jedinou viniční trať Kraví horu, ale vydá za mnoho dalších svou kvalitou a velikostí. Kraví hora bývá považována za rovnocennou konkurentku proslulé vinice Šobes. Skutečně vyhlášená jsou vína z Konic. Například prestižní ocenění Nejlepší víno drobného pěstitele získal na několika ročnících přehlídky vín zvané Znojemský koš zdejší vinař Jaroslav Hudeček. Popice u Znojma mají také jednu viniční trať, a to Pod lesem. Müller-Thurgau a Veltlínské zelené jsou nejčastěji zastoupené odrůdy. Vzhledem k podloží a klimatickým podmínkám se jedná o neopakovatelná vína.⁸⁶

Již v 16. století jsou doloženy nejstarší vinohradnické stavby v Hnanicích. Nachází se zde více než 100 sklepů (zachovaných téměř v původní podobě) a lisoven,

⁸⁵ DUDÁK, V. *Putování vinařským krajem*. Praha: Práh, 2011. ISBN 978-80-7252-324-5.

⁸⁶ GROMBÍŘ, J. a J. GROMBÍŘ. *Průvodce sklepními uličkami jižní Moravy*. Brno: Nadace Partnerství, 2007. ISBN 978-80-239-9422-3.

kteře jsou soustřeďené po obou stranách Sklepní ulice. U sedmi andělů je proslulý sklep a lisovna. V Hnanicích bylo zříceno Informační centrum Dobrovolného svazku znojenských vinařských obcí Daníř. Nejčastějším východištěm pro návštěvu proslulé vinice Šobes jsou právě Hnanice. Na rozloze vinic asi 100 hektarů dnes v obci hospodaří řada drobných vinařů, pouze 15 jich je zaregistrovaných. Za státem chráněnou památkovou zónu byla navržena Sklepní ulice.

Vrbovec má starobylou vinařskou tradici, od roku 1895 ji rozvíjí i nejstarší šlechtitelská stanice na našem území (dnes pod názvem Ampelos). Ve Vrbovci byla vyšlechtěna nová česká odrůda Veritas (křížením Ryzlinku červeného a Bouvierova hroznu). Areál asi 260 sklepů s nadzemními lisovnami se rozkládá ve Sklepní uličce západně od obce. Víno se dodnes lisuje v některých z nich na kládových lisech z 19. století. Rozlohu 450 hektarů vinic tvoří vinařský katastr obce spolu se zaniklou vsí Ječmeniště a osadou Hnízdo.⁸⁷

V Havraníkách v tratích Staré vinice a Skalky a Dlouhé díly leží 220 zdejších hektarů vinic. Nachází se na místech, kudy probíhala v třetihorách linie mořského pobřeží. Cenné jsou odrůdy Veltlínské zelené a Müller-Thurgau. Na okraji pozoruhodné přírodní památky Havranické vřesoviště, ve Staré vinici nad Havraníky, lze ochutnat v altánu firmy Znovín Znojmo znamenité cuvée (směs několika odrůd vín dohromady) Charles Sealsfield. Je pojmenováno po zdejším rodákovi Karlu Postlovi, jehož pseudonym je odvozen od místní viniční trati Siegfelfield. Na dolním okraji obce je situován areál vinných sklepů. Památkově chráněná barokní lisovna je havranickým unikátem, nad vchodem má sochu Panny Marie, která pochází z roku 1718. Nepochybně mnohem starší je soustava sklepních chodeb pod lisovnou.

Vinaři v Chvalovicích navazují na mnohasetletou tradici pěstování vinné révy. Nachází se zde tratě Nad sklepy, Dívčí hora a Čihadla, jsou osázeny více než 60-ti hektary vinic. Z roku 1770 pochází barokní sklep, který se zde nachází. Sklep je v současnosti sídlem vinařství Waldberg, které patří k nejúspěšnějším společnostem Znojenské vinařské podoblasti, spolu s vinařstvím Vaněk.

Malovaný sklep vyhloubený ve svahu nad Šatovem je světovou raritou. Tento sklep je vyzdobený malbami místního rodáka Maxmiliána Appeltauera, který vyškřábal a vyryl do pískovcových stěn řadu motivů naivního malířství (trpaslíci, krajinky, mořské panny, vinařská pořekadla a jiné). Tyto motivy polychromoval zářivými barvami. 34 let trvalo jednorukému malíři toto dílo. Moravský sklípek provozovaný firmou Znovín

⁸⁷ GROMBÍŘ, J. a J. GROMBÍŘ. *Průvodce sklepními uličkami jižní Moravy*. Brno: Nadace Partnerství, 2007. ISBN 978-80-239-9422-3.

Znojmo (má své sídlo v Šatově) a 300 let starý je rovněž oblíbený. Je proslulý vynikajícím vínem, ale také gurmánskými akcemi. Naučná vinice starých odrůd se nachází za sklípkem. Je zde vysázeno například Veltlínské červenobílé (kdysi oblíbené), Kamenorůžák, Prachtraube, Sauvignon šedý, Muškát žlutý a Veltlínské modré (Modrý Janek). Informační tabule doplňuje každou odrůdu, chutnat, popřípadě zakoupit v Moravském sklípku, lze víno vyrobené z některých starých odrůd. Lze zde také posedět v původní Vinařské stodole.

V Jaroslavcích lze nalézt celkem asi 90 sklepů, které jsou rozmístěné ve třech sklepních uličkách. Ve Znojenské ulici se nachází nejstarší sklepy (se samostatně stojícími lisovny). Až z druhé poloviny 20. století pocházejí dvě samostatné uličky v Bažantnici. Spletitý labyrint chodeb nedaleko kostela sv. Jiljí slouží společnosti Znovín Znojmo. Součástí labyrintu je nejstarší archiv vín v České republice, je zde uchováno mimo jiné i sedm lahví Modrého Portugalu z roku 1945, každá v ceně asi 100 000 korun.⁸⁸

Vinice v Božicích jsou mimořádně úrodné, jsou založeny na štěrkopiscích. Na čtyřech viničních tratích na Pustině, U sv. Donáta a ve Staré a Nové hoře, je vysázeno 140 hektarů registrovaných vinic. Veltlínské zelené je charakteristickou odrůdou, Ryzlink vlašský dosahuje vysoké jakosti. Vinné sklepy Lechovice hospodaří v katastru obce, takže vinná odrůda Sauvignon nebo André je pravděpodobně víno z hroznů sklizených na Nové hoře v Božicích. Družstvo božických vinařů si založilo 20 drobných pěstitelů. Je zde téměř 150 sklepů, které jsou situovány v některých lokalitách kolem obce. Už v 19. století se v božickém katastru nacházelo velké množství sklepů, které byly vyhloubeny v písečném kameni, nazývaných lochy.

První písemná zmínka, která připomíná vinice v Hrádku, pochází z roku 1052. Vinohrady, Ke Křidlůvkám a Pustina slouží jako viniční tratě. Pustinu místní vinaři považují za nejkvalitnější vinnou horu obce. Původní hybridní odrůda, kterou místní vinaři nazvali „Slovák Hradecký“, je raritou hradecké výstavy vín. Ta se koná pravidelně na Bílou sobotu. Slovák Hradecký je lahodné červené víno s charakteristikou chutí a vůní jahod.⁸⁹

K největším křížovým sklepům na světě patří Křížový sklep v Příměticích. V letech 1740 až 1756 si dala sklep postavit jezuitská kolej. 110 metrů dlouhá a deset metrů široká je po obou stranách hlavní chodba s obrovskými sudy. 56 metrů dlouhé je rameno kříže, klenby jsou vysoké šest a půl metru a v kopuli až deset metrů. Stěny

⁸⁸ DUDÁK, V. *Putování vinařským krajem*. Praha: Práh, 2011. ISBN 978-80-7252-324-5.

⁸⁹ GROMBÍŘ, J. a J. GROMBÍŘ. *Průvodce sklepními uličkami jižní Moravy*. Brno: Nadace Partnerství, 2007. ISBN 978-80-239-9422-3.

a strop pokrývá souvislá vrstva ušlechtilé černé plísně *Rhacondium cellarae*, to dokazuje, že je zde jedinečné a zdejší klima. Akustika sklepa je také unikátní, pochvaloval si ji i dirigent Rafael Kubelík. Jezuitský telefon je další raritou, akustická hříčka spočívá v tom, že když promluvíte potichu do zdi, po klenbě se hlas přenesení až na opačný konec chodby. Sklep je spravovaný společností Znovín Znojmo a je přístupný po objednání v lednu až srpnu (ochutnávky). Vinné sklepy Lechovice jsou největším výrobcem vína z vlastních vinic. V Lechovicích mají vinotéku, prodejnu a sklep s restaurací.⁹⁰

Celková rozloha viničních tratí v Olbramovicích je 230 hektarů, v současnosti je vinnou révou osázeno 82 hektarů. Jsou osázeny v tratích Leskoun, Olbramovická hora Vinohrady a Na vyhlídce. Olbramovice jsou z geografického hlediska jen okrajovou obcí. Na severozápad se již dále nepěstuje vinná réva, Dolní Kounice, Olbramovice, Rybníky, Višňové, Horní Dunajovice a Znojmo tvoří pomyslnou vinařskou hranici.⁹¹

Město merunek a vína Miroslav má dlouhou tradici vinařství. Zakládat vinice v okolí Znojma pomáhali zdejší vinaři. V Miroslavi se podle dokladů pěstovala stará odrůda červeného vína Weinberger Ochsenblut (weinerská volská krev), oblíbené bylo ve Vídni. Weinperky jsou nejznámější viniční tratí, pěstují se odrůdy Müller-Thurgau, Veltlínské zelené, Neuburské a Svatovavřínecké. Barokní desátkový sklep s lisovnou stojí v Nádražní ulici. Vína z Moravského Krumlova mají charakteristickou výraznou ovocnou a květinovou vůni, díky klimatu, těžším půdám a vyšším polohám. Sklepní ulička v Hrušovanech nad Jevišovkou zahrnuje asi 20 vinných sklepů.⁹²

4.3 Vinařská sdružení a jejich akce

Znojemská vinařská podoblast zavedla první apelační systém v České republice VOC Znojmo, vína originální certifikace. „*Apelační systém je systém pohledu na kvalitu vína dle místa původu hroznů, které dává vínům jedinečný a nezaměnitelný charakter.*“⁹³ Ing. Jiří Hort a Jaroslav Chaloupecký byli zakladatelé VOC Znojmo. V roce 2009 byl úspěšně dovršen schvalovací systém pro udělení označení VOC Znojmo. Tímto krokem se Česká republika zařadila mezi úspěšné tržní systémy, které

⁹⁰ DUDÁK, V. *Putování vinařským krajem*. Praha: Práh, 2011. ISBN 978-80-7252-324-5.

⁹¹ GROMBÍŘ, J. a J. GROMBÍŘ. *Průvodce sklepními uličkami jižní Moravy*. Brno: Nadace Partnerství, 2007. ISBN 978-80-239-9422-3.

⁹² DUDÁK, V. *Putování vinařským krajem*. Praha: Práh, 2011. ISBN 978-80-7252-324-5.

⁹³ *Turistický průvodce: Letem světem Znojemskem*. [online]. [cit. 2013-1-12]. s. 21. Dostupné z: <http://www.goldenorange.cz/images/pruvodce/Default.html>

praktikují marketing kontrolovaného původu. Jako první držitel ochranné známky VOC Znojmo může nyní Znojmo využít svých tržních šancí.⁹⁴

Existuje 13 podmínek pro zařazení vín do VOC Znojmo:

- výrobce musí být členem VOC Znojmo, o.s.,
- jsou povoleny pouze odrůdy Ryzlink rýnský, Sauvignon, Veltlínské zelené a jejich cuvée,
- hrozny musí pocházet z registrovaných vinic,
- hrozny musí být nejméně 19 stupňů NM (stupeň NM znamená stupeň normovaného moštoměru, jeden kilogram přírodního cukru ve 100 litrech hroznového moštu),
- výnos nesmí překročit dva a půl kilogramu na keř,
- sběr hroznů je prováděn pouze ručně,
- vína smí být uzavřena pouze korkovým uzávěrem,
- školení vína nesmí probíhat metodou barikování (víno prošlé zráním v sudech barrique, což jsou dubové sudy),
- vína nesmí být vyrobena metodou dlouhodobého zrání na kvasničných kalech,
- je povolena jablečno-mléčná fermentace (kvašení),
- je povolen zbytkový cukr ve víně do 25-ti gramů na litr,
- obsah alkoholu ve víně je omezen na maximálně 13,9 procent objemových,
- vína musí výrazně vykazovat typické senzorické vlastnosti Znojenské vinařské podoblasti.

Vinařů, kteří se sdružují do VOC Znojmo, je celkem 15. Jedná se o vinaře nebo vinařství Dobrá vinice, a.s. (Nový Šaldorf); Ing. Josef Dobrovolný – Vinný sklep (Nový Šaldorf); Eko Hnízdo, s.r.o. (Chvalovice); Josef Kořínek (Hnanice); Jan Vaněk (Chvalovice); Vinařství Lahofer, a.s. (Dobšice); Vinařství Líbal, s.r.o. (Horní Dunajovice); Vinařství rodiny Špalkovy, s.r.o. (Nový Šaldorf); Vinařství Waldberg Vrbovec, s.r.o. (Chvalovice); Vinné sklepy Lechovice, spol. s r.o. (Znojmo); Víno Hort, s.r.o. (Dobšice); Zemědělské družstvo Hodonice – Tasovické vinařství (Tasovice); Vinařství Sádek, s.r.o. Nový sklep Sádek (Kojetice na Moravě) a Vinařství Hnanice, s.r.o. (Hnanice). Posledním vinařstvím, zařazeným do sdružení VOC Znojmo, je Znovín Znojmo, a.s.⁹⁵

⁹⁴ VOC Znojmo: první apelační systém v České republice. [online]. [cit. 2013-1-12]. Dostupné z: <http://www.vocznojmo.cz/voc/informace-o-sdruzeni/voc-znojmo-prvni-apelacni-system-v-cr/>

⁹⁵ Turistický průvodce: Letem světem Znojemskem. [online]. [cit. 2013-1-12]. s. 21-23. Dostupné z: <http://www.goldenorange.cz/images/pruvodce/Default.html>

VOC Znojmo pořádá každoročně v květnu od roku 2009 Festival vína VOC Znojmo, který navazuje na tradici spojování kultury s vínem. Každoročně se představí v rámci festivalu nová certifikovaná vína VOC Znojmo. Součástí festivalu je slavnostní program, při kterém lze slyšet lidovou a folklórní hudbu, a samozřejmě ochutnávka všech vzorků certifikovaných vín. Festival také doplňuje ochutnávka gastronomických specialit předních znojemských restaurací a hotelů. V září pořádají VOC Znojmo, o.s. a Sdružení znojemských vinařů akci Znojemská galerie Veltlínů. Jedná se o mezinárodní přehlídku vín odrůdy Veltlínské zelené, která se koná každoročně v Louckém klášteře ve Znojmě od roku 2005.

Dalším sdružením je Sdružení znojemských vinařů (SZV). Toto sdružení hájí zájmy vinařů Znojemské vinařské podoblasti, jedná se o dobrovolnou profesní organizaci. Ve Znojmě se nachází sídlo tohoto sdružení. SZV s řadou vinařství, vinařů a vinařských odborníků spolupracuje, a to nejenom na Znojemsku, ale i v sousedním Rakousku ve Weinviertelu. Tato organizace má dvě sekce, a to sekci drobných vinařů a sekci podnikatelů ve vinařství. Sekce podnikatelů ve vinařství sdružuje profesionální vinaře, které v jednáních zastupuje. Drobní vinaři vyvíjí činnost v rámci sdružení, účastní se pořádání zahradnických výstav, výstav vín a hodnocení mladých vín. Členové jsou informováni o právních předpisech, aktuální situaci ve vinařství, novinkách v agrotechnice, ochraně vinic a vinařské technologie, které probíhají formou seminářů, přednášek, odborných exkurzí a informačních zpravodajů.⁹⁶

Sdružení znojemských vinařů pořádá mnoho akcí, týkajících se vína. První akce, která se koná v březnu, se nazývá Znojemský košť vín. Realizuje se od roku 1989 a uskutečňuje se ve štukovém sále Louckého kláštera ve Znojmě. Jedná se o nejdůležitější přehlídku vín Znojemské vinařské podoblasti, která obsahuje ochutnávku kvalitních vín velkých, středních i drobných výrobců. Tyto vína je zde možné srovnat s víny rakouských sousedů z Weinviertelu, převážně z oblasti Retzer Landu.

V červnu SZV pořádá Putování po Znojemských vinohradech, je to dvoudenní akce. Dříve se putovalo po vinicích, v současné době se putuje po jednotlivých odrůdách vinné révy. Letošní ročník bude Putování za znojemským Veltlínem. V září se koná Terroir znojemských vín, který probíhá ve štukových sálech Louckého kláštera ve Znojmě. Jde o čtyřdenní výstavu hroznů, burčáku a vína, která se uskutečňuje jako doprovodný program Znojemského historického vinobraní. V měsíci září pořádá

⁹⁶ *Sdružení znojemských vinařů*: SZV. [online]. © 2013 [cit. 2013-1-13]. Dostupné z: <http://www.szv.estranky.cz/>

Sdružení znojemských vinařů ještě Znojensko-zahrada Moravy, což je nejrozsáhlejší a nejvýznamnější přehlídka zahradnických výpěstků a výrobků zpracovatelského průmyslu na jižní Moravě. Počátky výstavy sahají až do roku 1978, uskutečňuje se rovněž ve štukových sálech v Louckém klášteře ve Znojmě. Jsou zde po čtyři dny vystaveny produkty, ovoce, zelenina a květiny.⁹⁷

V turistické oblasti Znojensko a Podyjí existuje i řada dalších sdružení a spolků. Patří mezi ně například Sdružení znojemských vinařských obcí Daníž. Toto sdružení bylo v roce 2002 přejmenováno na Dobrovolný svazek znojemských vinařských obcí Daníž. Tento svazek byl založen v roce 1999 v Hnanicích, a to za účelem spolupráce při uskutečňování Programu rozvoje venkova, rozvoje vinařství a společné propagace obcí. Členy tohoto svazku je 37 obcí Znojenska (včetně šesti obcí Znojma) a snaží se kromě integrovaného programu venkovského mikroregionu o prohlubování spolupráce s rakouskými vinařskými obcemi a sdružením Initiative Pulkautal.⁹⁸

Pomocí dotačního titulu Program rozvoje venkova se rozvojem regionu zabývá MAS Znojemské vinařství. Jedná se o místní akční skupinu, což je občanské sdružení, které je tvořeno 41 obcemi Znojenska. Místní akční skupina pracuje metodou Leader, která se zabývá projekty. Toto sdružení se snaží o organizaci svého území a zajištění jeho celistvosti. Znojensko je podle nich venkovský region.⁹⁹

Mezi špičku vinařských firem v České republice patří kvalitou svého vína Znovín Znojmo, a.s., přestože se řadí svou velikostí a produkcí vín k firmám středního rozsahu. Kromě toho, že tato firma sídlí v Šatově, navazuje na vinařskou tradici Louckého kláštera ve Znojmě, který spravuje. Zasluhou Louckého kláštera byly zakládány vinice v širokém okolí. Do přízemí kláštera se vstupuje z travnatého prostranství s dřevěným historickým vinným lisem a vinným stánkem. Návštěvnické centrum je zřízeno v přízemí, kde se nabízí prodej lahvového vína a ochutnávky vína. S historií i současností moravského vinařství se lze seznámit v expozici.

Do Obrazové galerie Znovín, románské krypty pod kostelem, vinařského a bednářského muzea, do štukových sálů, vinných sklepů a do klášterního nádvoří vede organizovaná prohlídka Louckého kláštera. Tato prohlídka je zakončena ochutnávkou vín (lahvička vína, kterou je možné si odnést s sebou, je alternativou). V tomto klášteře se pořádají i různé firemní a společenské akce. Znovín Znojmo

⁹⁷ Osobní rozhovor s Ing. Jaromírem Čepičkou, CSc. (předseda Sdružení znojemských vinařů), Znojmo, 9.1.2013.

⁹⁸ *Základní informace*. [online]. [cit. 2013-1-13]. Dostupné z: <http://www.daniz.cz/zakladni-informace/>

⁹⁹ *Znojemské vinařství: Kdo jsme*. [online]. © 2013 [cit. 2013-1-13]. Dostupné z: <http://www.znojemskevinarstvi.cz/info-6c49/o-nas/kdo-jsme/>

organizuje také okružní jízdu turistickým vyhlídkovým vláčkem po Znojmě, pod klášterem je výchozí stanice.

Znovín Znojmo je důsledný propagátor terroiru, víno z každé vinice je zcela osobité, pokud se k jeho pěstování, výrobě i prezentaci přistupuje vysoce citlivě a individuálně. Snaží se důsledně naplnit starou vinařskou moudrost, že autentičnost vín znamená terroir. Znovín se zaměřuje nejen na výrobu špičkových vín, je si vědom také toho, že vína může plně ocenit jen ten, kdo porozumí krajině, ve které se rodilo dané víno.¹⁰⁰

Znovínský Vinařský turistický program je svým rozsahem i komplexností zcela ojedinělý, probíhá každoročně od dubna do září. Tento program zahrnuje akce, jako například Festival vína VOC Znojmo, Putování po vinicích Znojemska (květen), Ochutnávky vín (Moravský sklípek v Šatově), Den otevřených dveří Křížového sklepa v Přimětích (červen), Znojenské historické vinobraní a Burčákfest, který se koná v září. Burčákový festival je dvoudenní tradiční akce s bohatým kulturním programem a burčákem, kterou od roku 2005 pořádá Znovín Znojmo spolu s Alberto Agency, s.r.o. v Louckém klášteře.

Znovín Znojmo je kromě výše zmíněných akcí také pořadatelem dalších akcí, například Putování po archivních sklepích (listopad) a Znovínský košt vín. Tato dvoudenní ochutnávka vín se koná v březnu ve štukových sálech v Louckém klášteře. Lidé mohou ochutnat znovínská ročníková vína, pozdní sběry, výběry, ledová vína, úspěšná vína z tuzemských i světových výstav a také archivní a unikátní vína.¹⁰¹

Na Znojemsku se pořádá i spousta dalších akcí, které se týkají vína. V březnu například pořádá Sdružení dobšických vinařů Jarovín Rosé, což je mezinárodní soutěž růžových vín. Tato soutěž se koná v Dobšicích od roku 2003, jejím cílem je prezentovat růžová vína z celého světa. Spolek přátel hroznové kozy uskutečňuje ve stejném měsíci od roku 2007 akci s názvem Vynášení hroznového kozla do vinohradů (nad Kraví horou u Znojma). Tato akce je obnovováním starobylé vinařské tradice, kdy byl Bůh úrody, ztělesněný nějakým zvířetem, po sklizni rituálně zabíjen, aby mu dali lidé možnost se znovu narodit živý a silný, a aby zajistil novou úrodu.¹⁰²

Nejvýznamnější kulturně-společenskou akcí nadregionálního charakteru, která symbolizuje oslavu sklizně vinné révy, je Znojenské historické vinobraní (ZHV). Tato akce se koná v září, je dvoudenní a jedním z pořadatelů je Znojemská beseda. Již

¹⁰⁰ DUDÁK, V. *Putování vinařským krajem*. Praha: Práh, 2011. ISBN 978-80-7252-324-5.

¹⁰¹ Osobní rozhovor s Karlem Matulou (manager Znovínu Znojmo, a.s.), Loucký klášter ve Znojmě, 14.1.2013.

¹⁰² ČERNÁ, A. *Ve Znojmě obnovili tradici vynášení hroznového kozla*. [online]. © 1997-2013 [cit. 2013-1-14]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/brno/zpravodajstvi/_zprava/1052682

v roce 1966 se uskutečnilo první Znojenské historické vinobraní. František Koukal byl jeho zakladatelem a autorem, dokázal skloubit ve svém scénáři jak zachovalé historické kulisy a vinařskou tradici města, tak i slavnou minulost královského města na řece Dyji.

Král Jan Lucemburský se stal ústřední postavou vinobraní, v roce 1327 přijel zapít do Znojma zdařilé státnické jednání ve Vratislavi. Bohatý program pro něj tenkrát město připravilo, dodnes se nabízejí divákům k zhlédnutí střípky tohoto programu, včetně tradičního předávání práv do rukou konšelů. V roce 1967 se konalo zatím nejúspěšnější a největší Znojenské historické vinobraní. Na 110 000 návštěvníků tehdy zhlédlo originální program, kterého se zúčastnilo téměř 600 účinkujících. Roku 1974 byla tradice ZHV přerušena komunistickým režimem, až v 90. letech minulého století došlo k jejímu znovuoobnovení.

Každý rok přiláká bohatý program Znojenského historického vinobraní desetitisíce návštěvníků z celé České republiky. Nejen celou řadou doprovodných akcí v podobě koncertů známých osobností a divadelních vystoupení jsou přitahováni turisté i místní, láká je především tradiční historická část vinobraní. Slavnostní průvod městem stále zůstává její dominantou, nabízí však také rytířské turnaje, historickou tržnici s ukázkami řemesel i vojenské ležení.

Hořící pochodně dodávají atmosféru pátečnímu průvodu, na hlavní tribuně vrcholí sobotní odpoledne předáním městských práv a trestáním nepoctivých vinařů. Král Jan Lucemburský se s chotí Eliškou Přemyslovnou ocitá v centru pozornosti, stejně tak jako bůh vína a dobré nálady Bakchus, tradiční oblíbenec ZHV. Velkolepým ohňostrojem je oficiálně zakončeno vinobraní, bujaré veselí pokračuje však většinou i po něm.¹⁰³

V září se ještě také koná Znojemský hrozen, což je mezinárodní televizní a rozhlasový festival o gastronomii. Účastní se ho světoví producenti jako BBC, ORF a další. Tuto akci pořádá od roku 1999 Znojemský hrozen, o.p.s. ve spolupráci s městem Znojmem. V měsíci listopadu se pak koná například Svěcení mladých vín, které se uskutečňuje v řadě obcí Znojemska. Tuto akci pořádá například v Jaroslavicích občanské sdružení Jaroslavičtí vinaři, kteří zde otevřeli v září roku 2012 Quaissovu vinařskou stezku, která je pojmenována po průkopníkovi moderního vinařství na Znojemsku Leopoldu Quaissovi.¹⁰⁴

¹⁰³ *Historie vinobraní*. [online]. © 2012 [cit. 2013-1-14]. Dostupné z: <http://www.znojemskevinobrani.cz/historie>

¹⁰⁴ *Quaissova vinařská stezka*. [online]. [cit. 2013-1-14]. Dostupné z: http://www.jaroslavictivinari.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=52&Itemid=18

Nejnavštěvovanější vinařskou akcí je bezkonkurenčně Znojemské historické vinobraní. Mezi další více navštěvované akce patří různá putování, například Putování po archivních sklepech a Putování po vinicích Znojemska. Grafické znázornění statistických přehledů návštěvnosti vinařských akcí je uvedeno v Příloze A. Navštěvované jsou i vinařské akce pořádané Sdružením znojemských vinařů. Asi 500 návštěvníků zavítá na Znojemskou galerii Veltlínů a Jarovín Rosé, putování (Putování po sklepech Nového Šaldorfu, Putování po dobšických sklípčích) se účastní kolem 600 návštěvníků. Nejvíce je navštěvovaná akce Znojemsko-zahrada Moravy, která ročně přiláká 1000 lidí.¹⁰⁵

Tabulka 3: Statistický přehled návštěvnosti vinařských akcí Znojemska a Podýjí

Vinařské akce	2007	2008	2009	2010	2011	Celkem
Putování po archivních sklepech	4 663	5 045	6 062	6 036	6 284	28 090
Festival VOC	-	-	2 000	3 000	4 000	9 000
Putování po vinicích Znojemska	3 530	3 885	4 468	4 981	4 990	21 854
Znovínský košt vín	-	-	1 400	1 600	1 200	4 200
Den otevřených dveří Křížového sklepa	-	550	650	700	550	2 450
Znojemské historické vinobraní	37 296	79 799	95 756	76 809	77 090	366 750
Celkem	45 489	89 279	110 336	93 126	94 114	432 344

Zdroj: Osobní rozhovor s Evou Gargelovou (manager marketingu Znovínu Znojmo, a.s.), Loucký klášter ve Znojmě, 14.1.2013.

Osobní rozhovor s Marcelou Knotkovou (vedoucí informačních center a podzemí), Znojemská beseda, 13.12.2012.

Slabou stránkou v oblasti vinařství je málo otevřených vinných sklepů pravidelně v průběhu celého roku, například když turisté přijedou na Znojemsko, bez předem domluvené rezervace, mohou mít problém najít kapacitně jim vyhovující prostory. Proto by bylo vhodné, aby vinařské spolky, hlavně o víkendech, tento problém řešily. Dále je zarážející, že v oblasti, kde je na prvním místě výroba vína, dostanete kvalitní domácí vína jen v málokteré restauraci. Restaurátoři uvádí jako důvod vysoké nákupní ceny vína. Zájemci o kvalitní místní vína musí tedy navštívit

¹⁰⁵ Osobní rozhovor s Ing. Jaromírem Čepičkou, CSc. (předseda Sdružení znojemských vinařů), Znojmo, 9.1.2013.

některou z vinoték nebo přímo sklepy. Enoturistika (vinařská turistika) je na Znojemsku velmi rozšířená. Nedomyšlené zůstávají akce, jako putování za vínem po cyklostezkách nebo cykloputování po vinných sklepech. Účastníci těchto akcí se dostávají do rozporů s dopravními předpisy, neboť jako cyklisté nemohou požívat alkoholické nápoje. Tyto akce ale potom ztrácejí na významu. Místní policie sice přimhuje oči, ale do budoucna by se tím měly státní orgány zabývat a schválit některé výjimky.

5 DALŠÍ ATRAKTIVITY ZNOJEMSKA A PODYJÍ

5.1 Rekreační oblast Vranovská přehrada

Vranovská přehrada byla vystavěna na dolním toku řeky Dyje v letech 1931 až 1934 proti záplavám. Pro dopravu materiálu na stavbu přehrady vedla úzkokolejná trať švýcarským údolím, dnes je to jedna ze zátok jezera. Pod hladinou jezera zmizel starý Bítov. Výška přehrady je 54 metrů, délka 296 metrů a vzdutí sahá 30 kilometrů k obci Podhradí nad Dyjí. Vysloužila si přezdívku tzv. Moravský Jadran. Přehrada byla svého času nejen největší v Československé republice, ale i největší v celé střední Evropě.¹⁰⁶

V roce 2003 až 2006 proběhla rekonstrukce Vranovské přehrady. Od října 2013 do jara 2016 proběhne rekonstrukce přehradní hráze, hráz nebude přístupná pro pěší i automobilovou dopravu. Lávka pro pěší (most přes Švýcarskou zátoku) je dominantní objekt na vranovské pláži. Spojuje pláž s hrází, byla postavena v letech 1992 až 1993. Na hrázi lze nalézt Disco Kotva (v provozu červenec, srpen), dále cukrárnu, restaurace apod. Vranovská přehrada patří mezi nejteplejší přehrady.

Nejvíce poskytovaných služeb pro trávení volného času a odpočinek nabízí Camping Vranovská pláž. V anketě Kemp roku 2012 obdržela první místo (desáté místo získal nedaleký Camp Bítov). Denní vstupné na pláž je pro děti do 6 let zdarma, pro děti do 15 let deset korun a pro osoby nad 15 let 30 korun. Tento kemp nabízí množství služeb, jedná se například o ubytování (od jednoduše zařízených chatek, přes ubytovnu, mobilheimy, což jsou bungalovy, až po ubytování v penzionech) v celkové kapacitě 400 lůžek, 400 stanových míst a 80 míst pro karavany s elektrickou přípojkou.¹⁰⁷

Camping Vranovská pláž je v provozu od května do září, nejvíce je navštěvován v červenci a srpnu. Průměrná vytiženost ubytování v kempu za rok 2008 byla 39 procent, 2009 – 24 procent, 2010 – 28 procent a 2011 – 38 procent (v průměru 32 procent ročně). V jednotlivých měsících byla průměrná vytiženost kempu v letech 2008 až 2011 následující, květen šest procent, červen 22 procent, červenec 67 procent, srpen 51 procent a září 14 procent. V květnu, červnu a září volili hosté ubytování spíše v penzionech, v červenci a srpnu naopak více v chatkách v kempu. Celkově lze konstatovat, že hosté se ubytovali z 50-ti procent v chatkách a z 50-ti procent v penzionech. Vyhledávaným ubytováním na Vranovské pláži jsou penziony Gaudeo,

¹⁰⁶ JANKŮ, V. *Znojenské Podryí na kole i pěšky*. Znojmo: Richter-Znojmo, 1994. ISBN 80-900917-0-9.

¹⁰⁷ *Přehled poskytovaných služeb*. [online]. [cit. 2013-1-15]. Dostupné z: <http://www.vranovska-plaz.cz/ubytovani/poskytovane-sluzby/prehled-poskytovanych-sluzeb.html>

kteře poskytují kvalitní služby na vysoké úrovni. Obsazenost těchto penzionů se pohybuje od 80-ti do 100 procent. Ubytování je zde rezervováno s velkým předstihem. Na začátku sezóny již není možné sehnat ubytování v těchto penzionech na prázdninové měsíce. Důvodem velké návštěvnosti penzionů Gaudeo jsou zvyšující se požadavky klientů na úroveň poskytovaných služeb (například sociální zařízení jako součást pokoje, celodenní provoz restaurace a baru, sauna, fitness a další).¹⁰⁸

Mezi další služby patří stravování (snídaně, obědy, večeře v restauracích kempu, obchod s potravinami, stánky s občerstvením, možnost využití kuchyněk, vinárna, kavárna), možnost přírodního koupání ve vranovské přehradě, potápění, tobogán, rybaření, vodní sporty (půjčovna loděk, šlapadel a ostatních sportovních potřeb), sportovní vyžití (volejbal, nohejbal, tenis, stolní tenis, minigolf, squash, sauna, vířivka, masáže, solárium, fit centrum), letní kino, dětský koutek, loutkové divadlo, různé animační programy, lanový park a další (samozřejmě jsou wc, sprchy a umývárny, teplá voda 24 hodin denně, parkoviště – 180 míst, pračka a sušička atd.). V areálu kempu je zákaz vstupu domácích zvířat. Kemp pořádá spoustu akcí a nabízí také řadu programů pro školy, jednotlivce a skupiny nebo pro firemní klientelu.¹⁰⁹

Vranovská přehrada dále nabízí pravidelnou lodní dopravu mezi jednotlivými oblastmi přehrady a vyhlídkové plavby (například na Bítov nebo plavby s živou hudbou, probíhá i mimosezónně). Vranov Agency pořádá, ve spolupráci se společností Znovín Znojmo, a.s. se sídlem v Šatově, „Pravidelné vyhlídkové plavby s řízenou ochutnávkou vín po Vranovské přehradě v roce 2013“.

Provoz lodní dopravy po Vranovské přehradě byl zahájen v roce 1934, Plavební klub byl nejstarším provozovatelem lodní dopravy. Podnikatelé se sjednotili v Podyjském lázeňském a plavebním družstvu v roce 1947. Loď Moskva byla nejdéle sloužící lodí, sloužila od roku 1981 až do roku 1992. Dnes ji můžete vidět v přístavišti Na Františku v Praze (přejmenovaná na Moraviu) a je to nejúspěšnější loď pražské vltavské flotily. V roce 1992 byl sice provoz ukončen, ale lodní doprava byla opět zahájena od června roku 2006. Od roku 2006 přepravuje loď Valentýna, v roce 2007 se k ní připojila loď Viktorie.¹¹⁰

V okolí Vranovské přehrady je možno navštívit národní park Podyjí, v okolí se nachází řada značených a udržovaných turistických stezek a cyklostezek. Jezdí

¹⁰⁸ Osobní rozhovor s Šárkou Dvořákovou (pracovnice Campingu Vranovská pláž), Třebelovice, 14.1.2013.

¹⁰⁹ *Přehled poskytovaných služeb*. [online]. [cit. 2013-1-15]. Dostupné z: <http://www.vranovska-plaz.cz/ubytovani/poskytovane-sluzby/prehled-poskytovanych-sluzeb.html>

¹¹⁰ *Historie plavby na Vranovské přehradě*. [online]. © 2011 [cit. 2013-1-15]. Dostupné z: http://www.lodnidopravavranov.cz/historie_provozu.html

tudy turistický vláček, který zajišťuje spojení mezi pláží, vranovským zámek a nedalekou obcí Vranov nad Dyjí. Návštěvnost Campingu Vranovská pláž se pohybuje okolo 24 000 návštěvníků ročně, celková návštěvnost Vranovské přehrady okolo 56 000 ročně. Grafické znázornění statistického přehledu návštěvnosti Vranovské přehrady je umístěno v Příloze A.

Rekreační oblast Vranovská přehrada je využívána hlavně k oddechu a relaxaci. Jelikož patří k nejteplejším přehradám, největší oblibou je pochopitelně koupání a samozřejmě vodní sporty. K dalším nejvyhledávanějším atrakcím patří plavba lodí po řece Dyji, projížďka turistickým vláčkem po okolí, lanová dráha a horolezecká stěna. Návštěvnost a pobyt této lokality ovlivňuje bohužel počasí, a proto by majitelé Campingu Vranovská pláž měli vyřešit zastřešení teras a prostor, kde se pořádají kulturní akce a letní kino.

Tabulka 4: Statistický přehled návštěvnosti Vranovské přehrady

Název služby	2007	2008	2009	2010	2011
Denní návštěvníci 6-15 let	jiný majitel	4 968	5 416	3 984	3 548
Denní návštěvníci nad 15 let	jiný majitel	22 077	25 239	21 009	18 085
Ubytování do 18 osob/počet přenocování	jiný majitel	5 796/14 545	6 294/14 794	5 109/12 446	6 746/16 997
Ubytování nad 18 osob/počet přenocování	jiný majitel	17 387/43 635	18 881/44 382	18 113/44 127	17 348/43 708
Průměrná doba pobytu (dny)	jiný majitel	2,51	2,35	2,44	2,52
Ostatní podnikatelé (ubytování)	32 000	32 000	33 000	31 000	33 000
Tuzemci počet osob/počet přenocování	jiný majitel	22 473/56 653	24 336/57 525	22 544/55 051	23 132/58 804
Cizinci počet osob/počet přenocování	jiný majitel	709/1 527	839/1 651	678/1 522	962/1 901
Návštěvnost celkem	32 000	55 182	58 175	54 222	57 094

Zdroj: Osobní rozhovor s Šárkou Dvořákovou (pracovnice Campingu Vranovská pláž), Třebelovice, 14.1.2013.

5.2 Cykloturistika

Cykloturistika se stala významným fenoménem posledních let. Na Znojmsku je velké množství cyklotras a cyklostezek., Znojmsko je také napojeno na dálkové tematické cyklotrasy. Cykloturistika se v regionu rozvíjí také díky iniciativám firmy Znovín Znojmo a Cykloklub Kučera. Znovín Znojmo představuje již několik let Vinařský turistický program, který upozorňuje cykloturisty na zajímavosti Znojemska, které jsou významně spojené s pěstováním či výrobou vína. Cykloklub Kučera vybudoval v roce 2003 systém pomocných stanic (Self services) a ve spolupráci se Správou národního parku tento systém udržuje. Cyklistu, který je v nouzi, navede turistická směrovka k nejbližšímu kontaktnímu místu (restaurace či informační středisko). Zde je mu poskytnut zdravotní batoh či kufr pro nejnnutnější opravu kola. Cyklista si zde tedy může své kolo ošetřit. Tato služba je bezplatná, proto je také u cyklistů velmi vysoko ceněna.¹¹¹

Nejvíce cyklotras je v území národního parku Podyjí, je jich celkem 82 kilometrů. V průběhu celého roku navštíví národní park Podyjí na kole téměř 55 procent návštěvníků. Pokud jsou trasy pro někoho příliš obtížné, nabízí se možnost využít cyklobus, který kopíruje hranici národního parku Podyjí z Vranova nad Dyjí do Znojma. Ve Vranově nad Dyjí se nachází půjčovna kol, ve městě Znojme chybí jak úschovna, tak půjčovna. Oblast Devíti mlýnů s vinicí Šobes, pás vřesovišť od Kraví hory až po Hnanice, stará silnice mezi Čížovem a Hardeggem a také zřícenina Nového Hrádku (nejhezčí vyhlídkový bod na území národního parku) jsou nejnavštěvovanějšími místy.¹¹²

Klub českých turistů vybudoval v národním parku šest cyklistických tras. První trasou je trasa č. 48 (Praha-Vídeň, Greenways) červená, která měří téměř 21 kilometrů. Tato trasa prochází Hnanicemi přes Devět mlýnů, Šobes, U milíře, Lukov, Čížovský rybník, Čížov a Větrník k Čírtkově hájence). Mezi další trasy patří modrá č. 5000 (31 kilometrů, Znojmo-Hradiště-Králův stolec-Andělský mlýn-Podmolí-Šobes-Devět mlýnů-vřesoviště-Havraníky-Popice-Kraví hora-Znojmo), zelená č. 5001 (skoro pět kilometrů, Havraníky-Sealsfieldův kámen-Popice), zelená č. 5002 (necelé dva kilometry, Příčky-Nový Hrádek), zelená 5003 (přes čtyři kilometry, Čížov-hraniční přechod Hardegg) a zelená č. 5122 (necelých pět kilometrů, Vranov-Hamry-most H. Mniszkové-Větrník).

¹¹¹ Strategický plán rozvoje města Znojma 2008-2015.

¹¹² *Více než polovina návštěvníků vyráží do Podyjí na kole.* [online]. © 2012 [cit. 2013-1-17]. Dostupné z: <http://www.nppodyji.cz/vice-nez-polovina-navstevniku-vyrazi-do-podyji-na-kole>

V národním parku Podyjí se ještě nacházejí čtyři tématické cyklistické česko-rakouské trasy, jedná se o trasy Národní park Podyjí-Thayatal (23 kilometrů, hraniční přechod Heiliger Stein-Hnanice-Devět mlýnů-Šobes-Lukov-Čížov-Hardegg), Trasa šesti měst (necelých 12 kilometrů, hraniční přechod Heiliger Stein-Hnanice-Havraníky-Konice-Kraví hora-Znojmo), Trasa šesti měst 2 (necelých 22 kilometrů, Hradiště-Mašovice-Lukov-Horní Břečkov-Čížov-hraniční přechod Hardegg) a Vinařská (téměř deset kilometrů, hraniční přechod Heiliger Stein-Hnanice-Havraníky-Konice-Nový Šaldorf).¹¹³ V národním parku Thayatal se nenacházejí žádné cyklotrasy, lze je nalézt v okolí (jsou napojeny na české trasy).

V oblasti Vranov nad Dyjí existují tři nejoblíbenější cyklotrasy. První cyklotrasou je nejvyhledávanější trasa Vranovska, nese název Vranov nad Dyjí-Hardegg přes národní park Podyjí a je dlouhá 32 kilometrů (Vranov nad Dyjí-Vranovský zámek-Podmyče-přechod Podmyče / Felling-Felling-Hardegg-přechod Hardegg / Čížov-Hardeggská vyhlídka-Čížov-hájenka Lesná-Lesná-Švýcarské údolí-Vranovská přehrada-Vranov nad Dyjí). Druhá trasa je Vranov nad Dyjí-Bítov a měří 35 kilometrů (Vranov nad Dyjí-Lančov-zřícenina Cornštejn-obec Bítov-hrad Bítov-Chvalatice-Zálesí-Vranovská pláž-Vranov nad Dyjí). Poslední trasou Vranovska, která dosahuje délky 49 kilometrů je Vranovské Zajordání (Vranov nad Dyjí-Lančov-Jazovice-Starý Petřín-Podhradí nad Dyjí-Stálky-Šafov-přechod Šafov / Langau-Langau-Riegersburg-Felling-přechod felling / Podmyče-Vranovský zámek- Vranov nad Dyjí).

Dále Vranovskem prochází tři dálkové cyklotrasy, a to Greenways Praha-Vídeň (456 kilometrů, z toho 350 v České republice, Praha-Tábor-Jindřichův Hradec-Vranov nad Dyjí-Znojmo-Valtice-Stockerau-Vídeň), Mlynářská stezka (189 kilometrů, Nové Město na Moravě-Velké Meziříčí-Náměšť nad Oslavou-Mohelno-Jevišovic-Vranov nad Dyjí-Hardegg-národní park Podyjí) a Česko-rakouská příhraniční trasa (306 kilometrů, Horní Dvořiště-Nově Hradý-Nová Bystřice-Vranov nad Dyjí-národní park Podyjí-Znojmo-Břeclav).¹¹⁴

Mezi další cyklotrasy, které jsou na Znojmsku, patří Do kopce a z kopce Rakouskem a Českem (58 kilometrů, Znojmo-Hnanice-Niederfladnitz-Hardegg-Čížov-Lukov-Hradiště-Znojmo), Ze Znojma na sever (45 kilometrů, Znojmo-Kuchařovice-Tvořihráz-Želetice-Horní Dunajovice-Višňové-Mikulovice-Plaveč-Hluboké Mašůvky-Znojmo), Hradý a zámky česko-rakouského příhraničí (53 kilometrů, Vranov nad Dyjí-

¹¹³ REITEROVÁ, L., M. ŠKORPÍK et al. *Plán péče o národní park Podyjí a jeho ochranné pásmo 2012-2020*. Znojmo: Správa národního parku Podyjí, 2012.

¹¹⁴ *Cyklotrasy a cyklostezky: Vranovsko, NP Podyjí, Vranov nad Dyjí*. [online]. [cit. 2013-1-17]. Dostupné z: <http://www.vranovnaddyji.cz/cykloturistika/cyklotrasy.html>

Nový Petřín-Šafov-Podhradí nad Dyjí-Uherčice-Korolupy-Svobodův mlýn-Zblovce-Bítov-Lančov-Vranov nad Dyjí) a Za tajemstvím vína (53 kilometrů, Znojmo-Strachotice-Slup-Jaroslavice-Chvalovice-Šafov-Havraníky-Znojmo). Na tyto trasy jsou vhodná horská a trekingová kola, na trase Hrady a zámky česko-rakouského příhraničí lze použít všechny druhy kol.¹¹⁵

Znojemskem také prochází cyklotrasa č. 5009 (Břežany-Miroslav-Moravský Krumlov), která je dlouhá 24 kilometrů. V mikroregionu Hrušovansko lze nalézt tři cyklostezky. Jsou to stezky Ahoj sousede (38 kilometrů, Hevlín-Jevišovka-Nový Přerov-Wildendürnbach-Neudorf-Laa/T-Hevlín), Po rovince (44 kilometrů, Hevlín-Jevišovka-Hrušovany nad Jevišovkou-Pravice-Šanov-Velký Karlov-Dyjákovice-Hevlín) a Muchova stezka (Šanov-Sportcentrum-Emin zámek-Hrabčcí studánka-Velký Karlov-Šanov), která je nazvaná po Alfonsi Muchovi, který na Emině zámku rozvíjel svůj talent.¹¹⁶

5.3 Pěší turistika

V turistické oblasti Znojemsko a Podyjí je velmi oblíbená a rozšířená také pěší turistika. Více jak 100 kilometrů značených turistických tras nabízí bilaterální území národního parku Podyjí-Thayatal. Voleny jsou trasy tak, aby mohli turisté navštívit na obou stranách státní hranice četné historické památky i přírodní charakteristiky národního parku, atraktivní skalní vyhlídky, říční údolí a vřesoviště.

Ve východní, střední a západní části Podyjí jsou umístěny tři turistické hraniční přechody Hnanice-Heiliger Stein (Svatý kámen), Čížov-Hardegg a Podmyče-Felling. Tyto přechody umožňují turistům na obou stranách kombinovat výletní trasy územím na české i rakouské straně národního parku. Pásovým značením a směrovkami Klubu českých turistů jsou označeny pěší stezky v národním parku Podyjí. V národním parku Thayatal jsou stezky a okruhy značeny logem národního parku Thayatal a barevnými tabulemi s názvy tras.¹¹⁷

V národním parku Podyjí existuje 15 turistických tras, jedná se o pěší trasy Klubu českých turistů. Je zde vyznačeno pět okruhů a poté jedna červená trasa (necelých 31 kilometrů, Znojmo-Devět mlýnů), dvě modré trasy, tři zelené trasy a čtyři

¹¹⁵ *Turistické trasy*. [online]. © 2012 [cit. 2013-1-17]. Dostupné z: <http://www.znojemsko.info/turisticke-trasy.php>

¹¹⁶ *Cyklostezky mikroregionu*. [online]. © 2013 [cit. 2013-1-17]. Dostupné z: <http://www.hrusovansko.cz/cyklostezky/>

¹¹⁷ LAZÁREK, P. *Průvodce Národním parkem Podyjí – Thayatal pěšky a na kole*. Brno: K-public, 2007. ISBN 978-80-902504-9-9.

žluté. První modrou trasou je trasa Podmolí-Lipínská cesta-Devět mlýnů (šest kilometrů) a druhou modrou trasu, dlouhou přes devět kilometrů, představuje trasa Lesná-Čížov-Hardeg (Hardeggská vyhlídka). První zelená trasa je dlouhá přes šest kilometrů (Hradiště-Králův stolec-Andělský mlýn-okraj lesa), druhá měří přes čtyři kilometry (Podmolí-Nový hrádek) a třetí dosahuje délky necelých dvou kilometrů (Vranov-Benátky-visutá lávka).

Co se týče žlutých tras, tak první je dlouhá přes šest kilometrů (Mašovice-Nivky u Podmolí), druhá měří něco přes dva kilometry (Hradiště-Kočíčí údolí), třetí je nejdelší (téměř 14 kilometrů, Znojmo-Trauznitzské údolí-Sealsfieldův kámen-Cesta Jaroslava Krajčího-Papírna-Hnanice-Heiliger Stein) a čtvrtá dosahuje délky necelých tří kilometrů (Lesná-Lusthaus-Ledové sluje).

Jak již bylo zmíněno, v národním parku se nachází pět okruhů, jedná se o okruhy Popický okruh (necelých pět kilometrů, Popice-Sealsfieldův kámen-Trauznitzské údolí-silnice), Hardeggský okruh (přes dva kilometry, Keple-Plačkova Studánka-Hardeg), Claryho okruh (necelých šest kilometrů, Státní hranice-Podmyčestudánka H. Mniskové-zámek-Vranov-Mniskův kříž-Claryho kříž-Granátová zátoka), Felicitin okruh (tři a půl kilometru, Benátky-Felicitina studánka-zámek-Vranov) a Okruh H. Mniskové (skoro tři kilometry, Vranovský zámek-Tanečnice-Maria Schulz-studánka H. Mniskové-Felicitina studánka-Vranovský zámek).¹¹⁸

V národním parku Thayatal se nachází šest pěších tras. První trasou je Thayatalweg (Cesta údolím Dyje), která je dlouhá šest kilometrů, začíná v Hardeggu u mostu a končí v obci Merkersdorf. Druhá trasa Einsiedlerweg (Poustevník) je stezka, která měří pět kilometrů a návštěvníky přivede na úzký meandr východně od Hardeggu, odkud lze spatřit hrad Hardeg. Třetí trasa Hardegger Rundwanderweg (Okružní trasa okolo Hardeggu) měří tři a půl kilometru a zahrnuje pohled na středověký hrad a předměstí Hardeggu. Trasa Merkersdorfer Rundwanderweg (Okružní trasa u obce Merkersdorf) dosahuje délky pět kilometrů a směřuje od obce Merkersdorf do údolí Dyje. Pátou trasou je Kajaweg (Trasa hradu Kaja, dlouhá jeden kilometr) a poslední trasa nese název Hennerweg (asi dva kilometry), začínající u Návštěvnického centra národního parku Thayatal, vede ke skalní vyhlídce nad Hardeggem.¹¹⁹

¹¹⁸ REITEROVÁ, L., M. ŠKORPÍK et al. *Plán péče o národní park Podyjí a jeho ochranné pásmo 2012-2020*. Znojmo: Správa národního parku Podyjí, 2012.

¹¹⁹ *Podyjí z druhé strany: 6 nezapomenutelných procházek Thayatalem*. [online]. © 2012 [cit. 2013-1-18]. Dostupné z: <http://www.nppodyji.cz/podyji-z-druhe-strany-6-nezapomenutelnych-prochazek>

Ve městě Znojmě se nachází pět pěších tras. První tři jsou trasy Historickými cestami Okrašlovacího spolku (tři kilometry, Směrovník u pivovaru-Gránické údolí-kaple sv. A. Paduánského-Oborného cesta-rozcestník u pivovaru), Za poznáním dějin Hradiště (tři kilometry, Rozcestí u počátku křížové cesty v Gránicích, Spálený mlýn, stará hradištská cesta-Křížovnická ulice), Po vyhlídkách Znojma (jeden a půl kilometru, Radniční věž-Vlkova věž-vyhledka Na káro-vyhledka Mikulášské náměstí-vyhledka od znojemského hradu-vyhledka z ulice Přemyslovců-Radniční věž).

Poslední dvě pěší trasy města Znojma jsou trasy Po technických a světských stavebních zajímavostech (dva a půl kilometru, Radniční věž-pivovar-Muzeum motorizmu, což je bývalá vodárna-železniční viadukt-znojemské podzemí, křížový sklep Přímětice) a Po církevních památkách centra Znojma (dva kilometry, Radniční věž-Kostel sv. Mikuláše-Kaple sv. Václava-Kostel sv. Jana Křtitele-Kostel sv. Alžběty-Kostel sv. Rostislava-Kostel Nalezení sv. Kříže-Kostel sv. Michala-Minoritský klášter-Rotunda Panny Marie a sv. Kateřiny).

V turistické oblasti lze nalézt i další pěší trasy. Za zmínku stojí například trasy Za největší sbírkou vycpaných psů (13 kilometrů, Bítov-Zblovice-hrad Bítov-Vranovská přehrada-Bítov), Sklepními uličkami na Lampelberg (18 kilometrů, Hnanice-Šatov-Chvalovice-Dyjákovičky-Ječmeniště-Lampelberg, Dyjákovičky), Po vyhlídkách v okolí Vranova (sedm kilometrů, Vranov nad Dyjí-Mniszkův kříž-Onšov-Claryho kříž-Granátová zátoka-hráz přehrady-Vranov), Krajem Suchého Čerta (15,5 kilometrů, Jevišovice-Boskovštejn-Jiřice u Moravských Budějovice-Bukovina-údolí Nedveky-Střelice-Jevišovice) nebo Za romantikou Podyjí (26,5 kilometrů, Hnanice-Šobes-Příčky-Nový Hrádek-Lukov-Na Keplech-Ledové sluje-Zadní Hamry-Vranov nad Dyjí).

Mezi další trasy patří Za mexickým císařem (19,5 kilometrů, Čížov-Hardegg-Umlaufberg-Kaja-Merksdorf-Hardegg-hardecký okruh-Čížov), Za zázračnou vodou a ještě lepším vínem (20 kilometrů, Hnanice-Šobes-U milíře-Nivky-Andělský mlýn-Králův stolec-Hradiště-Znojmo), Kde tvořil Charles Sealsfield (15,5 kilometrů, Hnanice-Baštův mlýn-Sealsfieldův kámen-Trouznické údolí-Konice-Kraví hora-Znojmo) a Z Vranova do Vranova Thayatalem i Podyjím (25 kilometrů, Vranov nad Dyjí-Podmyče-Felling-Maxplateau-Hardegg-Na Keplech-Ledové sluje-Vranov nad Dyjí).¹²⁰

¹²⁰ *Turistické trasy*. [online]. © 2012 [cit. 2013-1-17]. Dostupné z: <http://www.znojmsko.info/turisticke-trasy.php>

6 SPOLUPRÁCE A PROPAGACE

6.1 Partnerská města

Partnerská města jsou města, která spolupracují vzájemně mezi sebou, snaží se pěstovat kulturní pouta a kontakty mezi svými obyvateli. Město Znojmo má celkem devět partnerských měst, již více než 20 let s některými udržuje kontakt. Od roku 1991 do roku 2012 bylo partnerským městem Znojma i holandské město Harderwijk. Zastupitelstvo Harderwijk se rozhodlo v minulém roce ukončit formální spolupráci s městem Znojmem z důvodu naplnění cílů, vytýčených ve smlouvě o partnerství z roku 1991. Výměny zkušeností v oblasti samosprávy měst, poznání jiné kultury a propojení aktivit v oblasti vzdělávání, sportu a kultury patřily tehdy k hlavním cílům. 20-ti letá spolupráce tedy loňským rokem skončila.¹²¹

Nejstarším partnerským městem Znojma je italské město Pontassieve, které podepsalo smlouvu o partnerství v roce 1963. V roce 1970 uzavřelo Znojmo partnerství se dvěma městy. Prvním městem bylo slovenské město Nové zámky (město na jihu Slovenska, dnes důležitý železniční uzel Slovenska) a druhé město bylo polské město Strzegom (významné centrum těžby žuly), které leží v polské části Krkonošsko-jesenického podhůří.

V roce 1996 navázaly partnerství dvě městské části italského města Trento, které bylo v roce 2007 zvoleno městem s nejzdravějším životním prostředím v Itálii. Šlo o městské části Villazzano a Povo, které se na svazích Tyrolských Alp vysoko nad městem rozkládají. Od roku 1997 Znojmo spolupracuje s německým partnerským městem Torgau, které se nachází v severozápadním Sasku u řeky Labe (správní centrum oblasti Severní Sasko).

V roce 1998 navázalo Znojmo partnerství s rakouským městem Retz, které leží ve spolkové zemi Dolní Rakousko na severozápadní oblasti Weinviertel v okrese Hollabrunn. Retz je město, které se rozprostírá nedaleko moravských hranic (asi 12 kilometrů jihozápadně od Znojma) a je známé jako vinařská obec. V roce 2004 podepsala smlouvu o partnerství slovenská městská část Bratislavy Ružinov a od roku 2011 je dalším partnerským městem Znojma chorvatské přístavní město Makarska,

¹²¹ BÁRTOVÁ, R. *Harderwijk ukončil spolupráci*. [online]. © 2012 [cit. 2013-1-20]. Dostupné z: <http://www.znojmocity.cz/harderwijk-ukoncil-spolupraci/d-25836/p1=1002>

které je i turistickým letoviskem, protože se rozkládá na pobřeží Jaderského moře ve střední Dalmácii.¹²²

V rámci spolupráce partnerských měst probíhají výměnné studijní pobyty mezi žáky základních škol i studenty středních škol. Zájmové a sportovní kluby také úzce spolupracují, například volejbalisté, rybáři, fotbalisté, tenisté a fotoklub. Nejvíce spolupracuje město Znojmo s Rakouskem, a to hlavně v rámci akcí, které jsou spojeny s vínem.

V rámci propagace spolupráce partnerských měst se každoročně v květnu pořádá akce s názvem Dny partnerských měst. Pořadatelem této akce je město Znojmo a převážně se tato akce koná na Horním náměstí ve Znojmě. Tato akce je dvoudenní, každé město zde má svůj stánek, ve kterém představuje své gastronomické speciality nebo suvenýry. Jedná se například o italské víno, těstoviny a olivy, rakouské dýňové bulky nebo slovenské sýry a klobásy. Suvenýry je možné si odnést domů. Představují se zde i folklórní a jiné soubory z jednotlivých měst.¹²³

Také některé ostatní obce na Znojemsku mají své partnerské obce. Jaroslavice spolupracují od roku 2002 se dvěma rakouskými partnerskými obcemi, Seefeld-Kadolz a Himberg. Partnerskou obcí Jevišovic je rakouská obec Retzer Land, Hnanice spolupracují s rakouskou obcí Retzerbach a Hrušovany nad Jevišovkou mají partnerskou obec rakouskou Laa an der Thaya.

6.2 Projekty přeshraniční spolupráce

V období 2008 až 2012 podali obce, spolky a různá sdružení celkem 39 projektů, které byly zaměřené na cestovní ruch a přeshraniční spolupráci. Tyto projekty jsou financovány z Fondu malých projektů v rámci programu Evropská územní spolupráce – Operační program Přeshraniční spolupráce Rakousko – Česká republika na období 2007 až 2013. Fond malých projektů může podpořit projekt maximálně 85-ti procenty z celkových způsobilých nákladů, žadatel o dotaci musí mít partnera projektu v podporovaném území.¹²⁴

¹²² ČEJKOVÁ, M. *Partnerská města*. [online]. © 2008 [cit. 2013-1-20]. Dostupné z: <http://www.znojmocity.cz/partnerska-mesta/d-2981/p1=1079>

¹²³ BÁRTOVÁ, R. *Dny partnerských měst se vydály*. [online]. © 2012 [cit. 2013-1-20]. Dostupné z: <http://www.znojmocity.cz/dny-partnerskych-mest-se-vydarily/d-26736/p1=1002>

¹²⁴ *Fond malých projektů*. [online]. © 2010 [cit. 2013-1-22]. Dostupné z: <http://rrajm.cz/fond-malych-projektu>

Regionální monitorovací výbor rozhodl o přidělení podpory 35 projektům v oblasti Znojemska a Podyjí, čtyři projekty byly staženy před schválením. Proces schvalování projektů měl 11 kol. Dotace byly schvalovány v eurech. Celkem poskytli Fond malých projektů těmto projektům 399 045 eur (v přepočtu asi 9 976 125 korun), spolufinancování činilo celkem 84 292,02 eur (v přepočtu asi 2 107 300 korun).

V prvním kole, které proběhlo v roce 2008, byl schválen projekt Informační a orientační systém města Hrušovany nad Jevišovkou, zelená pro Vaše pohodlí (žadatel město Hrušovany nad Jevišovkou, dotace 8 544,20; spolufinancování 1 507,80). V druhém kole (2008) byl přijat projekt Kostely příhraničních obcí Hnanice a Retzbach (žadatel obec Hnanice, dotace 17 204, spolufinancování 3 036) a projekt Bavíme se společně (žadatel městys Šatov, dotace 9 600,75; spolufinancování 1 694,25).

Ve třetím kole (2009) bylo schváleno devět projektů. Jedná se o projekty Svatý Klement Maria Hofbauer – 100 let od svatořečení (žadatel obec Hodonice, dotace 19 675,80; spolufinancování 3 472,20), Společná propagace okresu Znojmo a Hollabrunn na mezinárodním veletrhu cestovního ruchu Regiontour 2010 – Vinařství jako fenomén (žadatel Znojemský regionální rozvoj, o.p.s., dotace 19 944,40; spolufinancování 3 519,60), Twin City Retz – Znojmo (žadatel město Znojmo, dotace 15 473, spolufinancování 2 731), Slavnosti chleba 2009 (žadatel obec Slup, dotace 13 622,95; spolufinancování 2 404,05).¹²⁵

Mezi další projekty, schválené ve třetím kole, patří Děti bez hranic (žadatel obec Dobšice, dotace 2 694,50; spolufinancování 475,50), Poznáváme společně přeshraniční sousedy (žadatel Zájmové sdružení obcí Hrušovansko, dotace 10 285, spolufinancování 1 815), Vzdělávání pracovníků z oblasti cestovního ruchu a kultury (žadatel Znojemská beseda, dotace 14 086,20; spolufinancování 2 485,80), Víno a historie (žadatel město Jevišovice, dotace 11 760,60; spolufinancování 3 262,40) a Za společnými kořeny šramlové hudby Česka a Rakouska (žadatel Občanské sdružení Na Věčnosti, dotace 4 726, spolufinancování 901).

Ve čtvrtém kole (2009) byly uznány projekty Vavřínecké slavnosti bez hranic (žadatel město Hrušovany nad Jevišovkou, dotace 10 455, spolufinancování 1 845), Podnikání bez hranic (žadatel Okresní hospodářská komora Znojmo, dotace 6 686,95; spolufinancování 1 180,05), Masopust ve Slupi (žadatel obec Slup, dotace 3 723, spolufinancování 657) a Partnerská olympiáda 2009 (žadatel obec Rudlice, dotace 3 407,65; spolufinancování 601,35).

¹²⁵ FMP-Přijaté projekty. [online]. © 2010 [cit. 2013-1-22]. Dostupné z: <http://rrajm.cz/prijate-projekty#>

V pátém kole (2010) byl schválen projekt Podpora rozvoje vícedenní pobytové turistiky v destinaci Tourist region Podyjí (žadatel Občanské sdružení Suchý Čert z Jevišovic, dotace 13 557, spolufinancování 2 393), v šestém kole (2010) byl přijat projekt Učíme se porozumět (žadatel obec Dobšice, dotace 2 550, spolufinancování 450). V sedmém kole (2010) byly podpořeny projekty Víno a cestovní ruch na Znojemsku a Dolním Rakousku (žadatel Sdružení znojemských vinařů, dotace 7 282, spolufinancování 1 286), Za cykloturistikou na Hrušovansko (žadatel Zájmové sdružení obcí Hrušovansko, dotace 12 029, spolufinancování 2 123,92), Mezinárodní dětský letní tábor (žadatel obec Dobšice, dotace 8 569, spolufinancování 2 143,40) a Společná propagace regionů na veletrhu Regiontour 2011 (žadatel Znojemský regionální rozvoj, o.p.s., dotace 7 940, spolufinancování 1 402).

V osmém kole (2011) byly přijaty projekty Přeshraniční Čejkovické slavnosti (žadatel obec Čejkovice, dotace 5 994, spolufinancování 1 058,08), Volný pohyb služeb po ukončení přechodného období v oblasti jižní Moravy a Dolního Rakouska (žadatel Okresní hospodářská komora Znojmo, dotace 6 583, spolufinancování 1 646,18) a Kulturní odpoledne v Hnanicích (žadatel obec Hnanice, dotace 7 119, spolufinancování 3 051,24). V devátém kole (2011) byly uznány projekty Česko-rakouské setkání Hevlínů (žadatel obec Hevlín, dotace 16 333, spolufinancování 7 000,33) a Slavnostní otevření Muchovy cyklostezky (žadatel obec Šanov, dotace 14 998, spolufinancování 2 647,84).¹²⁶

V desátém kole (2012) byly schváleny projekty Kostel sv. Jiljí v Jaroslavicích – místo setkávání (žadatel Římskokatolická farnost Jaroslavice, dotace 19 971, spolufinancování 3 524,49), Přeshraniční spolupráce v pohybu služeb a podnikání – informace podnikatelům z malých a středních podniků a v cestovním ruchu v regionu jižní Morava a Dolní Rakousko (žadatel Okresní hospodářská komora Znojmo, dotace 16 960, spolufinancování 2 993,20) a Společná prezentace prostřednictvím katalogu (žadatel Zájmové sdružení obcí Hrušovansko, dotace 13 677, spolufinancování 2 414,67).

V posledním 11. kole (2012) byly podpořeny projekty Známé i neznámé památky Podyjí (žadatel Jihomoravské muzeum ve Znojmě, dotace 19 989, spolufinancování 3 527,73), 140 let Severozápadní dráhy – minulost a budoucnost důležité přeshraniční tepny (žadatel Jihomoravské muzeum ve Znojmě, dotace 18 297, spolufinancování 4 000,26), Příhraniční inlinová stezka (žadatel obec Jevišovice, dotace 16 783, spolufinancování 2 962,83), Společně pro rozvoj Jevišovicka a Retzer

¹²⁶ FMP-Přijaté projekty. [online]. © 2010 [cit. 2013-1-22]. Dostupné z: <http://rrajm.cz/prijate-projekty#>

Land (žadatel Dobrovolný svazek obcí Jevišovicka, dotace 12 194, spolufinancování 5 226,37) a Human – lidské partnerství bez hranic – setkání partnerských obcí (žadatel obec Rudlice, dotace 6 330, spolufinancování 2 852,48).¹²⁷

6.3 Propagace a reklama

Součástí propagace jsou informační centra. Informační centra poskytují zejména informace o turistických zajímavostech regionu, o ubytovacích a stravovacích zařízeních, kulturních, společenských a sportovních akcích, o rekreačních možnostech apod. Zajišťují prodej průvodců, map, cyklomap, turistických publikací, případně umožňují předprodej vstupenek na různé akce a další služby. V oblasti Znojemska a Podyjí se nachází šest certifikovaných turistických informačních center (TIC), jejichž certifikaci zajišťuje CzechTourism, neboli Česká centrála cestovního ruchu, která propaguje Českou republiku jako atraktivní turistickou destinaci doma i ve světě, ve spolupráci s Asociací turistických informačních center České republiky.¹²⁸

Certifikovaná turistická informační centra jsou Turistické informační centrum Znojmo (od roku 2006, na Obrokové ulici 10 a na Jižní přístupové cestě – Hradní ulice ve Znojmě), Turistické informační centrum Vranov nad Dyjí (od roku 2001, na Náměstí č. 47 ve Vranově nad Dyjí), Turistické informační centrum mikroregionu Hrušovansko (od roku 2007, na náměstí Míru č. 9 v Hrušovanech nad Jevišovkou), Přeshraniční informační centrum Hevlín (TIC, od roku 2007, Hevlín 491) a Muzeum a informační centrum Vedrovice (TIC, od roku 2010, Vedrovice 327, Loděnice).

V dubnu letošního roku (2013) se otevře ve Vlkové věži ve Znojmě nové Informační centrum VOC (vína originální certifikace) Znojmo s ochutnávkou vín. Mezi další informační centra patří například Městské informační centrum Moravský Krumlov (od roku 2000, součást Městského kulturního střediska, na náměstí T. G. Masaryka č. 40 v Moravském Krumlově), Informační centrum Jevišovice (od roku 2007, budova Kulturně-sportovního centra Sýpka v Jevišovicích) a Městské kulturní a informační centrum Miroslav (od roku 2001, na náměstí Svobody č. 13 v Miroslavi).¹²⁹

Nejnavštěvovanějším turistickým informačním centrem je Turistické informační centrum Znojmo, druhým nejnavštěvovanějším je Přeshraniční informační centrum Hevlín. Turistická informační centra, v Hrušovanech nad Jevišovkou a ve Vranově

¹²⁷ *FMP-Přijaté projekty*. [online]. © 2010 [cit. 2013-1-22]. Dostupné z: <http://raajm.cz/prijate-projekty#>

¹²⁸ *Informační centra v regionech*. [online]. © 2005-2013 [cit. 2013-1-25]. Dostupné z: <http://www.czechtourism.cz/informacni-centra/informacni-centra-v-regionech/>

¹²⁹ Osobní rozhovory, informační centra Znojemska a Podyjí, 23-24. 1. 2013.

nad Dyjí, sledují návštěvnost až od roku 2011 v rámci jednotného systému monitoringu turistických informačních center, kterou zavedla firma CzechTourism. Informační centrum v Jevišovicích a Miroslavi návštěvnost neeviduje z důvodu, že jsou informační centra spojena s provozem městských knihoven. Grafické znázornění statistického přehledu návštěvnosti informačních center Znojemska a Podyjí je možné nalézt v Příloze A.

Tabulka 5: Statistický přehled návštěvnosti informačních center Znojemska a Podyjí

Informační centra	2007	2008	2009	2010	2011	Celkem
Znojmo	28 505	41 808	56 124	71 462	74 796	272 695
Hevlín	330	4 671	7 007	8 858	8 558	29 424
Hrušovany nad Jevišovkou	nezjištěno	nezjištěno	nezjištěno	nezjištěno	624	624
Vranov nad Dyjí	nezjištěno	nezjištěno	nezjištěno	nezjištěno	4 383	4 383
Moravský Krumlov	nezjištěno	nezjištěno	nezjištěno	nezjištěno	3 015	3 015

Zdroj: Osobní rozhovory, informační centra Znojemska a Podyjí, 23-24.1.2013.

Do propagace a reklamy lze zahrnout i Znojenskou Besedu, což je příspěvková organizace města Znojma, která zajišťuje kulturní a společenské akce (nejvýznamnější jsou Znojenské kulturní léto, Znojenské historické vinobraní). Dále provozuje Městské divadlo Znojmo a zajišťuje vydávání a distribuci Znojenských listů. V oblasti cestovního ruchu zajišťuje propagaci města Znojma, poskytuje informační služby obyvatelům města a turistům, zprostředkovává některé služby a zabezpečuje průvodcovskou činnost. Provozuje prohlídky města a znojemského podzemí a Turistická informační centra.¹³⁰

Jako další součást propagace a reklamy Znojemska a Podyjí jsou letáky, brožury, články například ve Znojenských listech a Znojenském deníku. Téměř každá obec vydává Kalendář akcí na aktuální rok, také jsou publikovány informace o akcích, které se uskutečňují v létě, kupříkladu Vranovské kulturní léto nebo Znojenské kulturní léto. V zimě je ve Znojmě k dispozici například Znojenský advent, kde jsou popsány všechny kulturní události, které se v tomto období odehrávají.

Důležitá je také propagace v médiích. Vítězslav a Jan Ortrubovi natočili propagační film o Znojmě 2013, ve kterém vyzdvihli hlavní lákadla města Znojma.

¹³⁰ *Znojenská beseda*. [online]. 2008 [cit. 2013-1-30]. Dostupné z: <http://www.znojmocity.cz/znojemska-beseda/os-1025/p1=7577>

Ve filmu lze spatřit znojemské památky, cyklisty na stezkách národního parku Podyjí, okurky, víno, rytíře na koních při Znojemském historickém vinobraní, sportovce v plaveckém bazénu, chodce v historických uličkách, rybáře na řece Dyji nebo jarní přírodu údolí Dyje.

Znojemsko se také propaguje na každoročním lednovém brněnském veletrhu Go a Regiontour. Garantem expozice Znojemska na Regiontoursu 2013 byl Znojemský regionální rozvoj, o.p.s., ve spolupráci s městy, obcemi a městysy okresu Znojmo za účasti rakouských a českých regionů a mikroregionů. Turistům nabízela expozice možnosti cykloturistiky a pěší turistiky, ubytování, prohlídky hradů, zámků i sakrálních památek, koupání v moderních zařízeních, relaxaci u vody, posezení ve vinných sklípčích, nové Adrenalinové trasy Znojemského podzemí a jiné atraktivity.¹³¹

V únoru v roce 2011 proběhla v Louckém klášteře ve Znojmě přeshraniční konference Víno a cestovní ruch. Tuto konferenci pořádalo Sdružení znojemských vinařů Znojmo, Weinbauverein Retz a Okresní hospodářská komora Znojmo. Na této konferenci byla projednána témata jako například Víno a cestovních ruch na jižní Moravě a v České republice, Vinařský turistický program společnosti Znovín Znojmo, Možnosti podpory cestovního ruchu ve vinařské oblasti Morava a ve Znojemské vinařské podoblasti, Malá vinařská turistika na obou stranách státní hranice a byly zde představeny akce, které se ve Znojemské vinařské podoblasti konají.¹³²

Společnou propagaci turistické destinace Podyjí zajišťuje uskupení měst, obcí, sdružení a podnikatelských subjektů Tourist region Podyjí. Na jejich internetových stránkách je možné nalézt průvodce Podyjím, který se může stát při návštěvách měst, zámků, hradů, pamětihodností a přírodních krás pomocníkem. Pomáhá také s hledáním informací o společenských událostech, kulturních a sportovních akcích, báječné gastronomii, folkloru a skvělém víně.¹³³

¹³¹ *Znojmo jelo do Brna s horkou novinkou, na Regiontoursu představilo nově budované adrenalinové trasy podzemí.* [online]. © 2013 [cit. 2013-1-30]. Dostupné z: <http://www.znojmocity.cz/znojmo-jelo-do-brna-s-horkou-novinkou-na-regiontoursu-predstavilo-nove-budovane-adrenalinove-trasy-podzemi/d-30695>

¹³² *Konference Víno a cestovní ruch.* [online]. © 2011 [cit. 2013-1-30]. Dostupné z: <http://www.znojmocity.cz/konference-vino-a-cestovni-ruch/d-19091/p1=1002>

¹³³ *Co je Tourist region Podyjí?* [online]. [cit. 2013-1-30]. Dostupné z: <http://www.touristregionpodyji.cz/trp.html>

7 MATERIÁLNĚ-TECHNICKÁ ZÁKLADNA CESTOVNÍHO RUCHU

7.1 Ubytovací a stravovací zařízení

Ubytovací služby umožňují přechodné ubytování nebo přenocování účastníkům cestovního ruchu, a to mimo jejich trvalého bydliště. Do ubytovacích služeb patří i uspokojování dalších potřeb, které souvisí s přechodným ubytováním nebo přenocováním. Do roku 1989 ve Znojmě bylo pět hotelů a dvě turistické ubytovny. Po roce 1989 se rozšířilo soukromé podnikání, které přineslo rozvoj v oblasti restauračních a ubytovacích zařízení.

Podle Českého statistického úřadu se nyní v oblasti Znojemska a Podyjí nachází celkem 99 hromadných ubytovacích zařízení, z toho tři čtyřhvězdičkové hotely, 14 tříhvězdičkových, čtyři dvouhvězdičkové hotely, 35 penzionů, osm kempů, 14 chatových osad, osm turistických ubytoven a 13 ostatních hromadných ubytovacích zařízení jinde neuvedených. Nejvyšší návštěvnosti dosahují hotely, kempy a penziony. Na Znojemsku se nachází hotely převážně střední a nižší kategorie. Tabulkové a grafické znázornění statistických přehledů kapacity a návštěvnosti hromadných ubytovacích zařízení je uvedeno v Příloze B.

Z osobních rozhovorů, vedených v hotelech ve Znojmě, bylo zjištěno, že na Znojemsku převládá asi v 90-ti procentech česká klientela, hotely navštěvují z poloviny jednotlivci a z poloviny organizované skupiny a ve srovnání s minulými léty klesl počet hostů asi o 15 procent. Hotely se snaží přilákat zákazníky mimosezónními slevami, speciálně cenově zvýhodněnými balíčky, komplexností služeb nebo různými bonusy jako například welcome (uvítací) drink zdarma a tak dále.

Z hotelů na Znojemsku lze uvést například hotel Savannah **** na Hatích-Znojmo, hotel Prestige **** ve Znojmě, hotel Bermuda *** ve Znojmě, hotel N *** v Příměticích, hotel U Divadla *** ve Znojmě, hotel Happy Star *** v Hnanicích, hotel Epopej *** v Moravském Krumlově, Hotel Pod Zámkem *** ve Vranově nad Dyjí, hotel Lahofer ve Znojmě a hotel Bítov na Bítově.¹³⁴

Z penzionů lze jmenovat kupříkladu penzion Gaudeo na Vranovské přehradě, penzion Solnice ve Znojmě, Cyklo penzion Koruna v Havraníkách, Cyklopenzion U Mikuláše ve Znojmě, penzion U Hrádku v Lukově, penzion Jelen ve Vranově nad Dyjí, penzion Přehrada ve Vranově nad Dyjí, penzion Kaplanka ve Znojmě,

¹³⁴ *Hotely a penziony*. [online]. © 2012 [cit. 2013-2-3]. Dostupné z: <http://www.znojemsko.info/ubytovani.php?page=hotely-a-penziony>

penzion Austis ve Znojmě a penzion Rokytná v Moravském Krumlově. Nachází se zde i dva motoresty, Motorest U Benziny ve Znojmě a Motorest E 59 v Oblekovicích.¹³⁵

V turistické oblasti se nalézají také chatové osady, například chatová osada U Lesa nebo chatová osada U Tobogánu na Vranovské přehradě, a ubytovny, kupříkladu Ubytovna Bítov v zátocě Horka na Bítově. Z kempů lze jmenovat Camping Vranovská pláž na Vranovské přehradě, Camp Bítov na Bítově a Camping Country v Hlubokých Mašůvkách.¹³⁶

S ubytováním souvisí také stravovací služby, které umožňují uspokojování základních potřeb účastníků cestovního ruchu během jejich přepravy i pobytu v cílovém místě. Problémem restauračních zařízení na Znojemsku je nedostatečný prostor pro větší počty organizovaných skupin, jen pár restaurací má uzpůsobenou restauraci i pro větší skupiny osob (například Restaurace na České nebo M centrum).

Maurerův výběr Grand-restaurant je nezávislý průvodce po nejlepších a nejzajímavějších restauracích v České republice. Je zde hodnocena nejen kvalita jídla, ale také obsluha, interiér a cena. Ze Znojemska spadá do Grand-restaurant hotel Lahofer ve Znojmě (Veselá ulice č. 13), který se zaměřuje na mezinárodní kuchyni. Ve sklepeních je možnost ochutnat aktuální nabídku Vinařství Lahofer. Hotel má svou vlastní bylinkovou zahrádku a pořádá pravidelné kulinářské akce.¹³⁷ Do roku 2012 sem patřil Moravský sklípek v Šatově a také Althanský palác Hotel ***, který v červnu roku 2012 ukončil svoji činnost.

Nově od roku 2013 existuje Maurerův výběr Grand-bar, což je nezávislý průvodce po nejlepších a nejzajímavějších barech v České republice. Hodnotí se kvalita nápojů, obsluha, interiér, atmosféra a cena. Patří sem v rámci Znojemska Veset Disco (Music club, specialitou je koktejl Sex on the Beach, Nádražní č. 179, Hrušovany nad Jevišovkou), Praha (Cocktail bar, Music bar, Bar&Restaurant, zaměřuje se na exotické koktejly, Pražská č. 2a, Znojmo) a Bowling bar Znojmo (specialitou je více druhů vodky a fernetu, Krylova č. 11, Znojmo). Posledním barem, který sem spadá je Illegal bar (Cocktail bar, Café bar, Bar&Restaurant, Sokolská č. 18, Znojmo), který nabízí například vzácné rumy z centrální Ameriky, točené belgické kvasnicové pivo Hoegaarden nebo třicet druhů Mojit.¹³⁸

¹³⁵ *Hotely a penziony*. [online]. © 2012 [cit. 2013-2-3]. Dostupné z: <http://www.znojemsko.info/ubytovani.php?page=hotely-a-penziony>

¹³⁶ *Campy a ubytovny*. [online]. © 2012 [cit. 2013-2-3]. Dostupné z: <http://www.znojemsko.info/ubytovani.php?page=campy-a-ubytovny>

¹³⁷ *Lahofer hotel*. [online]. [cit. 2013-2-4]. Dostupné z: <http://www.grandrestaurant.cz/restaurace-detail/lahofer-hotel>

¹³⁸ *Illegal bar*. [online]. [cit. 2013-2-4]. Dostupné z: <http://www.grandbar.cz/detail-baru/illegal-bar>

Celkem je na Znojemsku v provozu 72 restaurací, 19 kaváren, tři čajovny, 38 vinařství, vináren nebo vinoték a 12 klubů nebo barů. Restaurace, které se nachází na Znojemsku, jsou například Restaurace u Radnice ve Znojmě, Café Restaurant U zlaté konve ve Znojmě, Cafe Restaurant-Phoenix ve Znojmě, restaurace U Vodnáře na Vranovské přehradě a Excalibur City – zur Tafelrunde na Hatích-Znojmo, které nabízí rytířské menu, dobovou obsluhu a masové speciality.¹³⁹

Z kaváren lze jmenovat například Cafe Muzeum, Cafe Port, Cafe Cappuccino, Cafe Galerie a Cukrárna-kavárna Brtník (všechny ve Znojmě). Nachází se zde také kluby a bary, kupříkladu Gogo music klub, LaRutka music club, Cheignon Music Club, Bar Podsvětí (všechny ve Znojmě) nebo Bowling bar v Příměticích. Na Znojemsku lze navštívit i řadu vináren, například Moravský sklípek v Šatově, vinárnu Modrý sklep v Novém Šaldorfě, vinárnu U Kaplana ve Znojmě, Vinárnu u Legionáře ve Znojmě nebo vinárnu U krále Jana.

Co se týče ubytovacích a stravovacích služeb, tak chybí v turistické oblasti Znojemska a Podyjí hotely a restaurace vyšší kategorie. Důvodem může být malá návštěvnost (pouhých deset procent) zahraniční klientely, která vyžaduje kvalitnější služby. Není důvod ani motivace majitelů těchto zařízení na situaci něco měnit. Důkazem toho je, že se v Maurerově výběru Grand-restaurant nachází pouze jediné zařízení (hotel Lahofer ve Znojmě) z celé oblasti. Majitelé restaurací a některých hotelů (přejí si zůstat v anonymitě) se obávají poklesu návštěvnosti, který by mohl nastat v případě experimentování s gastronomickými specialitami. Proto vsázejí na „českou klasiku“ a českému klientovi tedy nezbyvá nic jiného, než se spokojit s méně kvalitními službami, pokud chce tuto oblast navštívit. Dále majitelé těchto zařízení argumentují nedostatkem finančních prostředků na rekonstrukce a vybavení zařízení a nízkou platební schopností obyvatelstva.

7.2 Infrastruktura dopravy

Železniční doprava na Znojemsku se traduje od roku 1866, trať Vídeň-Znojmo-Praha zažila největší rozmach mezi léty 1871 až 1914, kdy zde projelo 40 vlakových souprav denně. V roce 1871 byl na této trati vytvořen 220 metrů dlouhý a 48 metrů vysoký železniční viadukt. Starý most dosloužil roku 1992 a byl nahrazen novým. Je největším objektem na trati bývalé Severozápadní dráhy z Vídně do Prahy. Most byl

¹³⁹ Restaurace. [online]. © 2012 [cit. 2013-2-4]. Dostupné z: <http://www.znojemska.info/gastro.php?page=restaurace>

vyhlášen technickou památkou. Znojmo je důležitý dopravní uzel, leží na spojnici tratí Okříšky-Znojmo-Šatov a Znojmo-Břeclav, jedná se o celostátní dráhy. Dopravcem na železničních tratích jsou České dráhy a.s. V současnosti je zajištěno železniční spojení například trasy Praha-Znojmo-Vídeň, Znojmo-Brno-Ostrava, Znojmo-Břeclav-Bratislava.¹⁴⁰

Traťový úsek Znojmo – Šatov byl v listopadu 2009 elektrizován. Přímé spojení mezi Znojmem a Vídní, včetně zvýšení traťové rychlosti umožňuje tato elektrizace a rekonstrukce trati. Uskutečnila se také realizace nového železničního viaduktu přes řeku Dyji na původních pilířích a kompletní rekonstrukce železniční stanice ve Znojmě. Dvě nová nástupiště a nové zastřešení ostrovního nástupiště byla vybudována v železniční stanici. Moderní informační systém je nainstalován ve stanici, tvoří ho osm informačních panelů a staniční rozhlas. Doplněno hlasovými majáčky pro usnadnění orientace nevidomých a slabozrakých spoluobčanů je rozhlasové zařízení. Tato stavba stála 1 231 000 korun a byla financována prostřednictvím Státního fondu dopravní infrastruktury.¹⁴¹

V Moravském Krumlově byla koncem roku 2009 dokončena kompletní rekonstrukce budovy vlakového nádraží. Do oprav investovaly České dráhy 9 700 000 korun. Vybudováno bylo rovněž i nové autobusové nádraží. V Jihomoravském kraji je příměstská a regionální železniční doprava plně začleněna do integrovaného dopravního systému (Integrovaný dopravní systém Jihomoravského kraje). V etapách probíhala integrace železnic, jako poslední byla zaintegrována prvního července 2010 oblast Znojemska. V provozu je v současnosti šest linek rychlíků a spěšných vlaků a 19 linek vlaků osobních.¹⁴²

V současnosti je na Znojemsku 985 kilometrů silnic, z toho je 65 kilometrů silnic první třídy, 381 silnic druhé třídy a 540 silnic třetí třídy.¹⁴³ Město Znojmo je křižovatkou dvou významných silničních komunikací, které představují spojnici nadregionálního charakteru: I/38 (E59) Mladá Boleslav-Jihlava-Znojmo státní hranice ČR/ Rakousko a I/53 (Brno) Pohořelice-Znojmo. Tyto silnice jsou spojnici do Brna, na dálnici D1 u Jihlavy na Prahu. I/38 navazuje na silnici B303 a pak na dálnici 122 do Vídně.

¹⁴⁰ Osobní rozhovor s Ing. Pavlem Liškou (vedoucí Odboru dopravy Znojmo), Městský úřad ve Znojmě, 6.2.2013.

¹⁴¹ *Traťový úsek Šatov – Znojmo elektrizován*. [online]. © 2009-2012 [cit. 2013-2-10]. Dostupné z: <http://www.szdc.cz/pro-media/tiskove-zpravy/satov-znojmo-hotovo.html>

¹⁴² Osobní rozhovor s Ing. Pavlem Liškou (vedoucí Odboru dopravy Znojmo), Městský úřad ve Znojmě, 6.2.2013.

¹⁴³ *Veřejná databáze ČSÚ: Délka silnic a dálnic*. [online]. © 2013 [cit. 2013-2-10]. Dostupné z: http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?vua=tabulka&cislotab=DOP5012PU_OK&vo=tabulka&kapitola_id=572

Nyní je zajištěno silniční spojení tras Praha-Znojmo-Vídeň, Znojmo-Brno-Ostrava, Znojmo-Mikulov-Bratislava, Znojmo-Jindřichův Hradec-Tábor, České Budějovice.

Důležité pro město Znojmo je vybudování silničního obchvatu, který by ze Znojma odvedl tisíce aut a kamionů. Asi 25 000 aut projede denně městem, počet by snížil obchvat až na polovinu. Celý obchvat je rozdělen do tří etap a měl by měřit devět kilometrů. V únoru 2007 byla zahájena první etapa, která zahrnovala území Únanovská křižovatka-Suchohrdelská křižovatka. Z celkové délky stavby 3 037 metrů je hotových 1 400 metrů. Nyní se pracuje na druhé etapě, která povede územím Únanovská křižovatka-Kasárenská křižovatka-napojení na E 38. Délka stavby je 3 532 metrů. Třetí etapu výstavby obchvatu bude tvořit stavba Znojmo-Hatě, která je ve fázi projekce. Občanské sdružení Obchvat komplikuje soudními žalobami celou výstavbu obchvatu. V listopadu 2011, při výstavbě druhé etapy, našli archeologové památky z doby kamenné a železné, čímž se opět výstavba zdržela. Stále tedy není dokončena ani jedna etapa.¹⁴⁴

Městská hromadná doprava (MHD) ve Znojmě vznikla v 50. až 60. letech. Do roku 2009 provozoval MHD dopravce ČAS-Service, a.s. (byl to následník ČSAD), zajišťoval sedm linek. Od ledna 2010 začala provozovat MHD Znojmská dopravní společnost (ZDS) PSOTA, s.r.o. Prvního července 2010 se rozšířil integrovaný dopravní systém (IDS) na Znojmsko, jedná se o šestou etapu IDS Jihomoravského kraje. Došlo tím k propojení dvou největších měst jižní Moravy Brna a Znojma. Rozšířením integrace vznikly i nové železniční linky. IDS zajišťuje především ZDS PSOTA a také BDS - BUS. Většina autobusů jezdí na plyn.

Prvního září 2010 začal fungovat nový autobusový terminál ve Znojmě. Stavba začala na jaře a byla dokončena v říjnu (stavěl se tři měsíce, stál skoro 80 000 000 korun, polovinu dotovala Evropská unie). Byl vystavěn autobusový terminál pro dálkovou dopravu a IDS, terminál pro městskou hromadnou dopravu (MHD) a proběhla zde také rekonstrukce komunikace ulice Dr. Milady Horákové, včetně chodníku a cyklostezky. Mezi společnostmi, které zajišťují linkovou dopravu, patří ZDS PSOTA, s.r.o.; TREDOS, s.r.o.; Břežanská dopravní společnost, s.r.o.; Bítešská dopravní společnost, s.r.o., a TRADO-BUS, s.r.o. Mezi společnostmi, které zajišťují dálkovou dopravu, patří ICOM Transport, a.s.; VEOLIA Transport, ZDS PSOTA, s.r.o.; ČAS Znojmo, s.r.o.; H.F.TOUR, s.r.o., a A-Z BUS, s.r.o.¹⁴⁵

¹⁴⁴ Osobní rozhovor s Ing. Karlem Žampou (vedoucí Oddělení územního plánování Odboru výstavby), Městský úřad ve Znojmě, 6.2.2013.

¹⁴⁵ Osobní rozhovor s Ing. Pavlem Liškou (vedoucí Odboru dopravy Znojmo), Městský úřad ve Znojmě, 6.2.2013.

Nedaleko Znojma se nachází vnitrostátní neveřejné letiště Znojmo patřící společnosti Letiště Znojmo, s.r.o., s travnatou přistávací drahou o délce 860 metrů, které je využíváno pro sportovní účely. Ve Znojmě je provozována také statická doprava. U statické dopravy existuje problém v počtu parkovacích míst, parkovací stání v Městské památkové rezervaci ve Znojmě jsou zpoplatněna. V centru Znojma je povolená rychlost 30 kilometrů v hodině.

Cílem do budoucna je omezovat automobilovou dopravu, podporovat rozšiřování a zkvalitňování městské dopravy ve Znojmě (rozvíjet dopravu a modernizovat dopravní infrastrukturu). Mezi aktivity do budoucna patří především zefektivnit systém parkování a snížit negativní vlivy dopravy na životní prostředí a obyvatelstvo, vytvořit dopravní generel, optimalizovat počet parkovacích a odstavných stání, rekonstruovat místní komunikace.

Pro rozvoj CR ve městě je důležité prodloužení rychlostní komunikace Vídeň-Hatě ke Znojmu. Tímto prodloužením by pak vznikla trasa Vídeň-Hatě-Znojmo až k Jihlavě, kde by se napojila na dálnici D1 na Prahu, čímž by se začlenil tento region do perspektivní dopravní koncepce České Republiky i evropské komunikační sítě. Orgány města Znojma zatím o toto prodloužení nejeví velký zájem.¹⁴⁶

7.3 Kulturní, sportovní a jiná zařízení

Do kulturních zařízení patří divadla, kina, muzea a galerie. Na Znojmsku se nachází jediné divadlo, Městské divadlo Znojmo. V druhé polovině 19. století bylo staré městské divadlo ve špatném stavu, proto se postavilo v roce 1900 nové divadlo. Stavbu divadla projektoval vídeňský architekt Alexander Graf. Toto divadlo v sobě zahrnuje některé prvky Jubilejního městského divadla ve Vídni (dnes Volksoper). Divadlo prošlo rekonstrukcí v letech 1992 až 2000.¹⁴⁷

Na Znojmsku lze nalézt i Kino Svět, ke kterému patří i galerie, kavárna a půjčovna filmů, Kinosál Moravský Krumlov nebo Letní kino Miroslav. Celkem je k vidění deset muzeí, například Muzeum Pohádkový svět skřítků na Bítově, City of Rolftown – 1. evropské muzeum Buffalo Billa a Pony expresu v Hrušovanech nad Jevišovkou (westernová tematika, expozice starých psacích strojů), Muzeum

¹⁴⁶ Osobní rozhovor s Ing. Karlem Žampou (vedoucí Oddělení územního plánování Odboru výstavby), Městský úřad ve Znojmě, 6.2.2013.

¹⁴⁷ KACETL, J. 77 *divů Znojma*. Znojmo: Znojmská beseda, 2008.

vinařství a bednářství v Louckém klášteře ve Znojmě (Znovín Znojmo) a Jihomoravské muzeum ve Znojmě.

Zajímavá jsou také muzea: Muzeum motorismu ve Znojmě (automobily, motocykly a další do roku 1950), První české muzeum motocyklů v Lesné (historické motocykly a automobily), Tatra Muzeum Bítoň, Muzeum zemědělství ve Slupi-Oleksovičkách, Minimuzeum obrany hranic Dyjákovice a Muzeum ve Vedrovicích (archeologická expozice na téma Vedrovice před 6 000 lety).¹⁴⁸

Galerií je v současnosti 15, jedná se například o Minoritský klášter ve Znojmě (stálá expozice Neživá a živá příroda Znojemska, Archeologie na Znojemsku, Černé řemeslo nebo Orientální zbraně), Dům umění ve Znojmě (stálá expozice Staré umění Znojemska, Gotické a barokní umění ze sbírek Jihomoravského muzea nebo Mince zemí Koruny české), Galerie umění ve Znojmě (expozice obrazů, uměleckých děl a soch), Galerie Sláma ve Znojmě (výstava keramiky) a Galerie Zámek Lubo v Podhradí nad Dyjí (sbírka celoživotního díla surrealistického výtvarníka a umělce Lubo Kristka).¹⁴⁹

Řadu možností sportovního vyžití nabízí Znojmsko a Podyjí. Jsou zde sportovní centra (například Kulturně-sportovní centrum Sýpka v Jevišovicích, Sportcentrum Šanov), kuželny (Bowling Sport Bar ve Znojmě, Kuželna Ctidružice), tenisové haly (Oddychové a relaxační centrum ČAS ve Znojmě, Tenisový areál – Znojmo Leska), tenisové kurty (v Jevišovicích, v Lesné, v Suchohrdlicích) zimní a letní stadion ve Znojmě, lezecké stěny (Lezecká stěna – Hala TJ Znojmo, Lezecká stěna v Jevišovicích), posilovny (Mediclub ve Znojmě, MediFitness ve Znojmě), fitness centra (Fitness Laura ve Znojmě, Fitness Hany Bany ve Znojmě), možnosti pro skateboarding, squash, paintball, bojové sporty, rybolov, aerobik a spoustu dalších.¹⁵⁰

Možností ke koupání je také mnoho, ve Znojmě lze navštívit Městskou plovárnu Louka nebo Městské lázně. Najít je možné koupaliště i v okolí, například v Hlubokých Mašůvkách, Mramotvicích, Olbramovicích, Trstěnicích nebo ve Vrbovci. Navštěvované je i Koupaliště Pohoda v Únanově nebo Kemp a koupaliště ve Vémyslicích.

¹⁴⁸ Muzea. [online]. [cit. 2013-2-15]. Dostupné z: <http://www.znojmocity.cz/muzea/os-3970/p1=4891>

¹⁴⁹ Adresář: Znojmo. [online]. [cit. 2013-2-15]. Dostupné z: http://www.znojmocity.cz/vismo/ou.asp?podtyp=2&id_org=19341&hledani=1&p1=4891&query=&di_typZari_zeni_h=4655&di_oblast_h=null&submit=Vyhledat

¹⁵⁰ Adresář: Znojmo. [online]. [cit. 2013-2-15]. Dostupné z: http://www.znojmocity.cz/vismo/ou.asp?podtyp=2&id_org=19341&hledani=1&p1=4891&query=&di_typZari_zeni_h=4677&di_oblast_h=null&submit=Vyhledat

8 DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ O POVĚDOMÍ OBČANŮ ČESKÉ REPUBLIKY A DOLNÍHO RAKOUSKA O TURISTICKÉ OBLASTI ZNOJEMSKO A PODYJÍ

8.1 Metodika výzkumu

Pro zjištění povědomí občanů České republiky a Dolního Rakouska o turistické oblasti Znojemska a Podýjí byl použit kvantitativní výzkum. Technikou sběru dat bylo dotazníkové šetření, které bylo prováděno osobním dotazováním. Celkem bylo osloveno 150 respondentů, z toho 120 z České republiky a 30 z Dolního Rakouska. Jednalo se o náhodný výběr.

V České republice byl po 20-ti respondentech výzkum proveden celkem v šesti oblastech, a to v oblastech měst Slavonice, Olomouc, Ostrava, České Budějovice, Hradec Králové a Praha. V Dolním Rakousku bylo dotazováno 30 respondentů ve městech Retz a Hollabrunn. Výzkum byl prováděn od srpna do listopadu 2012.

Cílem tohoto dotazníkového šetření bylo zjistit nejlákavější oblast cestovního ruchu z pohledu obyvatel České republiky a Dolního Rakouska. Stanovená hypotéza byla taková, že nejlákavější oblastí cestovního ruchu je vinařství. Na základě vyhodnocení dotazníkového šetření byla hypotéza potvrzena.

Celkem bylo respondentům položeno 24 otázek, z toho 16 uzavřených, ve kterých byl nabídnut výběr z několika variant odpovědí, a sedm polouzavřených, ve kterých byla kromě výběru z několika variant i možnost jiné odpovědi. Součástí dotazníkového šetření byl také bod, ve kterém byla žádost o vyjádření názoru nebo připomínek respondentů k úrovni cestovního ruchu Znojemska a Podýjí. Dále zde mohli uvést jejich nápady a podněty pro zkvalitnění služeb a větší atraktivitu této oblasti.

8.2 Vyhodnocení dotazníkového šetření

Vyhodnocení je provedeno nejprve celkově, dále dle jednotlivých oblastí a na závěr podle pohlaví, věku a dosaženého vzdělání. Z celkového počtu 150 respondentů zavítalo do turistické oblasti Znojemska a Podýjí celkem 120 osob, z toho 90 z České republiky a 30 z Dolního Rakouska. Většinou navštívili oblast čtyřikrát a více. Podle zaměření se nejvíce jednalo o vinařské akce, dále o hrady, zámky

a zříceniny, rekreační oblast Vranovská přehrada a národní park Podyjí. U vinařských akcí je pořadí návštěvnosti Znojemské historické vinobraní, ochutnávka vín a vinných sklípků, Putování po vinohradech a další.

Nejnavštěvovanějšími památkami dle výsledků je zámek Vranov nad Dyjí, hrad Bítov a zřícenina hradu Cornštejn. Z jiných atraktivit převažovala návštěva areálu Excalibur City na Hatích, prohlídka Rotundy svaté Kateřiny ve Znojmě, Znojemského podzemí a Slovanské epopeje, donedávna umístěné v Moravském Krumlově. Jako nejlákavější oblast Znojemska a Podyjí označili dotázaní ve většině vinařské akce, na dalších místech byly historické památky a národní park Podyjí.

Turisté se většinou ubytovali v penzionech, u známých a příbuzných a naposledy v hotelích, kempech a dalších. Úroveň ubytovacích služeb hodnotili jako vynikající a dostačující, úroveň stravovacích zařízení dosáhla hodnocení známek jedna, dva a někdy i tři (na škále jedna až pět). Dopravu do oblasti volili většinou vlastní, pouhých 20 procent návštěvníků používalo autobusovou a vlakovou dopravu. Dopravní spojení hodnotí jako ucházející.

Do jednoho dne dovolené na osobu je ochotno 65 procent hostů investovat maximálně 1 000 korun, 35 procent hostů od 1 001 do 2 000 korun a šest procent hostů by investovalo více. Dotazníkové šetření ukázalo, že největší reklamou je vlastní zkušenost, a proto se v převážné většině návštěva Znojemska a Podyjí uskutečnila na doporučení známých a příbuzných. Pouze malé množství oslovil internet, letáky, brožury a média.

Z dotazů vyplynulo, že pouhých 50 procent návštěvníků má povědomí o informačních centrech a hodnotí je jako dostupné, v dostatečném množství a s nabídkou informací byli spokojeni. Do Znojemska a Podyjí se hodlá vrátit 81 procent dotázaných, kteří by doporučili návštěvu i svým známým a kolegům, 17 procent by se chtělo možná vrátit a dvě procenta respondentů již nechtějí tuto oblast navštívit. Pobyt v oblasti Znojemska a Podyjí ohodnotilo 32 procent osob známkou jedna, 56 procent známkou dvě, 11 procent známkou tři a jedno procento známkou pět.

Dotazníkového šetření se zúčastnilo 45 procent mužů a 55 procent žen. Devíti procentům respondentů bylo do 20 let, 42 procentům od 21 do 40 let, 41 procentům od 41 do 60 let a osmi procentům dotázaných bylo nad 60 let. Co se týče vzdělání oslovených, dosáhlo 16 procent osob základního vzdělání, 50 procent středoškolského a 34 procent vysokoškolského vzdělání.

V oblasti města Slavonice bylo dotázaných 20 osob a všichni oslovení oblast Znojensko a Podyjí navštívili. Jako největší atraktivitu zvolili vinařské akce, především Znojenské historické vinobraní a ochutnávku vín, dále pak hrady, zámky a zříceniny. Pobytu vystavili známky jedna a dva, určitě se chtějí do této oblasti vrátit a návštěvu by všem vřele doporučili. V oblasti města Olomouc se dotazovalo 20 respondentů a 18 z nich navštívilo Znojensko a Podyjí. Na první místo umístili vinařské akce a poté hrady, zámky a zříceniny. Pobyt ohodnotili známkou dvě, většina by se do Znojenska a Podyjí chtěla vrátit a návštěvu by doporučila svým známým a kolegům.

Na Ostravsku všech 20 oslovených Znojensko a Podyjí navštívilo. Hodnocení nejlákavější oblasti rovnoměrně rozdělili mezi historické památky, národní park Podyjí a vinařské akce. Pobyt ocenili známkou jedna a dva, všichni by návštěvu doporučili a rádi by se do této oblasti vrátili. V Českých Budějovicích a okolí poskytlo odpovědi 20 dotázaných, 18 z nich ve Znojensku a Podyjí bylo. První místo v hodnocení největší atraktivity udělili historickým památkám a druhé místo vinařským akcím. Pobyt ohodnotilo 14 dotázaných známkou jedna a čtyři známkou dvě. Všichni by návštěvu této oblasti doporučili.

V oblasti města Hradec Králové to bylo horší. Znojensko a Podyjí nenavštívilo 14 respondentů, pouze šest ano. Prvenství rozdělili mezi národní park Podyjí a vinařské akce, pobytu udělili známku jedna, dva, ale i tři. Většina z nich by návštěvu doporučila a o návratu do této oblasti uvažují. Z 20 dotázaných v hlavním městě Praze zavítalo do Znojenska a Podyjí pouhých osm oslovených. Pořadí atraktivnosti oblastí seřadili na vinařské akce, historické památky a národní park Podyjí. Pobyt ocenili známkou jedna a dva, polovina by se chtěla do oblasti vrátit a návštěvu by taktéž doporučila.

Poslední oblastí výzkumu byla oblast partnerských měst Znojenska a Podyjí Retz a Hollabrunn v Dolním Rakousku. Oslovených bylo celkem 30 a všichni Znojensko a Podyjí navštívili. Nejvíce se zajímají o vinařské akce, neboť oblast Dolního Rakouska je rovněž známou vinařskou oblastí. Dále je do této oblasti láká návštěva národního parku Podyjí a dalších atraktivit. Jako největší atraktivitu pochopitelně všichni zvolili vinařské akce a pobyt, strávený ve Znojensku a Podyjí, ohodnotili známkou jedna. Do této oblasti se často vracejí, návštěvu již několik let známým i kolegům doporučují a budou v tom i nadále pokračovat.

Vyhodnocení podle pohlaví ukázalo, že ženy většinou lákají historické památky a přírodní atraktivity, muže naopak vinařské akce. Návštěvníci do 20 let jezdí zejména na Znojenské historické vinobraní a Vranovskou přehradu, oslovení od 21 do 40 let

se zajímají o celou nabídku Znojemska a Podyjí. Věková skupina od 41 do 60 let preferuje vinařské akce a účastníky nad 60 let lákají znojemské památky, především Rotunda svaté Kateřiny a Znojemské podzemí. Hosté se základním vzděláním dávají přednost vinařským akcím, středoškolsky vzdělané osoby pokrývají návštěvnost ve všech oblastech a lidé s vysokoškolským vzděláním se zajímají o národní park Podyjí, památky, ale také o vinařské akce.

V dotazníkovém šetření, v bodu číslo 21, vyjadřovali respondenti své názory nebo připomínky k úrovni cestovního ruchu ve Znojemsku a Podyjí. Oslovení zde vyzdvihovali příjemné vystupování personálu po celou dobu pobytu, výborné značení ve městě Znojme a včasné odjezdy autobusů. Dále chválili celkové zlepšení služeb a informovanosti a nápad troubení ponocného v sezóně ve městě Znojme. Celkově byla většina dotazovaných s návštěvou spokojena, hodnotila cestovní ruch na slušné úrovni, velmi se jim tato oblast líbila, především památky, i prostředí (příjemní lidé).

V tomto bodu dotazníkového šetření dále respondenti uváděli nápady a podněty pro zkvalitnění služeb a větší atraktivnost Znojemska a Podyjí. Mezi nejčastější nápady patřilo zorganizování nových akcí, vylepšení starých akcí, zlepšení dopravy, zkvalitnění silnic, vybudování obchvatu Znojma a zlepšení standardu služeb, zejména zkvalitnění služeb ve stravovacích zařízeních. Dalšími nápady byly například zlepšit informovanost, více reklamy a propagace, zlepšit regeneraci měst (oživení, obnovení), nižší ceny a více stromů. V příloze C lze nalézt vzor dotazníkového šetření, grafické znázornění vyhodnocení dotazníkového šetření je uvedené v příloze D.

9 DOPORUČENÍ A NÁVRHY PRO ZVÝŠENÍ ATRAKTIVNOSTI OBLASTI

V turistické oblasti Znojensko a Podyjí se nachází velké množství kulturně-historických památek, které jsou v provozu od května do října. Pro zvýšení návštěvnosti a atraktivnosti památek by bylo dobré snažit se tyto památky využít i mimo sezónu, například v období Vánoc, Velikonoc, Masopustu a dalších. Bítovský hrad se snaží již několik let přilákat návštěvníky i mimo sezónu, zejména v době adventu. Pořádá zde prohlídky vánočně vyzdobeného hradu, které jsou zakončeny dobovou vánoční hostinou, doprovázenou vánočními písněmi a koledami. Tato akce se stala velmi oblíbenou a vyhledávanou, a proto by se akce podobného charakteru mohli rozšířit i na ostatní památky.

Dotazníkové šetření bohužel poukázalo na to, že národní park Podyjí navštívilo ze 120 dotazovaných pouze 12 procent. Proto by bylo dobré tento park zpopularizovat akcemi, například vyhlídkovými lety nad národním parkem Podyjí-Thayatal. Dalším návrhem na zvýšení zájmu o národní park je vybudování nouzových nocovišť, díky kterým by se dalo provozovat vícedenní putování národním parkem Podyjí-Thayatal. Národní park Podyjí je nejmladším národním parkem, tudíž o něm někteří obyvatelé České republiky málo ví, proto by se měl lépe a více propagovat, například upoutávkami v médiích.

Znojensko a Podyjí je důležitým centrem vinařství, doporučením pro tuto oblast je i nadále pokračovat v pořádání stávajících vinařských akcí, případně jejich rozšíření, a rozvíjení spolupráce s vinařskou oblastí Dolní Rakousko. Problémem většiny organizovaných vinařských akcí jsou nezajištěné ubytovací služby, pořádají se například různá posezení ve sklípčích s občerstvením, která ale nezahrnují přenocování. Z tohoto důvodu by se měl vymyslet vinařský balíček, který by zahrnoval jak ubytování, stravování, tak i posezení s doprovodným programem.

Problém rekreační oblasti Vranovská přehrada spočívá v sezónnosti. Tento problém by se dal vyřešit pořádáním akcí i mimo sezónu, například Otužilé Vánoce na Vranovské přehradě nebo Vranovská brusle a další akce, zaměřené na zimní sporty. Velký zájem je o akce, které jsou spojené s plavbami na lodích po Vranovské přehradě. Těchto akcí není bohužel dostatek, bylo by vhodné tyto akce rozšířit. Návštěvnost této rekreační oblasti je ovlivněna počasím, některé akce (například Benátská noc) se konají pod širým nebem, a proto by se mělo vybudovat mobilní zastřešení.

Oblast Znojemska a Podyjí nabízí mnoho cyklostezek a pěších tras. Do budoucna by se měly tyto stezky udržovat. Jelikož se stává cykloturistika velmi oblíbeným sportem, bylo by dobré dále budovat nové stezky, na místech, kde dosud nejsou, a tím rozšířit síť cyklostezek v této oblasti. Někteří turisté si stěžují na turistická informační centra, která, podle jejich názoru, poskytují málo informací o atraktivitách. Proto by se tyto služby měly zlepšit, týká se to i propagace na internetu, na kterém je občas problém najít konkrétní informace.

Na Znojemsku by bylo potřeba zřídit hotely vyšší kategorie, z důvodu nedostatku těchto zařízení, které by přilákaly náročnější klientelu, čímž by se zvýšil standard poskytovaných služeb. Do budoucna by se měla zlepšit i úroveň stravovacích služeb. Ve Znojemsku a Podyjí se nachází málo stravovacích zařízení, která by byla uzpůsobena pro větší organizované skupiny. Proto by se měly stravovací zařízení snažit tento problém řešit, například vybudováním oddělených salónků. V oblasti dopravy by bylo potřeba zkvalitnit úroveň silnic, dále dobudovat obchvat Znojma a vyřešit problém parkovacích míst v centru, zejména u hotelů.

Protože turistická oblast Znojemska a Podyjí nabízí velké množství atraktivit, bylo by dobré spojit tyto atraktivity do jednoho balíčku, který by nesl například název „Maraton turistickou oblastí Znojemska a Podyjí“. Tento balíček by byl víkendový a zahrnoval by následující program. První den by byl zaměřen na návštěvu zámku Vranov nad Dyjí, hradu Bítov a zříceniny Cornštejn, zakončen by byl pobytem na Vranovské přehradě s noční plavbou po řece Dyji s kulturním programem.

Druhý den by se účastníci podívali do národního parku Podyjí, dále by si prohlédli Znojemské podzemí, Rotundu svaté Kateřiny a další znojemské památky. Večer by se přesunuli turistickým vláčkem do některého z vinných sklepů, kde by proběhla ochutnávka specialit znojenské kuchyně a tradičních vín s doprovodem cimbálové muziky. Balíčků takového typu by se dalo vymyslet několik, vzhledem k počtu atraktivit v oblasti.

ZÁVĚR

Diplomová práce měla za cíl analyzovat potenciál cestovního ruchu turistické oblasti Znojemska a Podyjí. V jednotlivých kapitolách byla zmapována konkrétní nabídka nejvýznamnějších a nejlákavějších oblastí této lokality. Turistická oblast Znojemska a Podyjí nabízí různé formy cestovního ruchu, například kulturně-poznávací, sportovně-rekreační nebo také pěší turistiku, cykloturistiku, enoturistiku, lyžařskou turistiku, vodní turistiku a hippoturistiku.

Tato práce poukázala na významnou a dlouhou historii měst a obcí, nacházejících se v turistické oblasti Znojemska a Podyjí. Analýzou této oblasti bylo zjištěno, že se zde nachází obrovské množství zajímavých kulturně-historických památek. Jedná se o hrady, zámky, zříceniny, tvrze, rozhledny a výhlídky, kostely, kaple, kláštery a jiné. K nejnavštěvovanějším patří hrad Bítov, zámek Vranov nad Dyjí, Znojenské podzemí, Rotunda svaté Kateřiny ve Znojmě a Muchova Slovanská epopej v Moravském Krumlově (přemístěna do Prahy).

Oblast Znojemska a Podyjí se může pochlubit i přírodními atraktivitami, například národní přírodní rezervací Krumlovsko-rokytenské slepencové skály, národní přírodní památkou Miroslavské kopce a přírodním parkem Gránice. Nejvýznamnější přírodní atraktivitou je však národní park Podyjí-Thayatal, ve kterém je k vidění kupříkladu 77 zvláště chráněných druhů rostlin nebo 12 zvláště chráněných druhů motýlů. V roce 1999 byla uzavřena spolupráce mezi národním parkem Podyjí a národním parkem Thayatal, která se neustále rozvíjí.

Pěstování vinné révy na Znojemsku se rozvíjelo již v době Velkomoravské říše. Z toho vyplývá, že vinařství má na Znojemsku dlouhou tradici. Znojenská vinařská podoba patří k nejvýznamnějším vinařským oblastem. Nejslavnější vinicí je vinice Šobes, ze které pochází Ryzlink rýnský, zařazený mezi tisíc nejlepších vín světa. Ve Znojemsku a Podyjí začala postupně vznikat vinařská sdružení a stala se hlavními organizátory většiny vinařských akcí. Mezi nejnavštěvovanější patří Znojenské historické vinobraní, Festival VOC (vína originální certifikace) a putování po vinohradech a vinných sklepech.

Jako další atraktivita turistické oblasti Znojemska a Podyjí byla v této práci uvedena rekreační oblast Vranovská přehrada, která vyhrála anketu Kemp roku 2012. Této přehradě se lidově říká Moravský Jadran. Diplomová práce také zmapovala rozsáhlou síť turistických stezek a cyklostezek. Nejvíce těchto tras prochází národním

parkem Podyjí. Znojmsko a Podyjí spolupracuje s množstvím partnerských měst, jen samotné město Znojmo jich má devět.

V rámci Operačního programu Přeshraniční spolupráce Rakousko – Česká republika bylo schváleno 35 projektů, zaměřených na cestovní ruch a přeshraniční spolupráci. Důležitou součástí propagace a reklamy jsou turistická informační centra (TIC), kterých je šest. Další kapitola nabídla přehled ubytovacích, stravovacích, kulturních, sportovních a jiných zařízení, kterých je zde velké množství. Statistické přehledy kapacity ubytovacích zařízení však ukázaly, že se počet snížil, čímž se snížila i návštěvnost. Důvodem je dlouhodobá ekonomická krize a stále stoupající nezaměstnanost. Součástí této kapitoly byla i infrastruktura dopravy. Stálým problémem v oblasti dopravy zůstává dobudování obchvatu města Znojma, špatný stav některých silnic a nedostatek parkovacích míst.

Výzkumnou částí této práce bylo dotazníkové šetření o povědomí občanů České republiky a Dolního Rakouska o turistické oblasti Znojmsko a Podyjí, které bylo provedeno osobním dotazováním v oblasti měst Slavonice, Olomouc, Ostrava, České Budějovice, Hradec Králové, Praha, Retz a Hollabrunn. Nejméně navštívili Znojmsko a Podyjí občané z Prahy a Hradce Králové, nejčastěji zavítali občané z Dolního Rakouska a Slavonicka. Jako největší atraktivitu označila většina dotazovaných vinařské akce. Nejčastěji navštívili Znojmské historické vinobraní a ochutnávky vín ve vinných sklípkách.

Dalším cílem diplomové práce bylo uvedení návrhů a doporučení, jak zpopularizovat oblast s nižší atraktivitou. Jednalo se například o využití kulturně-historických památek i mimo sezónu, rozšíření a zkvalitnění služeb a propagace národního parku Podyjí, které by přispělo k vyššímu zájmu o tento park. Dalším návrhem bylo vymyslet vinařský balíček, který by zahrnoval jak posezení ve sklípku s doprovodným programem, tak i ubytování a stravování. Doporučeními v rámci Vranovské přehrady bylo kupříkladu rozšířit a organizačně zabezpečit konání akcí i za nepříznivého počasí.

Mezi další doporučení pro zvýšení atraktivnosti patřilo například rozšíření cyklostezek, zlepšení propagace, jak v informačních centrech, tak na internetu, dále zlepšení úrovně ubytovacích a stravovacích služeb a dobudování obchvatu města Znojma. Pro zvýšení popularity oblasti by měl sloužit návrh na vytvoření balíčku, který by se skládal z návštěvy kulturně-historických památek, přírodních atraktivit a vinného sklípku.

Hypotézou diplomové práce bylo potvrdit či vyvrátit, zda je nejlákavější oblastí z pohledu obyvatel České republiky a Dolního Rakouska a z pohledu přínosu cestovnímu ruchu vinařství. Z dotazníkového šetření jasně vyplývá, že se tato hypotéza potvrdila. Statistické přehledy ukazují vyšší návštěvnost kulturně-historických památek, kde je snadné zmapovat počty návštěvníků podle vstupenek. Velká část vinařských akcí (například různé ochutnávky vín a akce v soukromých vinných sklepech) však neevduje návštěvnost, proto je obtížné rozhodnout o nejnavštěvovanější oblasti cestovního ruchu. Jelikož je ale Znojemsko a Podyjí známé především vinařskou tradicí a obrovským počtem oblíbených vinných sklepů, lze se domnívat, že je vinařství nejlákavější oblastí cestovního ruchu.

Turistická oblast Znojemsko a Podyjí má i určité nedostatky, které by bylo dobré odstranit. Patří mezi ně například nedostatečná nabídka kvalitních domácích vín v místních restauracích, problém v dostupnosti vinných sklepů pro přijíždějící návštěvníky bez rezervace. Další slabinou jsou chybějící ubytovací a stravovací zařízení vyšší kategorie, špatný stav silnic a malé množství parkovišť. I přes tyto nedostatky lze konstatovat, že turistická oblast Znojemsko a Podyjí je velmi zajímavou oblastí, která nabízí velké množství atraktivit a služeb v rámci cestovního ruchu, a proto stojí za to ji navštívit.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Seznam použitých českých zdrojů

- DUDÁK, V. *Putování vinařským krajem*. Praha: Práh, 2011. ISBN 978-80-7252-324-5.
- GRMELA, V. *Kostely a kaple na Vranovsku*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2004. ISBN 80-7192-934-4.
- GROMBÍŘ, J. a J. GROMBÍŘ. *Průvodce sklepními uličkami jižní Moravy*. Brno: Nadace Partnerství, 2007. ISBN 978-80-239-9422-3.
- HAVLÍK, L. *Znojmo: Z minulosti města a jeho památek*. Brno: Krajské nakladatelství, 1956.
- IROVSKÝ, B. *Hrady a zámky na řece Dyji*. Znojmo: Družstevní agentura Znojma, 1990.
- JANKŮ, V. a J. SVOBODA. *Znojmo*. Úvaly: České panorama, 1994. s. 31. ISBN 80-901717-1-0.
- JANKŮ, V. et al. *Historie Znojma v obrazech*. Brno: K-Public, 2005.
- JANKŮ, V. *Znojenské Podyjí na kole i pěšky*. Znojmo: Richter-Znojmo, 1994. ISBN 80-900917-0-9.
- KACETL, J. *Cornštejn – hrad nad Dyjí*. Znojmo: Jihomoravské muzeum ve Znojmě s přispěním Okresního úřadu Znojmo, 2000. ISBN 80-902-383-4-3.
- KACETL, J. *77divů Znojma*. Znojmo: Znojemská Beseda, 2008.
- KOS, J. a M. Schneider. *Podyjí: nejkrásnější turistické trasy*. Praha: Freytag & Berndt, 2001. ISBN 80-7316-004-8.
- KROB, M. *Znojmo město památek*. Brno: Blok, 1974.
- KUSÁK, D., J. PAUKERT a K. JANÍČEK. *Státní zámek Vranov nad Dyjí*. Praha: ČTK-Pressfoto, 1988.
- LAZÁREK, P. *Průvodce Národním parkem Podyjí – Thayatal pěšky a na kole*. Brno: K-public, 2007. ISBN 978-80-902504-9-9.
- LÍBAL, D. a L. HAVLÍK. *Znojmo: Městská památková rezervace a památky v okolí*. Praha: Sportovní a turistické nakladatelství, 1961.

MALIVA, J. *Muchova Slovanská epopej*. Brno: Krajské středisko státní památkové péče a ochrany přírody, 1968. s. 6.

PERNICA, M. *Podyjí a Jihlavské vrchy*. Praha: Olympia, 1978.

RICHTER, V., B. SAMEK a M. STEHLÍK. *Znojmo*. Praha: Odeon, 1966.

SVOBODA, J. Nejstarší obrazárna v České republice. *Znojmo: V krajině středního Podyjí*. 1998, s. 10-11. ISSN 1211-6181.

SVOBODA, J. *Průvodce městem Znojmem: Kudy kam ve Znojmě: turistický průvodce*. Znojmo: Richter, 1990.

SVOBODA, J. *Průvodce městem Znojmem*. Znojmo: Městská osvětová beseda ve spolupráci s Okresním kulturním střediskem, 1989.

ŠIMEČEK, P., M. PLAČEK a V. SKÁLOVÁ. *Copuli lapidum III: Hradý a hrádky v povodí Dyje a Jevišovky*. Brno: Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Brně, 2008.

ŠTURC, L. *Znojmo – průvodce po městě*. Brno: K-public ve spolupráci s Jihomoravským muzeem ve Znojmě, 1994.

ŠTURC, L. *Znojmo – průvodce*. 3. vyd. Brno: K-public, 2006. ISBN 80-902504-5-9.

Seznam použitých internetových zdrojů

Adresář: Znojmo. [online]. [cit. 2013-2-15]. Dostupné z: http://www.znojmocity.cz/vismo/ou.asp?podtyp=2&id_org=19341&hledani=1&p1=4891&query=&di_typZarizeni_h=4655&di_oblast_h=null&submit=Vyhledat

Adresář: Znojmo. [online]. [cit. 2013-2-15]. Dostupné z: http://www.znojmocity.cz/vismo/ou.asp?podtyp=2&id_org=19341&hledani=1&p1=4891&query=&di_typZarizeni_h=4677&di_oblast_h=null&submit=Vyhledat

BÁRTOVÁ, R. *Dny partnerských měst se vydařily*. [online]. © 2012 [cit. 2013-1-20]. Dostupné z: <http://www.znojmocity.cz/dny-partnerskych-mest-se-vydarily/d-26736/p1=1002>

BÁRTOVÁ, R. *Harderwijk ukončil spolupráci*. [online]. © 2012 [cit. 2013-1-20]. Dostupné z: <http://www.znojmocity.cz/harderwijk-ukoncil-spolupraci/d-25836/p1=1002>

Blízké okolí. [online]. © 2012 [cit. 2012-12-15]. Dostupné z: <http://www.obec-bitov.cz/informace-o-obci/blizke-okoli/>

Campy a ubytovny. [online]. © 2012 [cit. 2013-2-3]. Dostupné z: <http://www.znojemsko.info/ubytovani.php?page=campy-a-ubytovny>

Co je Tourist region Podyjí? [online]. [cit. 2013-1-30]. Dostupné z: <http://www.touristregionpodyji.cz/trp.html>

Cyklotrasy a cyklostezky: Vranovsko, NP Podyjí, Vranov nad Dyjí. [online]. [cit. 2013-1-17]. Dostupné z: <http://www.vranovnaddyji.cz/cykloturistika/cyklotrasy.html>

Cyklostezky mikroregionu. [online]. © 2013 [cit. 2013-1-17]. Dostupné z: <http://www.hrusovansko.cz/cyklostezky/>

ČEJKOVÁ, M. *Partnerská města.* [online]. © 2008 [cit. 2013-1-20]. Dostupné z: <http://www.znojmocity.cz/partnerska-mesta/d-2981/p1=1079>

ČERNÁ, A. *Ve Znojmě obnovili tradici vynášení hroznového kozla.* [online]. © 1997-2013 [cit. 2013-1-14]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/brno/zpravodajstvi/_zprava/1052682

Evropský diplom. [online]. © 2012 [cit. 2013-1-8]. Dostupné z: <http://www.nppodyji.cz/evropsky-diplom>

FMP-Přijaté projekty. [online]. © 2010 [cit. 2013-1-22]. Dostupné z: <http://rrajm.cz/prijate-projekty#>

Fond malých projektů. [online]. © 2010 [cit. 2013-1-22]. Dostupné z: <http://rrajm.cz/fond-malych-projektu>

Hotely a penziony. [online]. © 2012 [cit. 2013-2-3]. Dostupné z: <http://www.znojemsko.info/ubytovani.php?page=hotely-a-penziony>

Hrad Hardegg. [online]. [cit. 2013-1-6]. Dostupné z: http://www.np-thayatal.at/cz/pages/hardegg-sehenswuerdigkeiten_detail.aspx?id=4&page=0&kat=-1&span=-1

Historie a kultura. [online]. © 2009 [cit. 2012-12-27]. Dostupné z: <http://dokrumlova.cz/historie-a-kultura>

Historie města Hrušovany nad Jevišovkou. [online]. © 2011 [cit. 2012-12-12]. Dostupné z: <http://www.hrusovany.cz/historie/d-1013/p1=52>

Historie města Jevišovice. [online]. © 2012 [cit. 2012-12-7]. Dostupné z: <http://www.jevisovice.cz/index.php?nid=885&lid=cs&oid=1074225>

Historie obce. [online]. © 2012 [cit. 2012-12-5]. Dostupné z: <http://www.obec-bitov.cz/informace-o-obci/historie/>

Historie plavby na Vranovské přehradě. [online]. © 2011 [cit. 2013-1-15]. Dostupné z: http://www.lodnidopravavranov.cz/historie_provozu.html

Historie vinobraní. [online]. © 2012 [cit. 2013-1-14]. Dostupné z: <http://www.znojemskevinobrani.cz/historie>

Illegal bar. [online]. [cit. 2013-2-4]. Dostupné z: <http://www.grandbar.cz/detail-baru/illegal-bar>

Informační centra v regionech. [online]. © 2005-2013 [cit. 2013-1-25]. Dostupné z: <http://www.czechtourism.cz/informacni-centra/informacni-centra-v-regionech/>

KACETL, J. *Sealsfieldův kámen.* [online]. © 2008 [cit. 2012-12-17]. Dostupné z: <http://www.znojmocity.cz/64-sealsfielduv-kamen/d-2878/p1=4894>

Konference Víno a cestovní ruch. [online]. © 2011 [cit. 2013-1-30]. Dostupné z: <http://www.znojmocity.cz/konference-vino-a-cestovni-ruch/d-19091/p1=1002>

KOS, J. *Návštěvnické středisko.* [online]. © 2012 [cit. 2013-1-2]. Dostupné z: <http://www.nppodyji.cz/navstevnicke-stredisko-cizov>

KRUPICOVÁ, I. *Historie.* [online]. © 2009 [cit. 2012-12-10]. Dostupné z: http://www.mesto-miroslav.cz/vismo/dokumenty2.asp?id_org=9537&id=1284&p1=1351

KRUPICOVÁ, I. *Památky města.* [online]. © 2009 [cit. 2012-12-20]. Dostupné z: http://www.mesto-miroslav.cz/vismo/dokumenty2.asp?id_org=9537&id=1576

Lahofer hotel. [online]. [cit. 2013-2-4]. Dostupné z: <http://www.grandrestaurant.cz/restaurace-detail/lahofer-hotel>

LAZÁREK, P. *Na kole.* [online]. © 2012 [cit. 2013-1-3]. Dostupné z: <http://www.nppodyji.cz/na-kole>

Management přírodního prostředí: Příroda. [online]. [cit. 2013-1-4]. Dostupné z: <http://www.np-thayatal.at/cz/pages/management-prirodnihoprostredi-101.aspx>

MOŠTĚK, M. *Znojmo má definitivně pivovar Hostan.* [online]. © 2010 [cit. 2012-11-19]. Dostupné z: http://znojemsky.denik.cz/zpravy_region/znojmo-ma-definitivne-pivovar-hostan20101214.html

Muzea. [online]. [cit. 2013-2-15]. Dostupné z: <http://www.znojmocity.cz/muzea/os-3970/p1=4891>

Národní přírodní rezervace Krumlovsko-rokytenské slepencové skály. [online]. © 2009 [cit. 2012-12-17]. Dostupné z: <http://dokrumlova.cz/priroda/slepence>

Natura 2000. [online]. © 2012 [cit. 2013-1-7]. Dostupné z: <http://www.nppodyji.cz/natura-2000>

NIPOS: Statistická data v publikacích: *Centrum informací a statistik kultury.* [online]. [cit. 2012-12-30]. Dostupné z: <http://www.nipos-mk.cz/?cat=126>

NP Podyjí: přeshraniční spolupráce. [online]. [cit. 2013-1-7]. Dostupné z: <http://www.np-thayatal.at/cz/pages/np-podyji-90.aspx>

Památky a zajímavosti. [online]. © 2012 [cit. 2012-12-30]. Dostupné z: <http://www.jevisovice.cz/index.php?nid=885&lid=cs&oid=695030>

Památky Vranova nad Dyjí. [online]. © 2007-2012 [cit. 2012-12-29]. Dostupné z: <http://www.ouvrnov.cz/pamatky-vranova-nad-dyji>

Podyjí z druhé strany: 6 nezapomenutelných procházek Thayatalem. [online]. © 2012 [cit. 2013-1-18]. Dostupné z: <http://www.nppodyji.cz/podyji-z-druhe-strany-6-nezapomenutelnych-prochazek>

Projekt příroda bez hranic. [online]. © 2012 [cit. 2013-1-8]. Dostupné z: <http://www.nppodyji.cz/projekt-priroda-bez-hranic>

Přehled poskytovaných služeb. [online]. [cit. 2013-1-15]. Dostupné z: <http://www.vranovska-plaz.cz/ubytovani/poskytovane-sluzby/prehled-poskytovanych-sluzeb.html>

Quaissova vinařská stezka. [online]. [cit. 2013-1-14]. Dostupné z: http://www.jaroslavictivinari.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=52&Itemid=18

Restaurace. [online]. © 2012 [cit. 2013-2-4]. Dostupné z: <http://www.znojensko.info/gastro.php?page=restaurace>

ROTHRÖCKL, T. *Správa NP: organizace.* [online]. © 2012 [cit. 2013-1-2]. Dostupné z: <http://www.nppodyji.cz/sprava-np-urad>

Sdružení znojemských vinařů: SZV. [online]. © 2013 [cit. 2013-1-13]. Dostupné z: <http://www.szv.estranky.cz/>

Spolurozhodování. [online]. [cit. 2013-1-5]. Dostupné z: <http://www.np-thayatal.at/cz/pages/spolurozhodovani-96.aspx>

Správní budova a návštěvnické centrum národního parku. [online]. [cit. 2013-1-5]. Dostupné z: <http://www.np-thayatal.at/cz/pages/spravni-budova-a-navstevnicke-centrum-narodniho-parku-81.aspx>

Státní zámek Uherčice. [online]. © 2012 [cit. 2012-12-30]. Dostupné z: <http://www.zamek-uhercice.cz/>

Traťový úsek Šatov – Znojmo elektrizován. [online]. © 2009-2012 [cit. 2013-2-10]. Dostupné z: <http://www.szdc.cz/pro-media/tiskove-zpravy/satov-znojmo-hotovo.html>

Turistický průvodce: Letem světem Znojemskem. [online]. [cit. 2013-1-12]. s. 21. Dostupné z: <http://www.goldenorange.cz/images/pruvodce/Default.html>

Turistické trasy. [online]. © 2012 [cit. 2013-1-17]. Dostupné z: <http://www.znojemsko.info/turisticke-trasy.php>

Veřejná databáze ČSÚ: Délka silnic a dálnic. [online]. © 2013 [cit. 2013-2-10]. Dostupné z: http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?voa=tabulka&cislatab=DOP5012PU_OK&vo=tabulka&kapitola_id=572

Veřejná databáze ČSÚ: Kapacity hromadných ubytovacích zařízení podle kategorie v turistických oblastech. [online]. © 2013 [cit. 2013-2-2]. Dostupné z: http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?voa=tabulka&cislatab=CRU6170PU_TO&&kapitola_id=653

Veřejná databáze ČSÚ: Návštěvnost hromadných ubytovacích zařízení podle kategorie v turistických oblastech. [online]. © 2013 [cit. 2013-2-2]. Dostupné z: http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?voa=tabulka&cislatab=CRU9010PU_TO&&kapitola_id=654

Více než polovina návštěvníků vyráží do Podyjí na kole. [online]. © 2012 [cit. 2013-1-17]. Dostupné z: <http://www.nppodyji.cz/vice-nez-polovina-navstevniku-vyrazi-do-podyji-na-kole>

VOC Znojmo: první apelační systém v České republice. [online]. [cit. 2013-1-12]. Dostupné z: <http://www.vocznojmo.cz/voc/informace-o-sdruzeni/voc-znojmo-prvni-apelacni-system-v-cr/>

Vranov nad Dyjí: informace. [online]. © 2011 [cit. 2012-11-31]. Dostupné z: <http://www.vranov-nad-dyji.eu/pro-turisty/vranov-nad-dyji-informace>

Vyznamenání. [online]. [cit. 2013-1-8]. Dostupné z: <http://www.np-thayatal.at/cz/pages/vyznamenani-91.aspx>

Základní informace. [online]. [cit. 2013-1-13]. Dostupné z: <http://www.daniz.cz/zakladni-informace/>

Znojmská beseda. [online]. 2008 [cit. 2013-1-30]. Dostupné z: <http://www.znojmcity.cz/znojmska-beseda/os-1025/p1=7577>

Znojmské vinařství: Kdo jsme. [online]. © 2013 [cit. 2013-1-13]. Dostupné z: <http://www.znojmskevinarstvi.cz/info-6c49/o-nas/kdo-jsme/>

Znojmo jelo do Brna s horkou novinkou, na Regiontouru představilo nově budované adrenalinové trasy podzemí. [online]. © 2013 [cit. 2013-1-30]. Dostupné z: <http://www.znojmcity.cz/znojmo-jelo-do-brna-s-horkou-novinkou-na-regiontouru-predstavilo-nove-budovane-adrenalinove-trasy-podzemi/d-30695>

Zřícenina hradu Kaja. [online]. [cit. 2013-1-6]. Dostupné z: http://www.np-thayatal.at/cz/pages/hardegg-sehenswuerdigkeiten_detail.aspx?id=2&page=0&kat=-1&span=-1

Z historie města Moravský Krumlov. [online]. [cit. 2012-11-25]. Dostupné z: <http://www.mkrumlov.cz/historie-mesta-moravsky-krumlov.html>

Z historie. [online]. [cit. 2013-1-4]. Dostupné z: <http://www.np-thayatal.at/cz/pages/z-historie-88.aspx>

Seznam ostatních zdrojů

REITEROVÁ, L., M. ŠKORPÍK et al. *Plán péče o národní park Podyjí a jeho ochranné pásmo 2012-2020.* Znojmo: Správa národního parku Podyjí, 2012.

Strategický plán rozvoje města Znojma 2008-2015.

SVOBODA, J. Pod ochranou sv. Mikuláše. *Znojmo: V krajině středního Podyjí.* 1998, s. 22-23. ISSN 1211-6181.

SVOBODA, J. Trojí předěl. *Znojmo: V krajině středního Podyjí.* 1998, s. 6-7. ISSN 1211-6181.

Vyhláška č. 254/2010 Sb. ze dne 25. srpna 2010, kterou se stanoví seznam vinařských podoblastí, vinařských obcí a viničních tratí. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2010, částka 92, s. 3586-3616. ISSN 1211-1244. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=5785>

Seznam osobních rozhovorů

Osobní rozhovory, hotely ve Znojemsku a Podyjí, 4.2.2013.

Osobní rozhovory, informační centra Znojemska a Podyjí, 23-24. 1. 2013.

Osobní rozhovor s Evou Gargelovou (manager marketingu Znovínu Znojmo, a.s.), Loucký klášter ve Znojmě, 14.1.2013.

Osobní rozhovor s Ing. Jaromírem Čepičkou, CSc. (předseda Sdružení znojemských vinařů), Znojmo, 9.1.2013.

Osobní rozhovor s Ing. Karlem Žampou (vedoucí Oddělení územního plánování Odboru výstavby), Městský úřad ve Znojmě, 6.2.2013.

Osobní rozhovor s Ing. Pavlem Liškou (vedoucí Odboru dopravy Znojmo), Městský úřad ve Znojmě, 6.2.2013.

Osobní rozhovor s Ivo Žákem (pracovník v oblasti propagace, výstav a správy informačních technologií Jihomoravského muzea), Jihomoravské muzeum ve Znojmě, 13.12.2012.

Osobní rozhovor s Karlem Matulou (manager Znovínu Znojmo, a.s.), Loucký klášter ve Znojmě, 14.1.2013.

Osobní rozhovor s Marcelou Knotkovou (vedoucí informačních center a podzemí), Znojemská beseda, 13.12.2012.

Osobní rozhovor s Marií Makovičkovou (pracovnice informačního centra), Městské informační centrum Moravský Krumlov, 24.1.2013.

Osobní rozhovor s Šárkou Dvořákovou (pracovnice Campingu Vranovská pláž), Třebelovice, 14.1.2013.

SEZNAM TABULEK

Seznam tabulek

Tabulka 1: Statistický přehled návštěvnosti památek Znojemska a Podyjí	29
Tabulka 2: Statistický přehled návštěvnosti informačních středisek NP Podyjí	33
Tabulka 3: Statistický přehled návštěvnosti vinařských akcí Znojemska a Podyjí	56
Tabulka 4: Statistický přehled návštěvnosti Vranovské přehrady	60
Tabulka 5: Statistický přehled návštěvnosti informačních center Znojemska a Podyjí	71

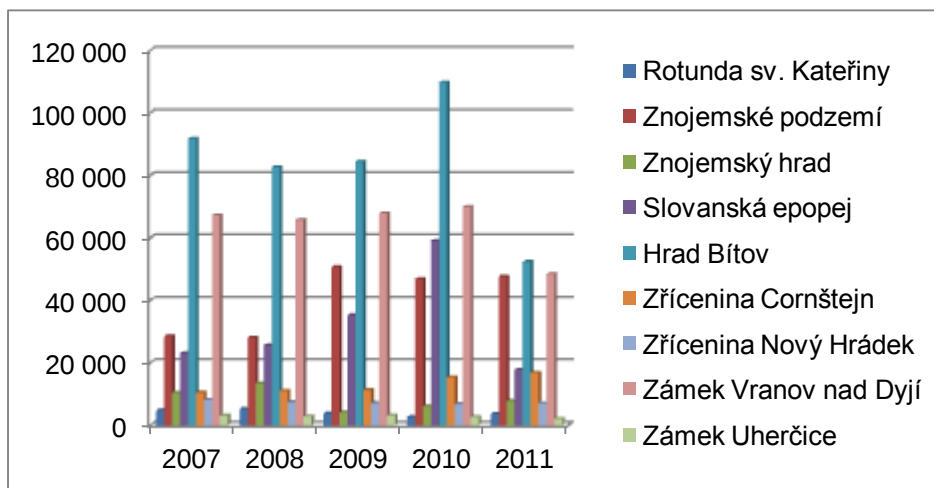
SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A – Grafy návštěvnosti atraktivit a informačních center	I
Příloha B – Tabulky a grafy kapacity a návštěvnosti ubytovacích zařízení ...	IV
Příloha C – Dotazníkové šetření	X
Příloha D – Grafy výsledků dotazníkového šetření.....	XV
Příloha E – Fotografie atraktivit Znojemska a Podyjí	XXIII

PŘÍLOHY

Příloha A – Grafy návštěvnosti atraktivit a informačních center

Graf 1: Statistický přehled návštěvnosti památek Znojemska a Podyjí

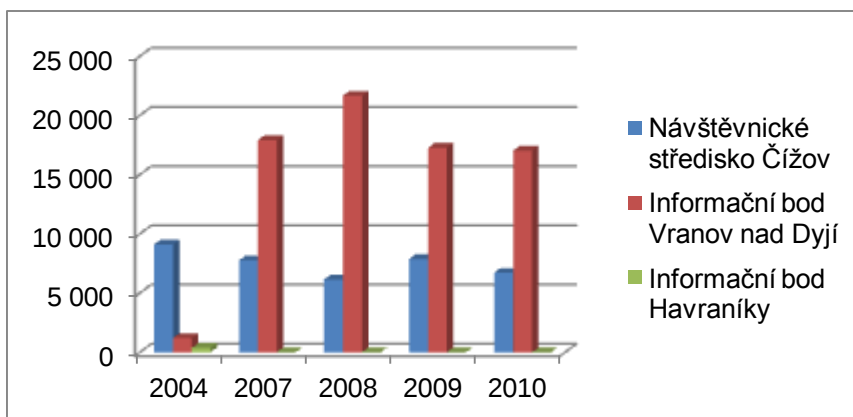
Zdroj: NIPOS: Statistická data v publikacích: *Centrum informací a statistik kultury*. [online]. [cit. 2012-12-30]. Dostupné z: <http://www.nipos-mk.cz/?cat=126>

Osobní rozhovor s Ivo Žákem (propagace, výstavy, správa IT Jihomoravského muzea), Jihomoravské muzeum ve Znojmě, 13.12.2012.

Osobní rozhovor s Marcelou Knotkovou (vedoucí informačních center a podzemí), Znojemská beseda, 13.12.2012.

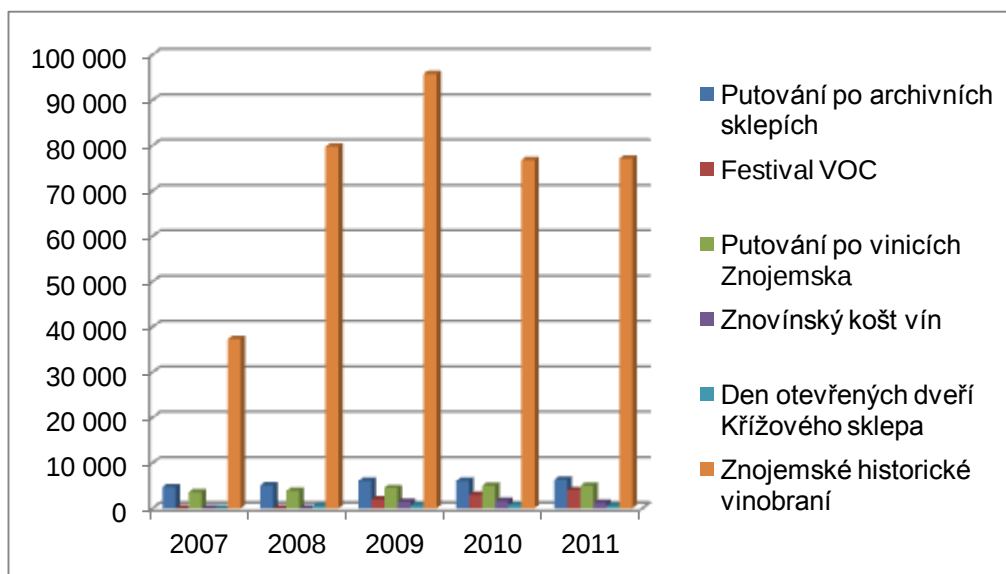
Osobní rozhovor s Marií Makovičkovou (pracovnice informačního centra), Městské informační centrum Moravský Krumlov, 24.1.2013.

Graf 2: Statistický přehled návštěvnosti informačních středisek NP Podyjí

Zdroj: REITEROVÁ, L., M. ŠKORPÍK et al. *Plán péče o národní park Podyjí a jeho ochranné pásmo 2012-2020*. Znojmo: Správa národního parku Podyjí, 2012.

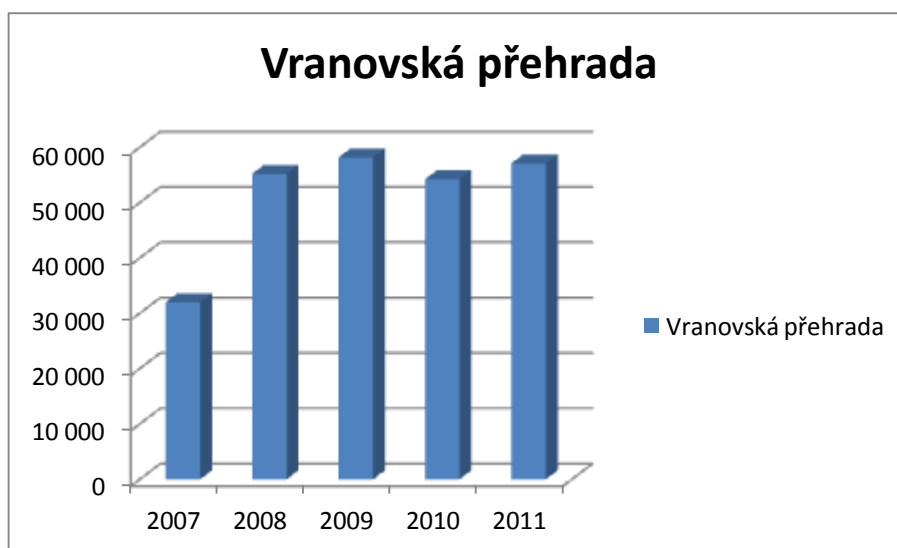
Graf 3: Statistický přehled návštěvnosti vinařských akcí Znojemska a Podyjí

Zdroj: Osobní rozhovor s Evou Gargelovou (manager marketingu Znovínu Znojmo, a.s.), Loucký klášter ve Znojmě, 14.1.2013.

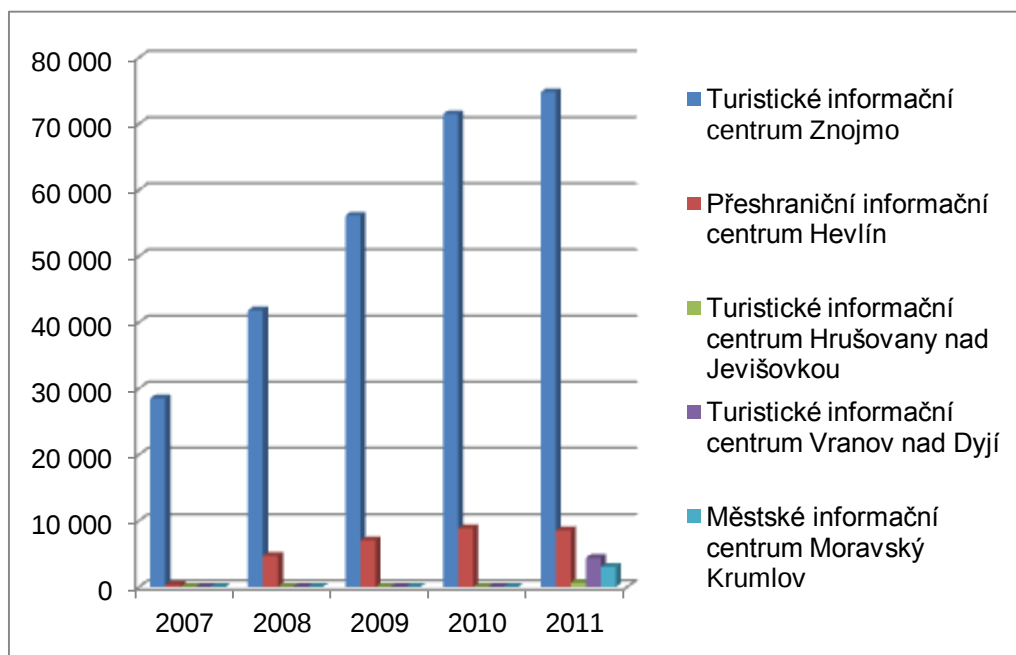
Osobní rozhovor s Marcelou Knotkovou (vedoucí informačních center a podzemí), Znojemská beseda, 13.12.2012.

Graf 4: Statistický přehled návštěvnosti Vranovské přehrady

Zdroj: Osobní rozhovor s Šárkou Dvořákovou (pracovnice Campingu Vranovská pláž), Třebelovice, 14.1.2013.

Graf 5: přehled návštěvnosti informačních center Znojemska a Podyjí

Zdroj: Osobní rozhovory, informační centra Znojemska a Podyjí, 23-24.1.2013.

Příloha B – Tabulky a grafy kapacity a návštěvnosti ubytovacích zařízení

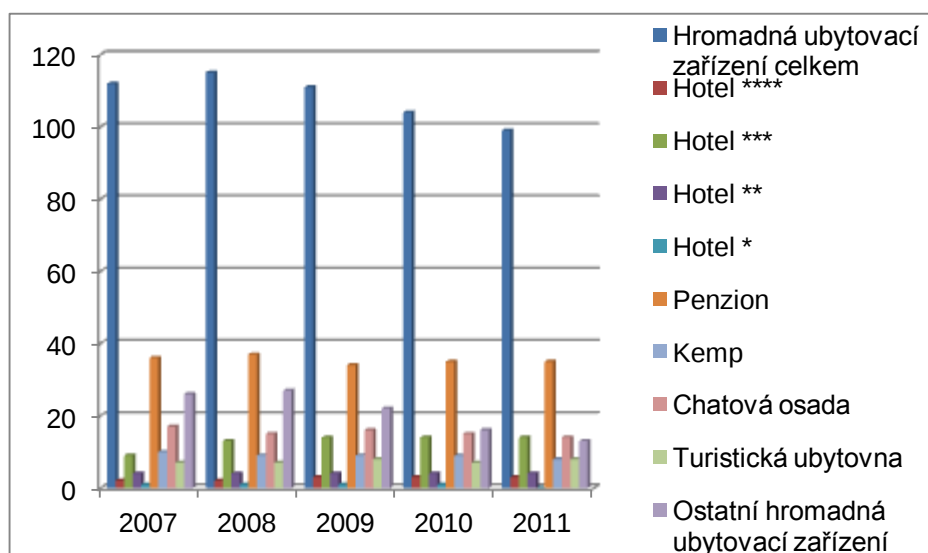
Tabulka 6: Kapacita hromadných ubytovacích zařízení

Ubytovací zařízení	2007	2008	2009	2010	2011
Hromadná ubytovací zařízení celkem	112	115	111	104	99
Hotel ****	2	2	3	3	3
Hotel ***	9	13	14	14	14
Hotel **	4	4	4	4	4
Hotel *	1	1	1	1	0
Penzion	36	37	34	35	35
Kemp	10	9	9	9	8
Chatová osada	17	15	16	15	14
Turistická ubytovna	7	7	8	7	8
Ostatní hromadná ubytovací zařízení	26	27	22	16	13

Zdroj: Veřejná databáze ČSÚ: Kapacity hromadných ubytovacích zařízení podle kategorie v turistických oblastech. [online]. © 2013 [cit. 2013-2-2]. Dostupné z:

http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?voa=tabulka&cislatab=CRU6170PU_TO&&kapitola_id=653

Graf 6: Kapacita hromadných ubytovacích zařízení

Zdroj: Veřejná databáze ČSÚ: Kapacity hromadných ubytovacích zařízení podle kategorie v turistických oblastech. [online]. © 2013 [cit. 2013-2-2]. Dostupné z:

http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?voa=tabulka&cislatab=CRU6170PU_TO&&kapitola_id=653

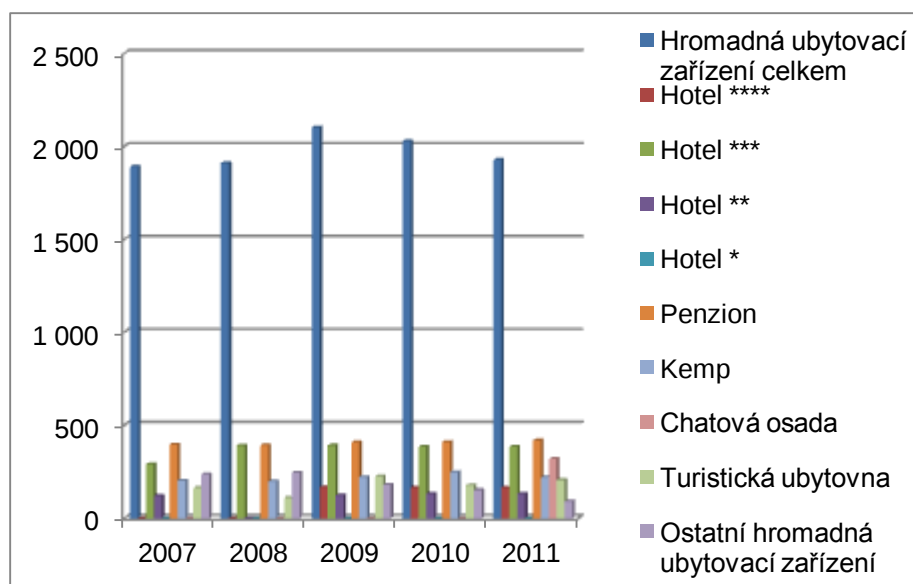
Tabulka 7: Počet pokojů v ubytovacích zařízeních

Ubytovací zařízení	2007	2008	2009	2010	2011
Hromadná ubytovací zařízení celkem	1 891	1 911	2 102	2 028	1 929
Hotel ****	důvěrné	důvěrné	167	163	164
Hotel ***	291	390	391	384	384
Hotel **	119	důvěrné	122	130	130
Hotel *	důvěrné	důvěrné	důvěrné	důvěrné	-
Penzion	395	393	409	409	418
Kemp	202	199	220	248	219
Chatová osada	důvěrné	důvěrné	důvěrné	důvěrné	319
Turistická ubytovna	162	109	225	177	205
Ostatní hromadná ubytovací zařízení	237	245	180	151	90

Zdroj: Veřejná databáze ČSÚ: Kapacity hromadných ubytovacích zařízení podle kategorie v turistických oblastech. [online]. © 2013 [cit. 2013-2-2]. Dostupné z:

http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?voa=tabulka&cislatab=CRU6170PU_TO&&kapitola_id=653

Graf 7: Počet pokojů v ubytovacích zařízeních

Zdroj: Veřejná databáze ČSÚ: Kapacity hromadných ubytovacích zařízení podle kategorie v turistických oblastech. [online]. © 2013 [cit. 2013-2-2]. Dostupné z:

http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?voa=tabulka&cislatab=CRU6170PU_TO&&kapitola_id=653

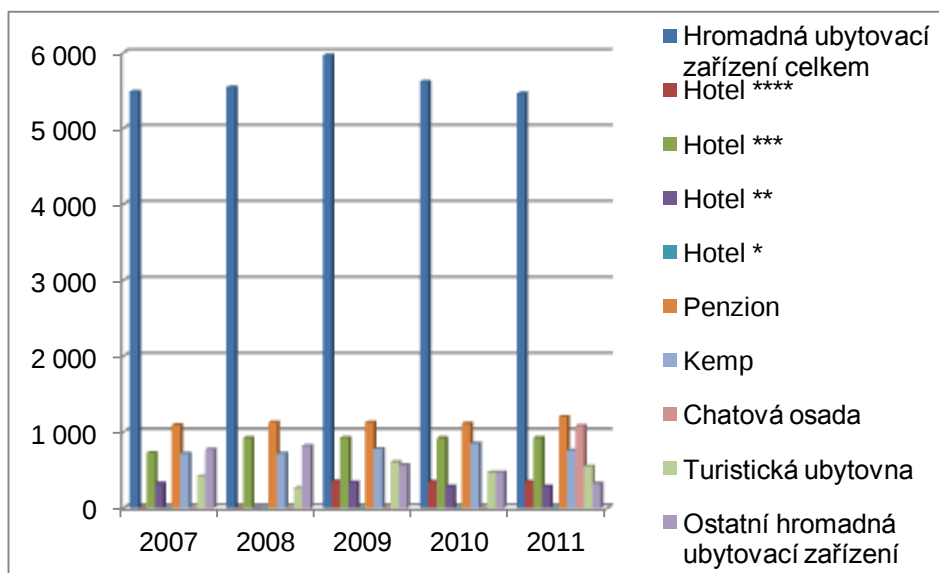
Tabulka 8: Počet lůžek v ubytovacích zařízeních

Ubytovací zařízení	2007	2008	2009	2010	2011
Hromadná ubytovací zařízení celkem	5 485	5 544	5 964	5 614	5 460
Hotel ****	důvěrné	důvěrné	350	344	345
Hotel ***	724	920	923	920	921
Hotel **	321	důvěrné	336	284	286
Hotel *	důvěrné	důvěrné	důvěrné	důvěrné	-
Penzion	1 091	1 129	1 129	1 112	1 201
Kemp	715	715	778	847	757
Chatová osada	důvěrné	důvěrné	důvěrné	důvěrné	1 082
Turistická ubytovna	416	263	605	465	548
Ostatní hromadná ubytovací zařízení	771	818	564	471	320

Veřejná databáze ČSÚ: Kapacity hromadných ubytovacích zařízení podle kategorie v turistických oblastech. [online]. © 2013 [cit. 2013-2-2]. Dostupné z:

http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?voa=tabulka&cislatab=CRU6170PU_TO&&kapitola_id=653

Graf 8: Počet lůžek v ubytovacích zařízeních

Veřejná databáze ČSÚ: Kapacity hromadných ubytovacích zařízení podle kategorie v turistických oblastech. [online]. © 2013 [cit. 2013-2-2]. Dostupné z:

http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?voa=tabulka&cislatab=CRU6170PU_TO&&kapitola_id=653

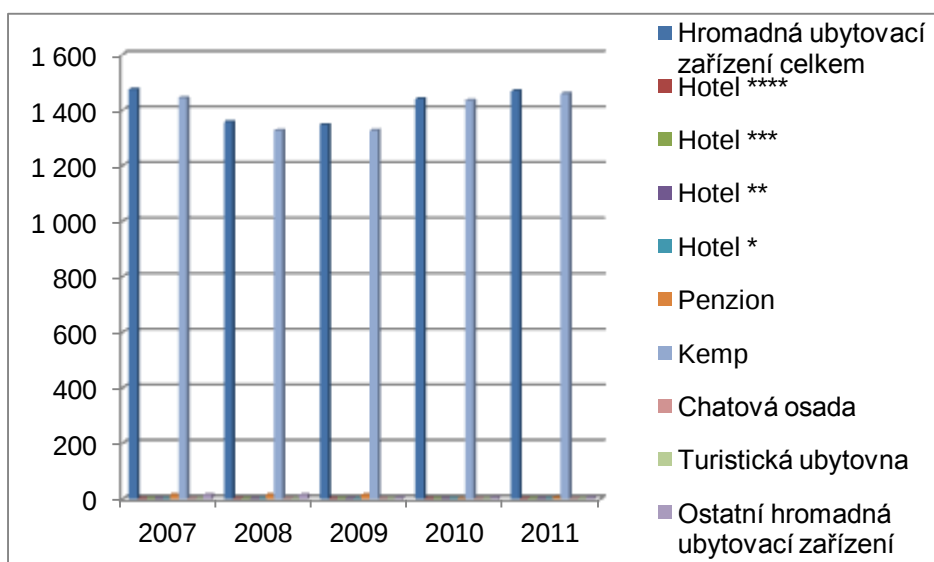
Tabulka 9: Počet míst pro stany a karavany v ubytovacích zařízeních

Ubytovací zařízení	2007	2008	2009	2010	2011
Hromadná ubytovací zařízení celkem	1 474	1 357	1 347	1 440	1 469
Hotel ****	důvěrné	důvěrné	-	-	-
Hotel ***	-	-	-	-	-
Hotel **	-	důvěrné	-	-	-
Hotel *	důvěrné	důvěrné	důvěrné	důvěrné	-
Penzion	15	15	15	-	5
Kemp	1 444	1 327	1 327	1 435	1 459
Chatová osada	důvěrné	důvěrné	důvěrné	důvěrné	-
Turistická ubytovna	-	-	-	-	-
Ostatní hromadná ubytovací zařízení	15	15	5	5	5

Veřejná databáze ČSÚ: Kapacity hromadných ubytovacích zařízení podle kategorie v turistických oblastech. [online]. © 2013 [cit. 2013-2-2]. Dostupné z:

http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?voa=tabulka&cislatab=CRU6170PU_TO&&kapitola_id=653

Graf 9: Počet míst pro stany a karavany v ubytovacích zařízeních

Veřejná databáze ČSÚ: Kapacity hromadných ubytovacích zařízení podle kategorie v turistických oblastech. [online]. © 2013 [cit. 2013-2-2]. Dostupné z:

http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?voa=tabulka&cislatab=CRU6170PU_TO&&kapitola_id=653

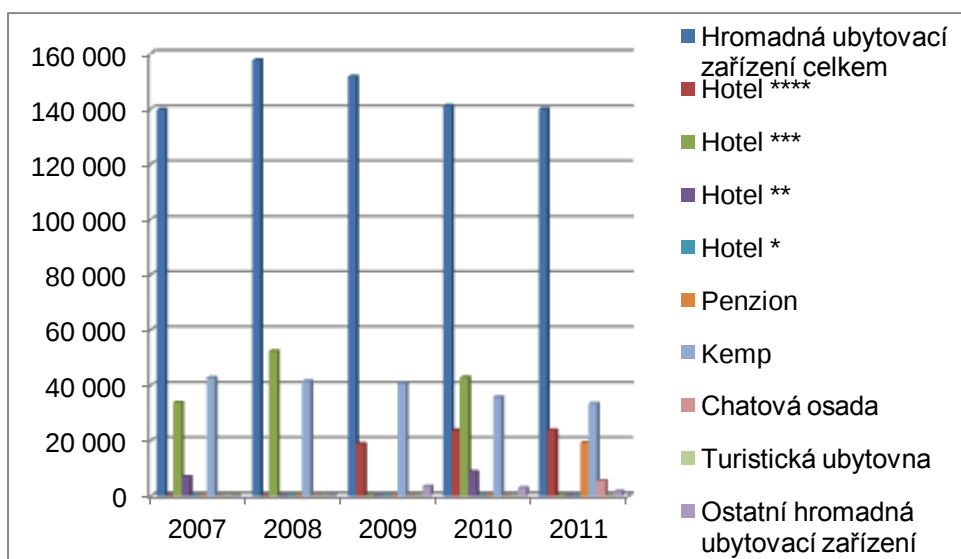
Tabulka 10: Návštěvnost ubytovacích zařízení podle počtu příjezdů hostů

Ubytovací zařízení	2007	2008	2009	2010	2011
Hromadná ubytovací zařízení celkem	139 685	157 631	151 797	141 151	139 876
Hotel ****	důvěrné	důvěrné	18 927	23 709	23 852
Hotel ***	33 823	52 347	důvěrné	42 915	důvěrné
Hotel **	6 927	důvěrné	důvěrné	8 715	důvěrné
Hotel *	důvěrné	důvěrné	důvěrné	důvěrné	-
Penzion	důvěrné	důvěrné	důvěrné	důvěrné	19 257
Kemp	42 739	41 448	40 726	35 683	33 421
Chatová osada	důvěrné	důvěrné	důvěrné	důvěrné	5 477
Turistická ubytovna	důvěrné	důvěrné	důvěrné	důvěrné	důvěrné
Ostatní hromadná ubytovací zařízení	důvěrné	důvěrné	3 557	3 008	1 608

Veřejná databáze ČSÚ: Návštěvnost hromadných ubytovacích zařízení podle kategorie v turistických oblastech. [online]. © 2013 [cit. 2013-2-2]. Dostupné z:

http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?vua=tabulka&cislatab=CRU9010PU_TO&&kapitola_id=654

Graf 10: Návštěvnost ubytovacích zařízení podle počtu příjezdů hostů

Veřejná databáze ČSÚ: Návštěvnost hromadných ubytovacích zařízení podle kategorie v turistických oblastech. [online]. © 2013 [cit. 2013-2-2]. Dostupné z:

http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?vua=tabulka&cislatab=CRU9010PU_TO&&kapitola_id=654

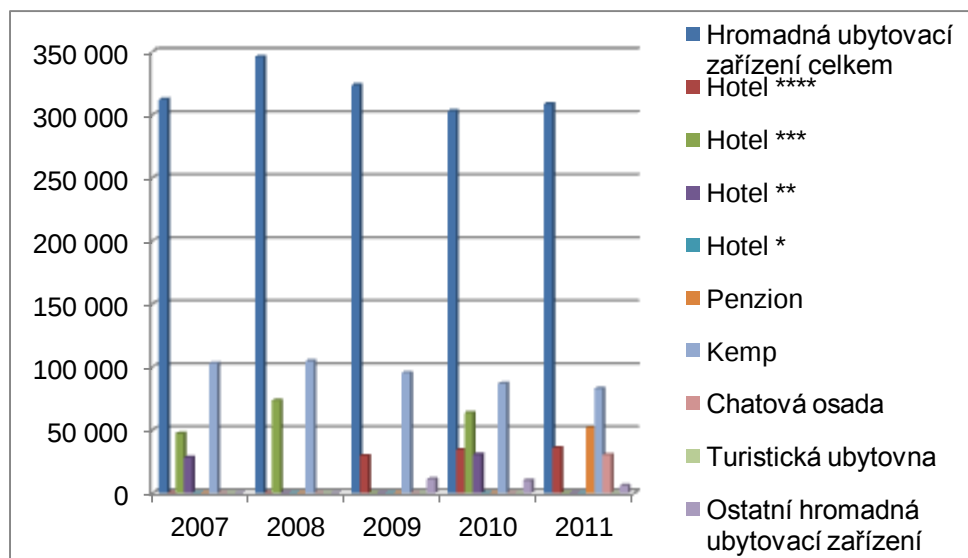
Tabulka 11: Návštěvnost ubytovacích zařízení podle počtu přenocování

Ubytovací zařízení	2007	2008	2009	2010	2011
Hromadná ubytovací zařízení celkem	312 156	345 877	323 360	302 845	308 383
Hotel ****	důvěrné	důvěrné	29 447	34 141	35 752
Hotel ***	47 074	73 352	důvěrné	63 518	důvěrné
Hotel **	28 058	důvěrné	důvěrné	30 469	důvěrné
Hotel *	důvěrné	důvěrné	důvěrné	důvěrné	-
Penzion	důvěrné	důvěrné	důvěrné	důvěrné	51 513
Kemp	102 900	104 510	95 371	86 758	82 697
Chatová osada	důvěrné	důvěrné	důvěrné	důvěrné	30 307
Turistická ubytovna	důvěrné	důvěrné	důvěrné	důvěrné	důvěrné
Ostatní hromadná ubytovací zařízení	důvěrné	důvěrné	11 050	9 834	5 889

Veřejná databáze ČSÚ: Návštěvnost hromadných ubytovacích zařízení podle kategorie v turistických oblastech. [online]. © 2013 [cit. 2013-2-2]. Dostupné z:

http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?voa=tabulka&cislotab=CRU9010PU_TO&&kapitola_id=654

Graf 11: Návštěvnost ubytovacích zařízení podle počtu přenocování

Veřejná databáze ČSÚ: Návštěvnost hromadných ubytovacích zařízení podle kategorie v turistických oblastech. [online]. © 2013 [cit. 2013-2-2]. Dostupné z:

http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?voa=tabulka&cislotab=CRU9010PU_TO&&kapitola_id=654

Příloha C – Dotazníkové šetření

Děkuji všem, kteří se dobrovolně rozhodli vyplnit tento dotazník. Jsem studentka Univerzity Jana Ámose Komenského s.r.o. oboru Management cestovního ruchu. Všechny údaje, které vyplníte, budou použity v praktické části mé diplomové práce s názvem "Analýza cestovního ruchu v turistické oblasti Znojensko a Podyjí". Mým cílem je zjistit povědomí občanů ČR o znojenském regionu. Vyplnění dotazníku je zcela anonymní. Získané údaje budou využity pouze pro účely diplomové práce.

Děkuji za Váš čas.

autorka dotazníku

Označte prosím variantu, která odpovídá Vaší skutečnosti, nebo vypište. Je možné označit více možností.

1. Zavítal/a jste někdy do turistické oblasti Znojensko a Podyjí?

- a) ano
- b) ne

2. Pokud jste u předchozí otázky odpověděl/a ano, tak kolikrát?

- a) 1x
- b) 2x – 5x
- c) 6x a více

3. Které z následujících oblastí jste navštívil/a?

- a) hrady, zámky, zříceniny
- b) národní park Podyjí
- c) vinařské akce
- d) Vranovskou přehradu
- e) jiné atraktivity a akce.....

4. Pokud jste u předchozí otázky odpověděl/a zámky, hrady, zříceniny, tak které?

- a) Znojemský hrad
- b) Bítovský hrad
- c) Vranovský zámek
- d) Uherčický zámek
- e) zřícenina Cornštejn
- f) jiné.....

5. Pokud jste v bodu č. 3 odpověděl/a vinařské akce, tak které?

- a) Znojenské vinobraní
- b) Burčákfest
- c) Putování po vinohradech
- d) ochutnávku vín a vinné sklípky
- e) Terroir znojemských vín
- f) Znojemsko – zahrada Moravy
- g) jiné.....

6. Pokud jste v bodu č. 3 odpověděl/a jiné atraktivitu a akce, tak které?

- a) Znojenské podzemí
- b) znojemskou Rotunda sv. Kateřiny
- c) Křížový sklep v Přiměticích
- d) Slovanskou epopej v Moravském Krumlově
- e) Excalibr – city na Hatích
- f) jiné.....

7. Myslíte si, že největší atraktivitou turistické oblasti Znojemsko a Podyjí jsou/je?

- a) historické památky
- b) národní park Podyjí
- c) vinařské akce
- d) jiné atraktivitu a akce.....

8. Jaký druh ubytování jste zvolil/a?

- a) hotel

- b) penzion
- c) jiné hromadné ubytovací zařízení.....
- d) u příbuzných, známých nebo přátel
- e) nebyl/a jsem ubytovaná

9. Jak byste ohodnotil/a nabídku a úroveň ubytovacích služeb Znojemska a Podyjí?

- a) vynikající
- b) dostačující
- c) špatná

10. Jakou známkou byste ohodnotil/a stravovací zařízení Znojemska a Podyjí?

- a) 1
- b) 2
- c) 3
- d) 4
- e) 5

11. Jaký způsob dopravy jste zvolil/a k návštěvě Znojemska a Podyjí?

- a) vlastní
- b) autobus
- c) vlak

12. Pokud jste nezvolil/a vlastní dopravu, jak hodnotíte dopravní spojení do a ve Znojemsku a Podyjí?

- a) výborné
- b) ucházející
- c) špatné

13. Kolik jste ochotný/á investovat do jednoho dne dovolené/osoba?

- a) do 1 000
- b) od 1 001 do 2 000
- c) nad 2 001

14. Jaký druh reklamy Vás do Znojemska a Podyjí přilákal?

- a) televize, rozhlas
- b) internet
- c) letáky, brožury
- d) známí, příbuzní
- e) jiný.....

15. Pokud jste navštívil/a informační centra, byl/a jste s jejich nabídkou a informacemi spokojen/a?

- a) ano
- b) částečně
- c) ne
- d) nenavštívil/a jsem info centrum

16. Myslíte si, že je ve Znojemsku a Podyjí dostatek info center?

- a) ano
- b) ne
- c) nevím

17. Jsou podle Vašeho názoru snadno dostupné?

- a) ano
- b) ne
- c) nevím

18. Myslíte si, že se do Znojemska a Podyjí vrátíte?

- a) ano
- b) možná
- c) ne

19. Doporučil/a byste návštěvu Znojemska a Podyjí svým známým a kolegům?

- a) ano
- b) ne
- c) nevím

20. Jakou známkou byste pobyt ve Znojemsku a Podyjí ohodnotil/a?

- a) 1
- b) 2
- c) 3
- d) 4
- e) 5

21. Zde prosím vyjádřete Váš názor nebo připomínku k úrovni cestovního ruchu ve Znojemsku a Podyjí. Můžete uvést Vaše nápady a podněty pro zkvalitnění služeb a větší atraktivnost této oblasti.

.....

.....

.....

.....

.....

22. Jaké je Vaše pohlaví?

- a) žena
- b) muž

23. Jaký je Váš věk?

- a) do 20 let
- b) od 21 do 40 let
- c) od 41 do 60 let
- d) 61 a více let

24. Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

- a) základní
- b) středoškolské
- c) vysokoškolské

Děkuji za vyplnění dotazníku.

Příloha D - Grafy výsledků dotazníkového šetření

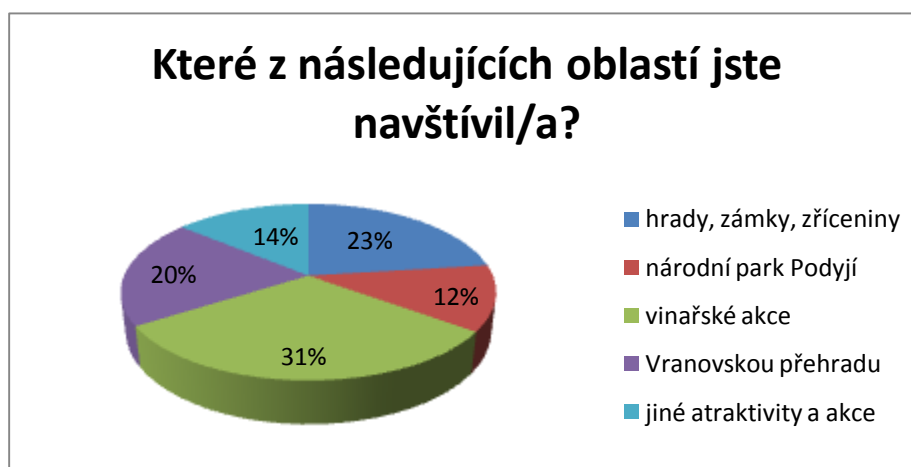
Graf 12: Zavítal/a jste někdy do turistické oblasti Znojemska a Podyjí?

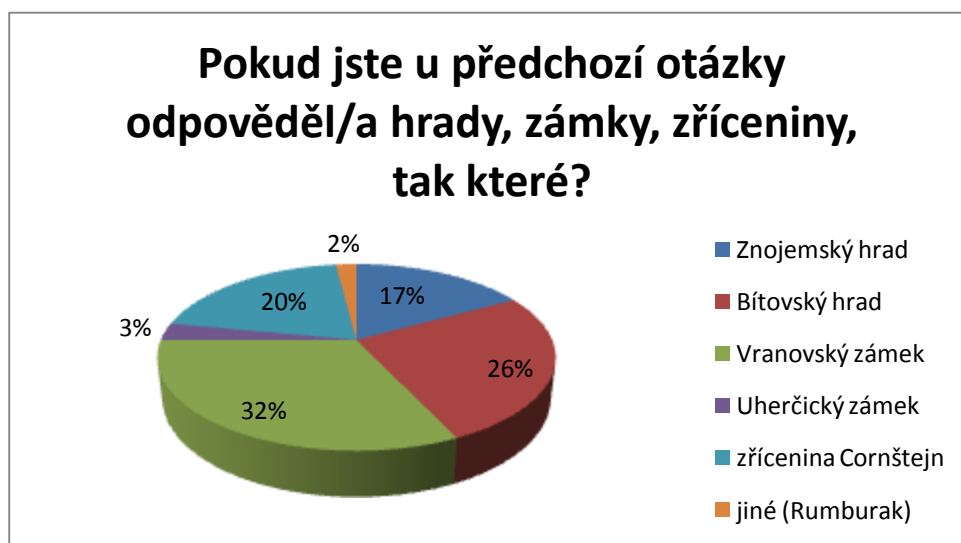
Graf 13: Pokud jste u předchozí otázky odpověděl/a ano, tak kolikrát?

Graf 14: Které z následujících oblastí jste navštívil/a?

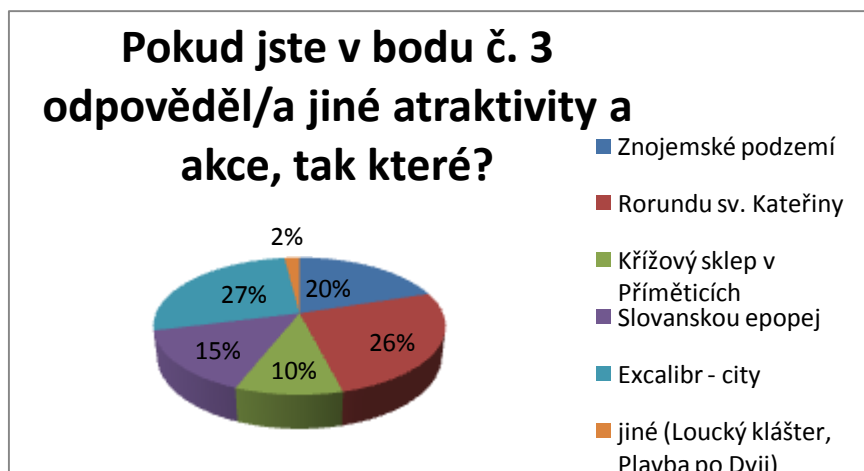
Graf 15: Pokud jste u předchozí otázky odpověděl/a hrady, zámky, zříceniny, tak které?

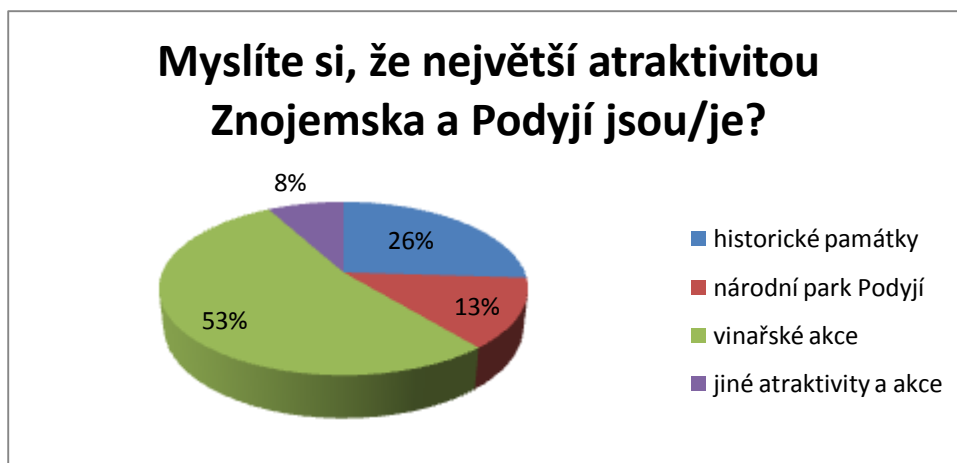
Graf 16: Pokud jste v bodu č. 3 odpověděl/a vinařské akce, tak které?

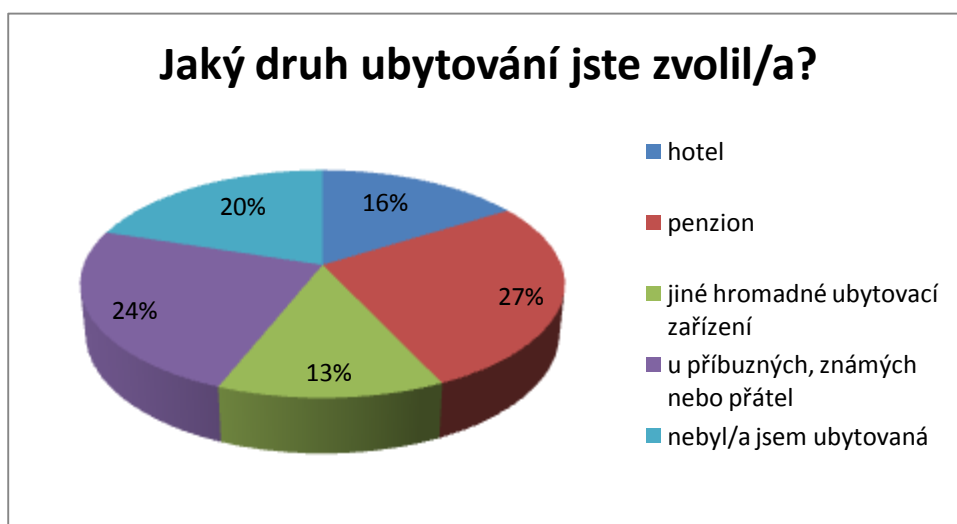
Graf 17: Pokud jste v bodu č. 3 odpověděl/a jiné atraktivity a akce, tak které?

Graf 18: Myslíte si, že největší atraktivitou Znojemska a Podyjí jsou/je?

Graf 19: Jaký druh ubytování jste zvolil/a?

Graf 20: Jak byste ohodnotil/a nabídku a úroveň ubytovacích služeb ve Znojemsku a Podyjí?

Graf 21: Jakou známkou byste ohodnotil/a stravovací zařízení ve Znojemsku a Podyjí?

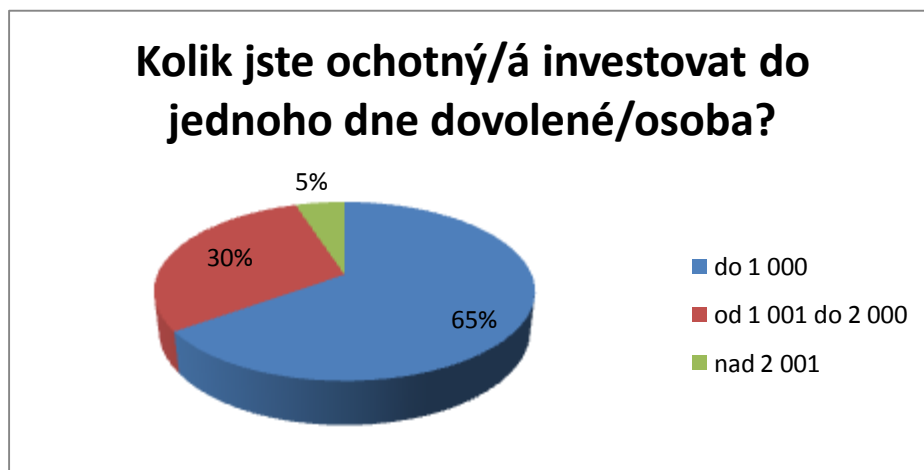
Graf 22: Jaký způsob dopravy jste zvolil/a k návštěvě Znojemska a Podyjí?

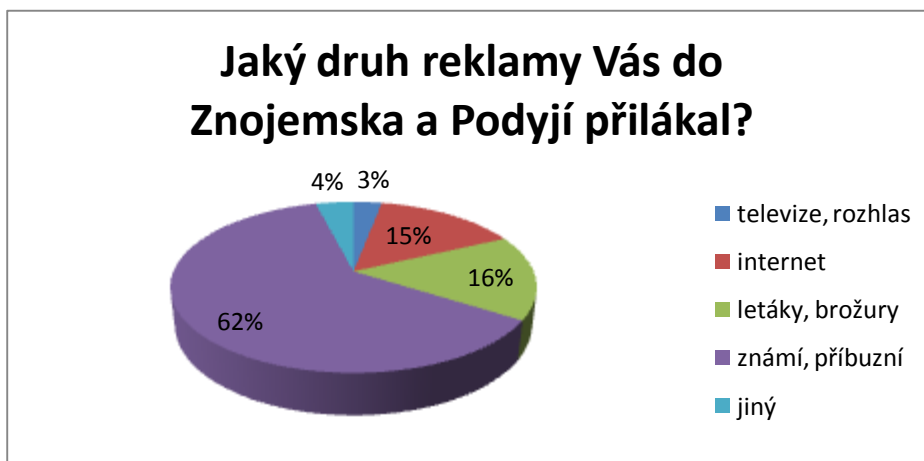
Graf 23: Pokud jste nezvolil/a vlastní dopravu, jak hodnotíte dopravní spojení do a ve Znojemsku a Podyjí?

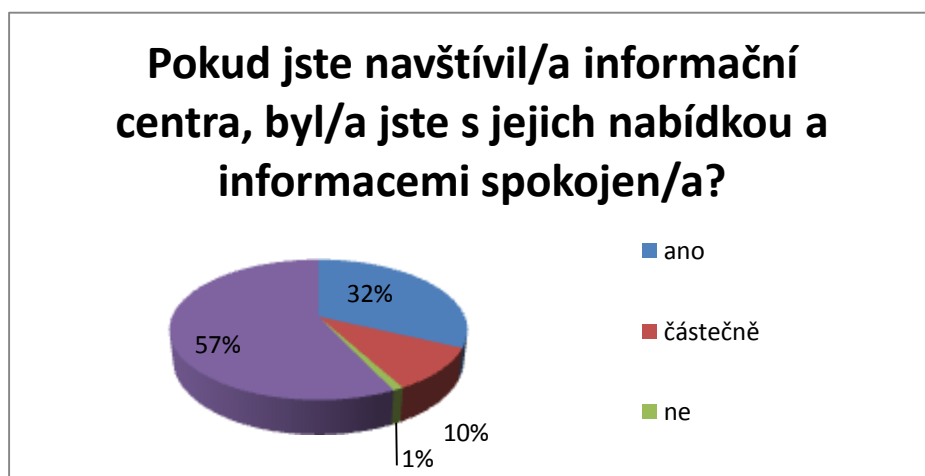
Graf 24: Kolik jste ochotný/á investovat do jednoho dne dovolené/osoba?

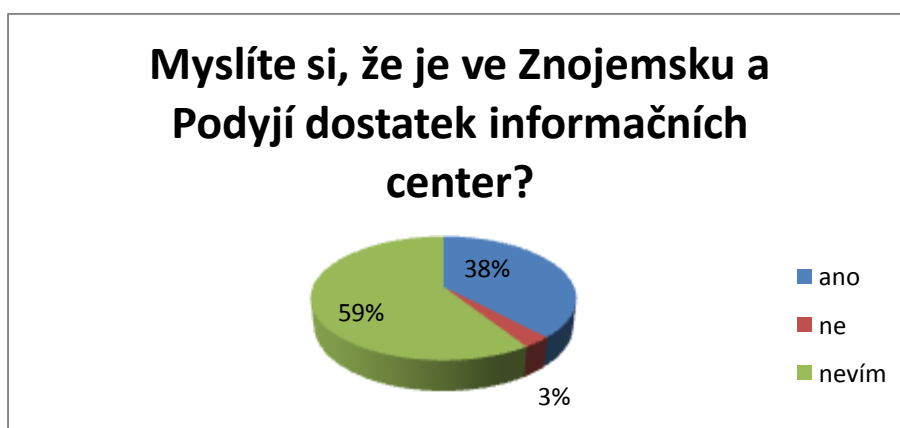
Graf 25: Jaký druh reklamy Vás do Znojemska a Podyjí přilákal?

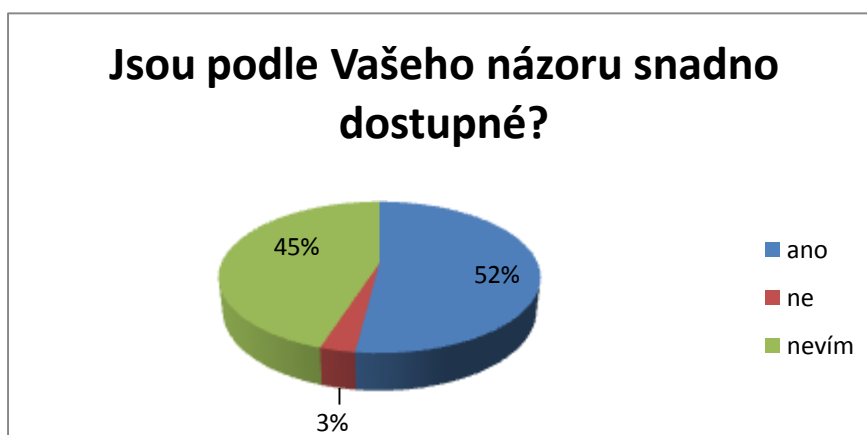
Graf 26: Pokud jste navštívil/a informační centra, byl/a jste s jejich nabídkou a informacemi spokojen/a?

Graf 26: Myslíte si, že je ve Znojemsku a Podyjí dostatek informačních center?

Graf 27: Jsou podle Vašeho názoru snadno dostupné?

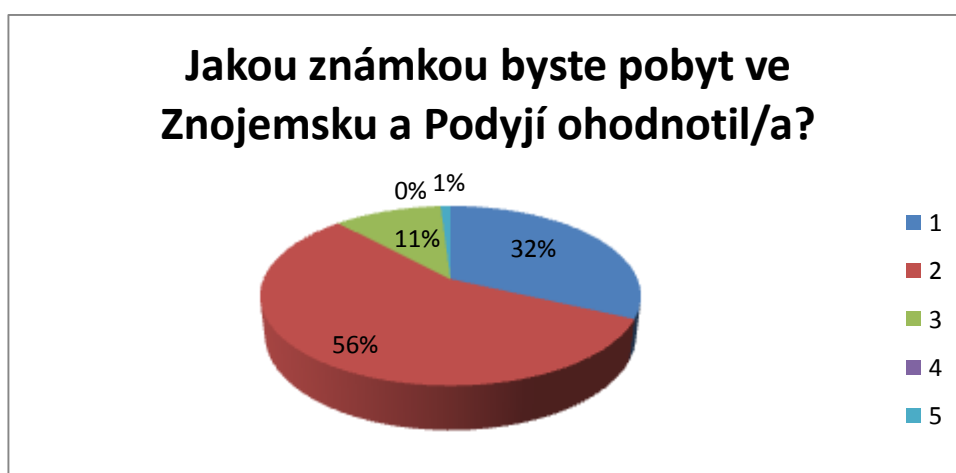
Graf 28: Myslíte si, že se do Znojemska a Podyjí vrátíte?

Graf 29: Doporučil/a byste návštěvu Znojemska a Podyjí svým známým a kolegům?

Graf 30: Jakou známkou byste pobyt ve Znojemsku a Podyjí ohodnotil/a?

Graf 31: Jaké je Vaše pohlaví?

Graf 32: Jaký je Váš věk?

Graf 33: Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

Příloha E – Fotografie atraktivit Znojemska a Podyjí

Fotografie 1: Rotunda svaté Kateřiny ve Znojmě

Zdroj: *Znojmo*. [online]. © 2005-2013 [cit. 2013-2-17]. Dostupné z: <http://www.e-slovensko.cz/obec/znojmo/>

Fotografie 2: Loucký klášter ve Znojmě

Zdroj: *Truhlář od Znojma na Strahově*. [online]. © 2013 [cit. 2013-2-17]. Dostupné z: <http://www.zemesveta.cz/archiv/znojensko-1-2008/1464-3/truhlar-od-znojma-na-strahove>

Fotografie 3: Znojemské podzemí

Zdroj: *Znojemské podzemí*. [online]. © 2012 [cit. 2013-2-17]. Dostupné z:
<http://www.ubytovanipopice.cz/pamatky-v-okoli/znojemske-podzemí>

Fotografie 4: Zámek Vranov nad Dyjí

Zdroj: *Vranovská přehrada a zámek Vranov nad Dyjí*. [online]. © 2007 [cit. 2013-2-17]. Dostupné z:
<http://www.hotelhappystar.cz/okoli-hotelu/vranov/>

Fotografie 5: Hrad Bítov

Zdroj: *Hrad Bítov*. [online]. © 2010 [cit. 2013-2-17]. Dostupné z:
http://turistickyatlas.cz/vse/misto/6270_hrad-bitov.html

Fotografie 6: Zřícenina hradu Cornštejn

Zdroj: *Zřícenina Cornštejn*. [online]. [cit. 2013-2-17]. Dostupné z: <http://albiiik.blog.cz/0803/zricenina-cornstejn>

Fotografie 7: Národní park Podyjí

Zdroj: Svazek obcí Národního parku Podyjí. [online]. © 2013 [cit. 2013-2-17]. Dostupné z:
<http://www.sonpp.cz/fotogalerie/>

Fotografie 8: Vinice Šobes

Zdroj: *Vino na Znojemsku*. [online]. © 2007 [cit. 2013-2-17]. Dostupné z:
<http://www.hotelhappystar.cz/okoli-hotelu/vinarska-oblast/>

Fotografie 9: Malovaný sklep v Šatově

Zdroj: *Šatov-Obec-Jižní Morava-Podyjí*. [online]. © 2013 [cit. 2013-2-17]. Dostupné z: <http://www.vyletnik.cz/images/vylet/uzivatele/vlasta79/satov-eb1.jpg>

Fotografie 10: Křížový sklep v Příměticích

Zdroj: *Křížový sklep Přímětice*. [online]. © 2011-2013 [cit. 2013-2-17]. Dostupné z: <http://www.znovin.cz/krizovy-sklep-primetice>

Fotografie 11: Znojenské historické vinobraní

Zdroj: *Travel Digest*. [online]. © 2006-2013 [cit. 2013-2-17]. Dostupné z: <http://www.traveldigest.cz/wp-content/uploads/Znojensky-historicky-vinobr.jpg>

Fotografie 12: Vranovská přehrada

Zdroj: *Vranovská přehrada*. [online]. © 2011 [cit. 2013-2-17]. Dostupné z: <http://www.ubytovani-vranov.info/informace-pro-turisty/vranovska-prehrada/>

Fotografie 13: Vranovská přehrada

Zdroj: *Vranovská přehrada*. [online]. © 2011 [cit. 2013-2-17]. Dostupné z: <http://www.ubytovani-vranov.info/informace-pro-turisty/vranovska-prehrada/>

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Pavlína Jelínková

Obor: Management cestovního ruchu

Forma studia: prezenční

Název práce: Analýza cestovního ruchu v turistické oblasti Znojemska a Podyjí

Rok: 2013

Počet stran textu bez příloh: 81

Celkový počet stran příloh: 28

Počet titulů českých použitých zdrojů: 24

Počet titulů zahraničních použitých zdrojů: 0

Počet internetových zdrojů: 67

Počet ostatních zdrojů: 5

Vedoucí práce: Doc. PhDr. Václav Horčíčka, PhD.